

Täysistunto

Keskiviikko 20.6.2018 klo 14.10—21.12

Täysistunto alkoi klo 14.10. Täysistunto päättyi klo 21.12.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.10—16.01 ja 19.59—21.12), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.01—18.01) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (18.01—19.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Vaalien toimittaminen

Mikko Kärnän edustajantoimen päättymisen johdosta on valittava varajäsen maa- ja metsätalousvaliokuntaan. Lisäksi Euroopan parlamentin jäseneksi siirtyneen Mirja Vehkaperän tilalle on valittava jäsen Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön valtuuskuntaan. Mainittujen toimielinten täydennysvaalit toimitetaan torstaina 21.6.2018 kello 10 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään tänään 20.6.2018 kello 16.

3. Eija Nivalan vapautuspyyntö edustajantoimesta

Vapautuspyyntö VAP 48/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Edustaja Eija Nivala on eduskunnalle 18.6.2018 osoittamassaan kirjeessä pyytänyt vapautusta edustajantoimesta 26.6.2018 lukien tultuaan valituksi Ylivieskan kirkkoherran virkaan.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Edustaja Eija Nivalalle myönnetään vapautus edustajantoimesta 26.6.2018 lukien.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 40/2018 vp

Lakialoite LA 62/2017 vp, 16-17/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.12 Tuomo Puumala kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toinen merkittävä esitys ja valmistunut mietintö sivistysvaliokunnasta. Vähän aikaa sittenhän käsittelemme lukiolakia ja nyt siis käsittelemme varhaiskasvatuslakia. Voimassa oleva varhaiskasvatuslaki kumottaisiin. Sivistysvaliokunnan mietintöön sisältyy myös kolme lakialoitetta.

Lakiesityksen keskiössä on lapsen etu, osaamistason nosto ja tiedonkulun parantaminen. Esitys kytkee varhaiskasvatuksen kiinteästi koulutusjärjestelmän osaksi ja muodostaa pohjan lasten koulutuksellisen tasa-arvon turvaamiselle korostaen varhaiskasvatuksen pedagogisesti laadukkaita toimintatapoja ja niitä tukevaa osaamista.

Tulevaisuudessa päiväkodeissa työskentelee moniammatillisina tiiminä varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajia. Näihin henkilöstörakennetta ja päiväkodin johtoa koskeviin muutoksiin säädettäisiin ennätyspitkä, lähes 12 vuoden, siirtymäaika. Ehdotetulla uudella varhaiskasvatuslailla saatetaan loppuun varhaiskasvatuksen hallinnonalasiirto sosiaali- ja terveysministeriöltä opetus- ja kulttuuriministeriölle. Sekin on merkittävää. Koko kasvatuksen ja koulutuksen polku varhaiskasvatuksesta elinikäiseen oppimiseen on lakiesityksen myötä entistä selkeämmin opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulla.

Arvoisa puhemies! Laadukas varhaiskasvatus pystyy tehokkaasti pysäyttämään huonosuorituksen kierteen ja parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä. Lasten kasvuoloissa on suuria eroja, jotka vaikuttavat lapsen tulevaisuuteen. Siksi laadukas ja tavoitteellinen varhaiskasvatus ja toimiva moniammatillinen yhteistyö tulee turvata kaikille. Hallituksen esitys korostaa lapsen edun ensisijaisuutta aina varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Ehdotetussa uudessa varhaiskasvatuslaissa lapsen etu tuodaan esiin sanamuodoltaan nykyistä vahvempana erillisessä pykälässä: lasta on suojattava väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Varhaiskasvatuslailla on tärkeää edistää esimerkiksi positiivista suhtautumista lasten moninaisiin perhemuotoihin ja -taustoihin. Lapsen itsensä mielipide tulee ottaa entistä vahvemmin huomioon.

Sivistysvaliokunta korostaa saavutettavuuden suurta merkitystä perheen arjessa — siis sitä, että palveluita on saavutettavissa helposti ja hyvin — ja esimerkiksi riittävän sujuvan vuorohoidon tarjoamisen merkitystä sekä lapselle että koko perheelle. Palvelujen on oltava saatavilla niin harvemmin asutuilla seuduilla, pienissä kunnissa kuin suurten kaupunkien eri asuinalueilla. Niin sanottu lähikoulupolku on tärkeä lapselle ja perheelle. Siirtymisen esikouluun ja edelleen peruskouluun on oltava sujuvaa.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Arvoisa puhemies! Ehkä eniten keskustelua tässä lakiesityksessä ovat herättäneet ammattiryhmien työtehtävien ja tehtävänimikkeiden muutokset. Keskustelua henkilöstörakennepykälästä on osaltaan lisännyt hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa oleva ehkä hieman epäonnistunut muotoilu, johon myöskin valiokunta kiinnitti huomiota. Siinä on sinänsä esitetty pykälän perustelut aivan oikein mutta unohdettu viitata siihen, että lain siirtymäsäännös mahdollistaa ja takaa kelpoisuuden säilymisen kaikkien eri koulustaustojen osalta.

Siksi sivistysvaliokunta korostaakin painokkaasti, että henkilöstörakennesäännöksen perustelujen sanamuodoista huolimatta lakiesityksen siirtymäsäännös, siis 75 §, takaa sen, että voimassa olevan lain mukaisen lastentarhanopettajan kelpoisuuden saavuttanut henkilö, oli hän sitten kasvatustieteen kandidaatti tai sosionomitaustainen, on kelpoinen toimimaan jatkossakin, myös päivämäärän 1.1.2030 jälkeen, sekä varhaiskasvatuksen opettajan että varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävässä. Tällainen henkilö on kelpoinen myös tehtäviin, joissa edellytetään kelpoisuutta 25 §:ssä säädettyyn tehtävään. Tällaisia olisivat päiväkodin johtajan tehtävä vuoteen 2030 asti ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävä. Uudistus ei heikennä pitkällä siirtymäkaudellaan eikä sen jälkeenkään nykyisen henkilökunnan kelpoisuutta työhönsä. Myös opiskelijoiden, siis nyt koulussa olevien, asema turvataan.

Valiokunta kannattaa tehtyä ehdotusta. Päiväkotien henkilöstön koulutustason nostaminen ja pedagogisen osaamisen laajentaminen on esityksen keskeinen varhaiskasvatuksen laatua edistävä uudistus. Valiokunta esittää mietinnössä kuitenkin huolensa lastenhoitajien aseman kehittymisestä uudistuksen toteutumisen myötä ja viittaa tältä osin esittämäänsä lausumaehdotukseen uudistuksen tarkasta seurannasta. Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen vaatii nyt ja tulevaisuudessa kaikkien ammattiryhmien osallistumista ja saumatonta ja monialaista yhteistyötä lasten hyväksi. On sanomattakin selvää, että kaikkia tarvitaan aivan yhtäläisesti.

On välttämätöntä, että kaikille henkilöstöryhmille tarjotaan myös mahdollisuudet tiukentuviin kelpoisuusvaatimuksiin vastaavaan joustavaan lisä- ja täydennyskoulutukseen. Sitä on oltava saatavilla kaikkialla Suomessa ja sitä on oltava saatavilla helposti. Tätä valiokunta painottaa. Osaamisen kehittämisen polkujen täytyy olla yksinkertaisia, sellaisia, että niihin on kaikilla matalalla kynnyksellä mahdollisuus eivätkä ne aiheuta kohtuutonta taakkaa tai kohtuutonta vaivaa, kohtuuttoman pitkiä opintopolkuja. Koulutuksella tulee varmistaa, että eri henkilöryhmien edustajilla on edelleen realistiset mahdollisuudet edetä urallaan.

Arvoisa puhemies! Esitys vaatii toteutuakseen merkittävää kasvatustieteellisen alan koulutuksen lisäystä. Lisääntyvän koulutuksen, oli se sitten tutkinto-, lisä- tai täydennyskoulutusta, on turvattava lainmukaiset osaajat valtakunnallisesti. Tämänkin pitää siis tapahtua kaikkialla Suomessa — kun koulutuspaikkoja lisätään, on tärkeää, että niitä on saatavilla kaikkialla Suomessa. Tähän valiokunta puuttuu muun muassa lausuman muodossa. Opiskelupaikka korreloi alueellisesti usein varsin hyvin työllistymisen kanssa. Uudistuksella tavoitellaan merkittävää osaamisen nostoa siirtymäkauden aikana ja sen jälkeen. Se ei saa koulutuspaikkojen keskittymisen vuoksi johtaa siihen, että osassa Suomea uudistuksen tavoitetaso ei toteutuisi sellaisena kuin on haluttu.

Valiokunta korostaa, että hallituksen esityksessä mainitussa koulutuksen kehittämisfoorumissa paneudutaan huoliin koskien kaikkien ammattiryhmien urapolkuja. Siellä pitää myös arvioida sitä, miten ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut saisi mah-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

dollisimman joustavasti riittävän lisäosaamisen toimiakseen varhaiskasvatuksen johtajana. Siellä arvioidaan myös sitä, miten sosionomin aiemmin hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan mahdollisessa lisäkouluttautumisessa, ja siellä myöskin sosionomin tehtäväkuvaa lähdetään määrittelemään mahdollisimman nopeasti. Myös siitä valiokunta mietinnössään toteaa.

Puhemies! Näillä perusteluilla sivistysvaliokunta esittää seuraavaa:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 2., 3. ja 4. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 5. lakiehdotuksen, joissa on siis merkittävä määrä muutoksia muun muassa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella. Eduskunta hylkää lakialoitteeseen 62, 16 ja 17 sisältyvät lakiehdotukset. Ja eduskunta hyväksyy seitsemän lausumaa.

Mietintö sisältää viisi vastalauseetta.

Puhemies Paula Risikko: No niin, ja mennään puhujalistalle.

14.20 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on tulevaisuusinvestointi. Se parantaa lasten tasa-arvoa ja oppimistuloksia ja ehkäisee syrjäytymistä. OECD:n mukaan euron sijoitus varhaiskasvatukseen tuottaa jopa 7 euroa enemmän kuin mikään muu koulutusinvestointi. Hyödyn saa aikaan ainoastaan laadukas varhaiskasvatus, ei mikä tahansa. Laadun saa aikaan etenkin varhaiskasvatuksen henkilöstö, riittävä määrä osaavaa henkilökuntaa. Onkin hyvä, että uuden lain myötä varhaiskasvatuksen henkilökunnan osaamistaso, etenkin pedagoginen osaaminen, lisääntyy. Sosiaalidemokraatit kannattavat lämpimästi osaamistason nostamista.

Pelkkä osaaminen ei kuitenkaan yksinään riitä. Aikuisia pitää olla tarpeeksi, ja näin eikävä kyllä varhaiskasvatuksen arjessa läheskään aina ole. Tämä on se ongelma. On lyhytnäköistä, että tällä hallituskaudella varhaiskasvatuksen laatua on heikennetty suurentamalla ryhmäkokoja. Kolmen aikuisen ryhmässä voi olla 24 lasta aiemman 21:n sijasta, osapäiväisiä jopa 33.

Hallitus on tehnyt myös toisen radikaalin huononnuksen, eli lasten oikeutta osallistua varhaiskasvatukseen on heikennetty eli niin sanottua subjektiivista oikeutta on rajattu. Osa kunnista on ottanut nämä varhaiskasvatuksen heikennykset käyttöön ja osa taas ei. Näin ollen varhaiskasvatuksen laatu vaihtelee kunnittain. Eriarvoisuus lasten välillä on siis kasvanut. Tässä on kyse megaluokan eriarvoisuusongelmasta pienten lasten välillä.

On hyvin valitettavaa, ettei uusi varhaiskasvatustalaki korjaa näitä suuria puutteita. Sosiaalidemokraattien mielestä varhaiskasvatusoikeuden rajausta olisi pitänyt poistaa ja ryhmäkoot olisi pitänyt palauttaa vähintään aikaisemmalle tasolle. Sipilän hallitus tulee jäämään historiaan siitä, että se lisäsi pienten lasten eriarvoisuutta. [Pia Viitanen: Valitettavasti!]

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen laatu on myös lasten tuen tarpeeseen vastaamista. Tukea ja esimerkiksi psykologeja tämä esitys ei kuitenkaan lapsille takaa. Suuri puute lakiesityksessä on, ettei siinä säädetä lasten tukemiseen liittyvistä asioista. Myös varhaiskasvatuksessa tulee saada samalla tavoin kolmiportaista tukea niin kuin perusopetuksessa tai kehittää varhaiskasvatukselle vastaavanlainen oma tuen malli.

Me kaikki tiedämme, että mitä varhemmin ja mitä aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä helpommin ne voidaan korjata. Varhaiskasvatuksessa jo pienelle lapselle varhain annettu tuki on kaikkein vaikuttavinta ja helpottaa lapsen myöhempää koulutietä. Tähän on kiinnittänyt huomiota myös nobelisti James Heckman. Hänen mukaansa varhainen sijoitus

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

on paras sijoitus. Alle kouluikäisille suunnattu tuki on kaikkein vaikuttavinta, ja mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä suurempi on vaikutus.

Arvoisa puhemies! Joissain päiväkodeissa vanhemmat ovat voineet ostaa lapsilleen erillistä maksua vastaan musiikkikasvatusta eli niin sanottua muskaritoimintaa päiväkodin toiminta-aikaan. Samaan aikaan toiset lapset, joiden vanhemmat eivät syystä tai toisesta ole voineet sitä maksaa, ovat puuhailleet muita asioita. Jokaisen lapsen pitäisi päästä osalliseksi varhaiskasvatuksen hyvistä sisällöistä, muun muassa noista muskareista, ihan ilman erillisiä maksuja. Tämäkin voisi toteutua, mikäli varhaiskasvatuksen laatu määriteltäisiin, varsinkin kun esimerkiksi tuon muskarin on todettu vaikuttavan lasten matemaattisen ajattelun kehittymiseen hyvinkin voimakkaasti. Jokaisen lapsen pitäisi päästä osalliseksi laadukkaista varhaiskasvatuksen sisällöistä ja niiden tuomista hyödyistä.

Koska nimenomaan laadukkaalla varhaiskasvatuksella muskareineen ja muine sisältöineen on ne kaikkein parhaat vaikutukset lapsen hyvinvoinnille ja tulevaisuudelle, on tärkeää laatia varhaiskasvatukseen ja varhaispedagogiikkaan valtakunnalliset laatukriteerit. Näin voitaisiin parantaa varhaiskasvatuksen laatua, tasalaatuisuutta ja ainakin minimitalon täyttymistä ihan jokaisessa yksikössä ja lapsiryhmässä koko päivän ajan. On valitettavaa, etteivät laatukriteeritkään ole mukana uudessa varhaiskasvatuslaissa. Alussa kerroin, kuinka laatu on heikentynyt jo nyt noiden heikennysten takia. Tämä laatuasia voisi parantaa myöskin tuota seikkaa.

Laadukkaassa varhaiskasvatuksessa ihan jokaisella lapsella tulee olla hoitoajan pituudesta ja ajankohdasta riippumatta oikeus paitsi hoivaan, lepoon, ravintoon ja turvaan, myös kehittymiseen ja oppimiseen. Jokaiselle lapselle pitää taata mahdollisuus monipuoliseen kulttuuriin, leikkiin, taidekasvatukseen, liikuntaan, moninaisiin elämyksiin, virikkeisiin sekä sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun. Myös lasten ja aikuisten suhdetuvun tulee mahdollistaa laadun toteutuminen.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit ehdottavat pykälämuutoksissa varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen poistamista eli sitä, että subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen palautetaan ennalleen. Ehdotamme, että psykologeja tulee käyttää varhaiskasvatuksessa lasten kehitykseen, oppimiseen ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Kannamme huolta pienten koululaisten yksinäisistä illoista ja ehdotamme, että vuorohoitoa tulee järjestää myös pienille eka-, tokaluokan oppilaille, jotka tarvitsevat sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Meidän mielestämme osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa ei voi olla alhaisempaa henkilöstömäärää kuin kokopäiväisissä ryhmissä. Tulemme esittämään myös lausumia, joissa haluamme palauttaa varhaiskasvatuksen ryhmäkoot vähintään aikaisemmalle tasolle. Haluamme sen kolmiportaisen tuen tai vastaavan myös varhaiskasvatukseen ja haluamme, että ne laatukriteerit laaditaan.

Arvoisa puhemies! Lapset aloittavat koulunkäynnin mitä erilaisimmista taustoista. Lapsiperheköyhyyskin on yhä useamman lapsen arkea. Viimeisimmistä Pisa-tuloksista tuli ensi kertaa esiin perhetaustan merkitys. Laadukas varhaiskasvatus pystyisi tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantamaan lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä. Tästä huolimatta Suomessa osallistutaan varhaiskasvatukseen Euroopan heikoimmin. Yli 4-vuotiaista vain 75 prosenttia osallistuu varhaiskasvatukseen, kun Ruotsissa osallistuminen on lähes 96 prosenttia, Ranskassa jopa 100.

Valiokuntakäsittelyssä nousi esille, ettei lakiesityksessä ole mitään keinoja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseksi. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta tulee nostaa. Paras ja nopein tapa tämän saavuttamiseksi on tarjota ensiaskeleena kaikille yli 3-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

vuotiaille maksuton osapäiväinen varhaiskasvatus samoin kuin esiopetuskin. Näin tehdään jo joka toisessa eurooppalaisessa maassa. Tällä tavoin meidän tulee menetellä myös Suomessa.

Arvoisa puhemies! Nyt pitää muuttaa koulutuspolitiikan suuntaa, ja se kannattaa aloittaa koulutien alusta eli varhaiskasvatuksesta parantaen samalla koulutuksellista tasa-arvoa. Sijoittamalla lapsiin sijoitamme samalla tulevaisuuteen. Lapset ovat ansainneet paremman varhaiskasvatustilain.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vaiheeseen nyt muutama debattipuheenvuoro, eli kaikkiä niitä edustajia, jotka haluavat tästä aiheesta käyttää vastauspuheenvuoron, minuutin mittaisen, pyydän nousemaan seisomaan ja varaamaan sen V-painikkeella. — Aloitetaan, edustaja Multala.

14.28 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilo olla tässä salissa käsittelemässä lakia, joka nostaa varhaiskasvatuksen laatua ja asettaa lapsen edun ensi kertaa varhaiskasvatuksen keskiöön ensisijaisena tavoitteena, kun tehdään päätöksiä varhaiskasvatuksesta. Kuten edellisestä puheenvuorosta kuulimme, suuresta kuvasta olemme kaikki samaa mieltä. Varhaiskasvatukseen panostaminen on tärkeää, sillä varhainen puuttuminen ja varhainen kasvatus ovat erittäin vaikuttavia toimenpiteitä.

Valiokunta käsitellessään lakiehdotusta on myös tunnistanut sen, kuten myös jo hallitus esitystä antaessaan, että varhaiskasvatus ei tämänkään lain myötä ole valmis, vaan tulevaisuudessa sen kehittämistä on entisestään jatkettava. Tärkeimpänä puutteena ja seuraavana kehityskohteenä sivistysvaliokunta nostaakin esiin varhaiskasvatuksen tuen tarkemman sääntelyn.

14.29 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten luokkayhteiskunta syntyy meidän kaikkien silmien edessä. Näin ollen on hyvin kestäväntöntä, että vaikka varhaiskasvatuslaki päivitetään, niin subjektiivista oikeutta laadukkaaseen kokopäiväiseen pedagogiseen varhaiskasvatukseen on rajattu. Ryhmäkokoihin ei ole puututtu, ja henkilöstömitoitus pysyy hallituksen asettamalla heikolla tasolla.

Näin ollen kohdistankin katseeni valtiovarainministeri Orpoon, joka istuu siellä edustajanpaikallaan, [Petteri Orpo siirtyy ministeriäitioon] sekä opetusministeri Grahn-Laasoseen ja kysyn: aiotteko puuttua näihin kaikkiin varhaiskasvatuksen laatuun liittyviin suurimpiin ongelmiin ja palauttaa ryhmäkoot, henkilöstömitoituksen ja kokopäiväisen varhaiskasvatusoikeuden niille tasoille, joille ne tässä yhteiskunnassa kuuluvat?

14.30 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on säätänyt niin sanotun aktiivimallin, joka velvoittaa työttömiä ottamaan vastaan keikkatöitä, mikä on hyvä asia, ja etsimään niitä aktiivisesti sekä myös osallistumaan niin sanotusti vähän pätkittäisiin aktiivitoimiin. Meillä on 45 000 työtöntä vanhempaa, joilla on päivähoitokäisiä lapsia. Nämä kaksi lakia — tämä varhaiskasvatuslaki niine hyvinekin asioineen, mitä siinä on, ja aktiivimalli — ovat siinä mielessä ristiriidassa, että nyt olisi ollut kohtuullista palauttaa subjektiivinen oikeus kokopäivähoitoon jokaiselle lapselle, koska nyt käy niin, että työttömien lapset ovat myös päivähoidossa heittopusseina ja välillä ilman hoitoa, kun heidän vanhemmiltaan edellytetään osallistumista aktiivimallin aktiivisuustoimiin. Kysynkin: oletteko valmiita korjaamaan tämän asian joko siten, että tähän tulee subjektiiv-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

vinen päivähoito-oikeus, joka on kokopäiväinen, tai sitten niin, että tuo velvoite osallistua näihin toimiin ja hankkia itselleen näitä toimia poistetaan pienten lasten vanhemmilta aktiivimallista? [Pia Viitanen: Molemmat!]

14.31 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on korkealaatuista maailmallakin, erittäin arvostettua. Uudessa varhaiskasvatuslaissa on ongelmakohtia, muun muassa henkilöstömitoitus ja kelpoisuusvaatimukset. Henkilöstöpula nakertaa varhaiskasvatuksen laatua. Ryhmäkoot voivat kasvaa erittäin suuriksi päivän mittaan, ja käsipareja ja sylejä tarvitaan enemmän varsinkin alle 3-vuotiaiden lasten hoivaan.

Sosionomien ja lastenhoitajien huoli omasta tulevaisuudestaan tuli monissa kuulemisissa esille. Perussuomalaiset jakavat tämän huolen. Lasten etu on tietenkin tärkeysjärjestyksessä ykkönen. Henkilöstön jaksaminen sekä sosionomien ja lastenhoitajien joustavan jatkokoulutuksen turvaaminen ovat tärkeitä varhaiskasvatuksen uudistuksessa. Kysyisinkin ministeri Grahn-Laasoselta: onko sosionomitaustaisten lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien huoli tulevaisuudestaan aivan turha?

14.32 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä suurin pettymys tämän lain kohdalla on se, että hallitukselta ei löytynyt rohkeutta korjata niitä virheitä, mitä varhaiskasvatuksen osalta tehtiin kauden alussa, erityisesti ottaen huomioon, että rohkeutta myöntää näitä virheitä kyllä on löytynyt muun muassa kokoomuksen edustaja Ben Zyskowitzilta, joka on myöntänyt olleensa väärässä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen suhteen, sekä kokoomuksen edustajalta Sari Multalalta, joka on myöntänyt, että ryhmäkokojen kasvattaminen oli häpeäpilkku tämän hallituskauden aikana. Mikäli tavoite on nostaa osallistumisastetta ja parantaa laatua, niin näiden virheiden korjaaminen olisi luonnollisesti ollut ensisijaista.

Sen lisäksi tämä esitys vastaa aika huonosti niihin huolenaiheisiin, jotka ovat tällä hetkellä ajankohtaisia varhaiskasvatuksen kentällä ja jotka liittyvät muun muassa tilapäisiin poikkeamisiin mutta myöskin varhaiskasvatuksen yksityistämiseen. Olisin kysynyt ministerin näkemystä tähän Puolangalla tehtyyn päätökseen, jossa kunta päätti ulkoistaa koko varhaiskasvatuksen yksityiselle yritykselle. [Puhemies koputtaa] Eli mikä on ministerin näkemys siitä, että varhaiskasvatus kokonaisuudessaan siirtyy yritysten hoidettavaksi?

Puhemies Paula Risikko: Painotan tässä alkuvaiheessa sivistysvaliokunnan jäseniä.

14.34 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki on erinomainen sen kannalta, että tässä nyt kootaan kaikki säännökset saman lain alle yhteen varhaiskasvatuslakiin, ja lapsen edun toteutuminen on ykkösasia tässä kokonaisuudessa. On myös huomioitavaa, että lapsen iän ja kehityksen mukainen kokonaisvaltainen kasvu ja kehitys ja terveys ovat keskiössä ja muun muassa eri-ikäisten herkkyyskaudet ja tarpeet ja vaatimukset otetaan huomioon nyt ihan lain tasolla. Pienimpien osalta muun muassa hoivan merkitys turvallisuudentunteelle ja kiintymyssuhteen rakentamiselle on nostettu myös hyvin tärkeäksi. Tämä varhaiskasvatuslaki tuo varhaiskasvatuksen osaksi koulutuspolkua, ja olen myös todella tyytyväinen siitä, että kiusaamisen ehkäisy on nyt lain tasolla.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

14.35 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on kylä ilon päivä. Saamme vihdoinkin varhaiskasvatustilain uudistettua. Sehän jäi torsoksi, kun meillä oli opetusministerinä Krista Kiuru. Useaan otteeseen toivoimme tätä päivää, ja nyt se päivä on tässä. [Välihuutoja vasemmalta] Panostus varhaisiin vuosiin, varhaiskasvatustilain laatuun on parasta, mitä 100-vuotias Suomi voi lapsillensa antaa. On hyvä, että jokaisella lapsella on subjektiivinen päivähoito-oikeus. On erinomaista, että teemme toimia, jotta jokainen lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen.

Erityinen huoli itselläni oli opetusministerinä, kun silloin varhaiskasvatus ei ollut opetusministerin roolissa ja näin, että varhaiskasvatustilasta puuttui se pykälä, että lapsia pitäisi suojata kiusaamiselta. Useaan otteeseen kysyin opetusministeri Kiurulta, voisiko tämä tulla lakiin, mutta hän ei sitä silloin tekemäänsä lakiin sisällyttänyt, ja nyt varhaiskasvatustilassa on pykälä, jossa on selvä nollatoleranssi kiusaamiseen. Nyt myös laki suojaa pieniä lapsia kiusaamiselta. [Li Anderssonin välihuuto] Kiitos, ministeri Grahn-Laasonen, että nyt tämän pitkäaikaisen unelmani toteutitte, ja uskon, että Suomen lapset myös tästä kiittävät.

14.36 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on iso, megaluokan valuvika. Kun kuuntelimme asiantuntijoita, sieltä nousi kaksi asiaa ylitse muiden: liian suuret ryhmäkoot ja tämä subjektiivisen päivähoiton rajaaminen. Näiden lisäksi tietysti kannamme huolta henkilöstön jaksamisesta. Mutta näihin, jotka ovat varhaiskasvatustilain laadun kannalta siis ydinkysymyksiä — ryhmäkoko ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen — hallitus ei kajonnut lainkaan, ja pidän sitä megaluokan virheenä, niin että pikkasen tulee semmoinen falski olo nyt, kun näihin asioihin ei puututa silloin, kun siihen olisi oikea mahdollisuus.

Toinen asia on se, että tämä esitys, arvoisa ministeri, on valmisteltu heikosti. [Puhemies koputtaa] Se on todettu jopa yksimielisesti valiokunnan mietinnössä, [Puhemies: Aika!] jossa todettiin — tämä vielä — että henkilöstörakenteesta on epäonnistunut muotoilu. [Puhemies: Aika!] Se ei ollut hiukan epäonnistunut, vaan täällä lukee [Puhemies: Aika!] ”epäonnistunut muotoilu”.

14.37 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihdoinkin saadaan käsitellä tätä lakia täällä eduskunnassa. Mielestäni tästä laista löytyy paljon hyvää. Pedagoginen osaaminen vahvistuu, moniammatillinen yhteistyö vahvistuu, eliikkä meidän educare-mallimme kehittyy ja voi hyvin. Ei niin hyvää tässä ehdotuksessa on, että ryhmäkokoisiin yli 3-vuotiaiden osalta ei tullut muutoksia ja subjektiivista päivähoito-oikeutta ei palautettu. Tämä olisi tullut tehdä, jotta voitaisiin puhua laadusta.

Nyt on kuitenkin tärkeää seurata kaikkien ammattiryhmien mahdollisuuksia lisäkoulutukseen sekä suomeksi että ruotsiksi. On myös tärkeää turvata tulevaisuudessa oikeus monipuoliseen tukeen varhaiskasvatustilassa.

Värderade talman! Till slut: utskottet fäster uppmärksamhet vid teckenspråkigas rätt till småbarnspedagogik på sitt eget modersmål samt behovet av behörig personal, framför allt barntädgårdslärare på svenskt håll, där mellan 20 till 40 procent kan vara obehöriga.

14.39 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset pitävät ehdottoman tärkeänä sitä, että lapsen hyvinvointi ja turvallisuus taataan varhaiskasvatustilassa.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

sessä jatkossakin. Varhaiskasvatustyötä tekevän henkilökunnan osaamistason nostaminen on sinänsä hyvin myönteinen kehityssuunta, mutta näitä pätevyysvaatimuksia ei tulisi kuitenkaan nostaa liiallisesti. Jos näin tehdään, niin se tulee johtamaan lisääntyviin sijaisuuksiin ja hoitajien vaihtumisiin, mikä ei ole lapsen etu eikä tietenkään myöskään henkilökunnan etu.

Varsinkin alle 3-vuotiaiden ryhmissä painottuu tulevaisuudessakin käytännön hoiva- ja hoitotyö. Henkilöstörakennetta koskevia pykäläiä pitäisi perussuomalaisten näkemyksen mukaan muuttaa vähintäänkin siten, että kaikkein pienimpien lasten ryhmissä mahdollistuisi jatkossa esimerkiksi yhden varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin sekä kahden lastenhoitajan toiminta kuten nykyäänkin. Mutta hallituksen esityksen myötä on sitä vastoin [Puhemies: Aika!] riski, että liian suuret ryhmäkoot jatkavat edelleen kasvuaan. [Puhemies: Pysytään minuutissa!]

14.40 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan antaa kiitosta ministeri Grahn-Laasoselle siitä, että tällä kaudella on uudistettu itse asiassa koko oppimisen ja osaamisen opinpolku, nyt varhaiskasvatusosuus, jossa nostetaan lapsen etu kaiken varhaiskasvatuksen suunnittelun ja toteuttamisen keskiöön.

Pidän myös erittäin myönteisenä sitä, että tämän vuoden alussa jälleen lähes 7 000 perhettä pääsi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ja tuhansien ihan tavallisten suomalaisten perheiden varhaiskasvatusmaksuja alennettiin niin paljon, että ne alenivat vuositasolla jopa 1 200 euroa. [Pia Viitanen: Paljonko verotus kiristyy?] Tämä on tuonut monta lasta varhaiskasvatuksen piiriin. Myös 5-vuotiaiden maksuton vaka-kokeilu on hyvä. Se on kokoomuksen tavoite, että tulevaisuudessa kaikilla olisi näin.

Haluan antaa kiitosta myös Vantaan kaupungille siitä, että he ovat päättäneet nostaa lastenhoitajien ja lastentarhanopettajien palkkoja, sillä päiväkodissa tehdään arvokasta ja tehokasta työtä. [Ben Zyskowiec: Edustaja Lindtman otti kiitokset vastaan!]

14.41 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Hyvä, että huomaatte, mikä on oikeasti tärkeää.” Näin totesi yksi varhaiskasvatuksen ammattilainen tällä viikolla, ihminen, jonka päivät kuluvat lastemme kanssa päiväkodissa, kun kerroin omat näkemykseni lain valiokuntakäsittelyn jälkeen. Nimittäin tuolla valiokunnassahan olemme kuulleet, kuinka asiantuntija toisensa jälkeen on todennut saman: lakiesitys on tarpeellinen, mutta 2015 tehtyihin merkittäviin heikennyksiin, joita kokoomus siis kutsuu uudistuksiksi, se ei ota kantaa. On ristiriitaista näin ollen säätää uusia muutoksia ja tavoitteita, kun emme ole näitä tasa-arvon ja laadun kannalta merkittävimpiä heikennyksiä ensin korjanneet.

Sen vuoksi esitimme SDP:n sivistysryhmänä merkittäviä korjauksia nimenomaan tähän yhdenvertaiseen kohteluun kaikille lapsille eli subjektiiviseen oikeuteen ja ryhmäkokojen pienentämiseen sekä varhaiseen puuttumiseen. Siinä on kyse varhaiskasvatuksen laadusta.

14.42 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen täysin samaa mieltä, että uudessa varhaiskasvatuslaissa on paljon ilonaiheita, ja ajattelen, että se ilonaihe liittyy nimenomaan siihen, että kentällä tätä uudistusta on odotettu todella pitkään, niitä uusia työkaluja, jotka tukevat sitä tärkeää työtä arjessa. On erittäin helppo tukea koulutustason nostoa ja laadun kehittämistä ja lapsen etua, mutta tällä hetkellä se ongelma on se, että nyt kun se uusi hieno laki saadaan, niin samalla meillä on kuitenkin nämä ra-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

jaukset käytännössä, niin kuin täällä on todettu, jotka heikentävät mahdollisuuksia myös-kin hyödyntää tämän uuden hienon lain käytäntöönpanoa siellä arjessa. Ja on tosi tärkeätä ministerinkin muistaa, että tämä ei ole vain ikään kuin opposition lyömäase, vaan ainakin itse koen valiokunnan jäsenenä suurta vastuuta, kun me olemme kuulleet laajasti lapsen etua edustavia tahoja ja asiantuntijoita, jotka kehuvat lakia monin tavoin, mutta jokainen nostaa esille tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksen, ryhmäkoot ja henkilöstömitoituksen. Silloin on äärimmäisen vakavasta asiasta kyse, ja se vaatii sitä, että meillä on seuraavaksi hallitus, joka ei tämmöisiä heikennyksiä tee, jotta tämä hieno historiallinen laki pääsee täyteen voimaansa.

14.43 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lainsäädännössä on toki paljon hyvää ja erityisen hyvää on se, että lapsen etu nostetaan keskiöön. Mutta niin kuin täällä moni kollega oppositiosta on muistuttanut, tämän kauden alussa tehtiin niitä leikkauksia, ja erityisesti nämä ryhmäkokojen kasvamisesta ovat olleet sitä, mikä on juuri sitä varhaiskasvatuksen varmaan tärkeintä laatutekijää eli riittävää henkilöstöä ollut heikentämässä. Ja oikeastaan siltä pohjalta kristillisdemokraattien kritiikki tätä esitystä kohtaan niissä muutamissa kohdissa lähteekin, elikkä me pelkäämme, että nämä muutokset saattavat entisestään juuri tässä tilanteessa pahentaa hoitajapulaa, joka on monissa kasvukeskuksissa, erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla, erittäin suuri. Toki näissä valiokunnan lausumissa on kiinnitetty näihin siirtymäaikoihin huomiota, mutta erityisesti haluaisin vielä ministeriltä kysyä, ovatko lastenhoitajien tulevaisuuden työtehtävien näkymät sellaiset, että alalle riittää varmasti sitten tulijoita. Heitä tarvitaan myös.

14.44 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tätä, että varhaiskasvatuslainsäädäntö on tässä vaiheessa, voidaan luonnehtia työvoitoksi. Usein sanotaan, että täydellinen on hyvän vihollinen. Tässä laissa on valuvikoja [Jukka Gustafsson: Oikein!] — tunnustan sen, edustaja Gustafsson — mutta ei olekaan tarkoitus, että tämän lain kanssa ollaan maailman tappiin asti. Jo se, että valiokunta on antanut tähän seitsemän lausumaehdotusta, todistaa sitä, että tässä ollaan nyt herkillä ja katsotaan, miten asiat kehittyvät ja mitä käytännössä kentällä oikeasti tapahtuu, miten toimitaan. Eli varmasti tulee tapahtumaan niin, että jollakin aikavälillä tätä lakia tullaan paikkaamaan, täydentämään, [Jukka Gustafsson: Vaalien jälkeen!] — Enpä tiedä, milloin. [Jukka Gustafsson: Toivon!] Olen edustaja, en ennustaja. — Mutta erityisen suuren toivon panen tähän kehittämisfooriin, jossa katsotaan tätä koulutusasiaa.

Sen haluan vielä loppuun sanoa, että kansainvälinen vertailu ei ole niin yksiselitteistä, mitä tulee varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen. On totta, että Suomessa se on alhainen ja sen pitäisi nousta, mutta on muistettava, että Euroopassa on paljon osa-aikatyössä olevia ja heidän [Puhemies koputtaa] lapsensa osallistuvat hyvin [Puhemies: Aika!] vähän varhaiskasvatukseen.

14.46 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä päiväkotien työntekijät että lasten vanhemmat ovat suhtautuneet näihin heikennyksiin kriittisesti. On selvää, että laatu ei korvaa määrää. Työntekijöiden mukaan heidän mahdollisuutensa lasten yksilölliseen huomioimiseen ovat paljon heikommalla nyt, kun henkilökuntaa on vähemmän ja lapsia enemmän. He ovat kertoneet myös siitä, että levottomuus on päiväko- deissa kasvanut, melu on lisääntynyt, tilat ovat ahtaita ja vaaratilanteita syntyy. Myöskin

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

siihen kiusaamiseen puuttuminen on hankalampaa, kun lapsia on enemmän, vaikka nyt on todella hieno asia, että se lisättiin tähän lakiin mukaan. Sitten taas vanhemmat kritisivat sitä, että lasten ja perheiden tasavertaisuus on heikentynyt ja jopa lasten vertaissuhteiden pysyvyys on huonontunut.

Arvoisa ministeri, asetus ei ole eduskunnan käsissä suhteessa näihin ryhmäkokoihin. Asetus on, ministeri, teidän käsissänne. Voisitteko kuitenkin ajatella, että muuttaisitte tämän asetuksen henkilöstömitoituksesta ennalleen ja ainakin poistaisitte tuon osapäiväisiä lapsia koskevan 1:13-kriteerin, ettei käy niin, että Sipilän hallitus muistetaan näistä pienten lasten eriarvoisuuden lisäämisistä?

14.47 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun varhaiskasvatuksen laatua halutaan parantaa, niin ryhmäkokojen pienentäminen ja subjektiivisen hoito-oikeuden palauttaminen ovat aivan ensiarvoisen tärkeitä asioita. Niillä paneuduttaisiin kaikkein parhaiten myös siihen kiusaamisongelmaan. Kolmanneksi varmistaisin myös kolmiportaisen tuen huomioimisen jo laissa ja muuttaisin tilasuosituksen sitovaksi ohjeeksi, sillä yllättävän moni suomalaislapsi viettää päivänsä pienemmässä kuin suositellussa seitsemän neliömetrin tilassa.

Mieluusti soisin myös lapsiamme — eli tulevaisuuttamme — hoitaville ammattilaisille nykyistä parempia ansioita. Jos nostamme koulutusvaatimuksia, tulee pelkästään se maksamaan Kuntaliiton mukaan yli 50 miljoonaa ja palkankorotushaaveet karkaavat yhä kauemmaksi. Edes monet korkeakoulutetut lastentarhanopettajat seudullani eivät ole kannattaneet tätä koulutusmuutosta, joka nyt esitetään. Siksi soisin työrauhan päiväkotiiin kaikille lastentarhanopettajille, lastenhoitajille ja muille ammattiryhmille. Päiväkodeissamme tulee olla osaavia ja välittäviä [Puhemies koputtaa] henkilöitä, [Puhemies: Aika!] kuten siellä on.

14.48 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsemme ovat meidän aarteitamme, ja jokaisella lapsella pitäisi olla oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen — se on minusta lapsen oikeus. On todella harmillista, että hallitus ei ole korjannut tätä epäkohtaa elikkä poistanut tätä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta tai pienentänyt ryhmäkokoja, vaikka valtava huoli kentältä on kantautunut meidän kaikkien korviin. Nämä säästöt me tulemme kalliisti maksamaan tulevaisuudessa. Jo nyt on erityistä tukea tarvitsevien lasten tilanne heikentynyt suurissa ryhmissä. Heille ei voida taata sitä tukea, mitä he tarvitsisivat.

Arvoisa puhemies! On pakko ihmetellä tätä hallituksen linjaa. Miksi ette voi korjata jo tiedostamianne ongelmia ja epäkohtia, kun teillä on siihen kaikki mahdollisuus ja valta? Ja mitä hallitus aikoo nyt tehdä korjatakseen virheet vielä, kun pystytte?

14.49 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monta kertaa tässä salissa en ole edustaja Heinosen kanssa samaa mieltä ollut, mutta nyt on syytä pistää tyytyväisyydellä merkille hänen puheensa loppuosio, joka osoitti sen, että myös kokoomuksen eduskuntaryhmässä on pistetty positiivisesti merkille tämä Vantaan malli lastentarhanopettajien työn arvostuksen osalta. Mehän teemme joka päivä, päättäjät, päätöksiä. Tämä on tärkeä päätös, etenkin kun muistetaan, että nämä lomarahaleikkaukset vielä jatkuvat. Olisinkin kuullut ministerin kommentin tästä Vantaan mallista ja ehkä vähän siitä, löytyykö siitä itua muillekin kunnille. Olisi kiva kuulla tästä ministerin kommentti.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Arvoisa puhemies! Toinen Vantaan malli on tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden raja. Me tutkimme: se oli vuoden epäonnistunut kokeilu. Tutkittiin siellä, missä kaikin eniten varhaiskasvatusta tarvittiin: sinne se iski eniten, ja me sen purimme.

Arvoisa ministeri, nyt kun kokoomuksen johtava ajattelija [Puhemies koputtaa] Ben Zyskowieczkin on tässä kääntänyt kantaansa, niin oletteko hänen kanssaan eri mieltä vai samaa mieltä? Kannatatteko kokopäiväistä [Puhemies: Aika!] subjektiivista oikeutta? [Timo Heinonen: Ei Ben ole mikään johtava ajattelija! — Naurua — Vasemmalta: Omassa sarjassaan!]

14.50 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo useamman kerran todettu, tästä ehdotuksesta puuttuvat erityiset säännökset lapsen erityisestä tuesta päivähoidossa ja varhaiskasvatuksessa, ja muistaakseni ministeri vahvisti silloin lähetekeskustelun aikaan, että tällainen on nyt erillisenä valmistelutyönä alkamassa tai lähdössä liikkeelle. On syytä selkeyttää kuraattori- ja psykologipalvelujen saantia ja erityisesti varhaiskasvatuksen erityisopettajan roolia tässä lapsen tuessa. Nythän kun lukee lakiehdotuksen pykälät, tämä näyttää siltä, että varhaiskasvatuksen erityisopettajalla olisi rooli vain suunnitelmien tekemisessä ja niitten arvioimisessa, kun taas mielestäni tämän varhaiskasvatuksen erityisopettajan tulisi olla siellä lasten kasvatuksessa ja työssä siellä lapsiryhmän sisällä. Tätä varhaiskasvatuksen erityisopettajan roolia ei löydy myöskään siitä päiväkodin henkilöstöstä, mutta uskon, [Puhemies koputtaa] että tämä tässä seuraavissa vaiheissa tulee. Missä vaiheessa on tämä seuraava suunnitelma [Puhemies: Aika!] menossa?

14.52 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen tutkimus, kotimainen, ulkomainen, kertoo, että varhaiskasvatus on aivan keskeinen elementti, kun haetaan oppimisen ongelmien juurisyitä ja niitä torjutaan inhimillisellä tavalla ja kustannustehokkaasti oikeaan aikaan. On tärkeä tulevaisuusteko, että varhaiskasvatus saadaan jollakin tavalla maksuttomaksi kaikille suomalaisille lapsille riippumatta taustasta, riippumatta perheen varallisuudesta ja niin edelleen.

Olen kuullut todella vahvasti kritiikkiä siitä, että hallitus rajasi tämän subjektiivisen oikeuden esimerkiksi työttömien lapsilta pois. Olen kuullut myöskin kovasti kritiikkiä siitä, että ryhmäkokoo on kasvanut tämän hallituksen päätöksillä. Ja olisin toivonut, että tässä laissa olisi ollut tulevaisuustekona myös tämä kolmiportainen tuki kokonaisuutena. Minusta se olisi nyt, ministeri Grahn-Laasonen, tulevaisuusteko, [Puhemies: Aika!] että palauttaisitte nämä leikkaamanne osiot.

14.53 Ben Zyskowiecz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä opposition puolelta esimerkiksi edustajat Nylander ja Toivola ovat mielestäni käyttäneet siinä mielessä rakentavan puheenvuoron, että vaikka he ovatkin tuoneet esille tähän lakiin heidän mielestään liittyviä puutteita, he ovat kuitenkin reilusti ja avoimesti todenneet, että tässä laissa on erittäin tärkeitä, hyviä uudistuksia nimenomaan lasten kannalta ja varhaiskasvatuksen kannalta. Sitten täällä on ollut muitakin puheenvuoroja. Muun muassa edustaja Touko Aalto tuntuu mieltyneen tuohon luokkataisteluretoriikkaan, [Touko Aallon välihuuto] mutta jätettäköön hänet yksin sen retoriikan kanssa.

Itse haluan sanoa, että viime viikolla keskustelimme lukiolaista ja nyt varhaiskasvatuslaista ja että haluan antaa ministeri Grahn-Laasoselle erittäin vahvan tunnustuksen siitä,

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

että tällä vaalikaudella todellakin on pystytty tekemään merkittäviä uudistuksia koulutuksen eri tasoille, ja niin lukiolakia kuin tätäkin lakia, puutteistaan huolimatta, on syytä kehua yli puoluerajojen.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän kolme vastauspuheenvuoroa vielä. Aikataulusyistä ministerille sitten vastauspuheenvuoro tässä vaiheessa jo. Aalto, Andersson, Nylander.

14.54 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos hallitus haluaa, että me iloitsemme tästä monilla tavoin hyvästä laista, antakaa meille syytä siihen iloon. Te olette rajanneet, kasvattaneet ja heikentäneet — rajanneet, kasvattaneet ja heikentäneet. Te olette rajanneet subjektiivista oikeutta laadukkaaseen pedagogiseen varhaiskasvatukseen, kasvattaneet ryhmäkokoja ja heikentäneet henkilöstömitoitusta, niin että jos te haluatte, että me iloitsemme tästä monella tapaa hyvästä laista, niin korjatkaa nämä virheet, jotta pääsemme kaikki yhtymään tähän iloon. Onko hallitus valmis tunnustamaan tekemänsä virheet ja korjaamaan ne? [Ben Zyskowicz: Iloitkaa siitä hyvästä, mitä tässä on!]

14.55 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän minkäänlaista erimielisyyttä ole tämän salin sisällä tästä laadun parantamisen tavoitteesta. Minkäänlaista erimielisyyttä minun ymmärtääkseni ei ole siitä, etteikö ole kannattavaa nostaa henkilöstön koulutustasoa. Olemme kaikki iloisia siitä, että tuotiin tämä kiusaamiseen puuttumisen pykälä tähän lainsäädäntöön.

Mutta kun keskustellaan varhaiskasvatuksen laadusta, pitäisi ymmärtää myöskin, mikä on se keskeisin tekijä, joka vaikuttaa siihen, miten nämä hienot pykälät käytännön arjessa toteutuvat, ja silloin tämä kysymys ryhmäkoosta on aivan keskeinen, koska se vaikuttaa suoraan meidän varhaiskasvatuksen ammattilaisten mahdollisuuksiin tuottaa sitä laadukasta varhaiskasvatusta. Ryhmäko-ongelma nousi kolmella tapaa esille tämän lain käsittelyn yhteydessä. Ensinnäkin on tämä muutos, mikä tehtiin kauden alussa yli kolmevuotiaiden suhdeluvun osalta. On tämä ongelma sen suhteen, miten kunnat soveltavat tätä tilapäistä poikkeamista suhdeluvusta, mitä tehdään aivan liian laajasti tällä hetkellä. Ja sitten on näiden osa-aikaisten lasten ylisuuri suhdeluku eli 13 lasta yhtä kasvattajaa kohden. Hallitus ei korjaa mitään näistä kolmesta [Puhemies: Aika!] ongelmasta tässä esityksessä.

14.56 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on todella ilahduttavaa, että ollaan ottamassa jo seuraavaa askelta, kun puhutaan laadusta varhaiskasvatuksessa, ja se liittyy tähän tukeen. Tähän tukeen kuuluu tietysti mahdollisuus käyttää erityisopettajia, psykologeja, kuraattoreita siinä, missä heitä tarvitaan varhaiskasvatuksen arjessa, koska varhaiskasvatus on ainoa taso meidän hienossa järjestelmässämme, missä ei löydy tällaista tukea järjestelmällisesti. Siksi odotan innolla, mitä ministeri vastaa tähän.

Lastenhoitajien tulevaisuus on askarruttanut meitä valiokunnassa suuresti, koska lastenhoitajat ovat se ammattiryhmä, joka varmasti kohtaa niitä suurimpia haasteita tulevaisuudessa. Siksi on äärimmäisen tärkeätä seurata, mitä lastenhoitajille tapahtuu kunnissa ja miten he voivat [Puhemies koputtaa] kouluttautua lisää, jos tällainen halu ja tarve löytyy. [Puhemies: Aika!] Ylipäätensä mahdollisuutta kaikille ammattiryhmille kouluttautua on tärkeätä seurata.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä edustaja Viitanen ja sitten ministeri.

14.57 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tässä laissa on paljon hyvää, niin on ikävää, että tähän jäi se megaluokan virhe, että esimerkiksi ryhmäkokoja ei pienennetä.

Puhemies! Täällä on ylistetty tämän hallituksen toimia, mutta on ikävää todeta, että kautta linjan kaikilta koulutusasteilta, myös meidän lapsiltamme, on tämä hallitus leikannut. Ensi töikseen leikattiin päivähoito lapsilta. Se ei kerta kaikkiaan ole oikein. Olen vierailut paljon päiväkodeissa, ja huomaan siellä sen arjen paineen, kun henkilöstöä on liian vähän ja lapsiryhmät ovat liian isoja. Tämä on vakava asia. Meidän ihanat lapset ansaitsevat turvallisen, hyvän, kivan päiväkotipäivän ja varhaiskasvatuksen.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, on tarpeen nostaa myös hattua päivähoidon henkilöstölle, joka tekee arvokasta työtä. Ihailen Vantaan mallia, se on hieno. Tampereen mallista sanon sen verran, että se on tärkeä asia, että me emme ottaneet käyttöön näitä leikkauksia ryhmäkokoihin emmekä rajanneet lasten oikeutta päivähoitoon siitä huolimatta, että hallitus tämän mahdollisuuden kunnille antoi. [Puhemies: Aika!] Eli tässä suhteessa myös Tampereen malli mainittakoon.

Puhemies Paula Risikko: Nyt on kaikki mallit mainittu. — Ministeri vastaa, ja enintään 5 minuuttia.

14.59 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on ylpeyden aihe. Se on erittäin laadukasta ja myöskin kansainvälisesti arvostettua. Se on tärkeää, että vanhempina äidit ja isät voivat luottaa siihen, että lapsi saa erinomaisen laadukasta varhaiskasvatusta.

Siihen liittyen tämän lainsäädännön voi sanoa monella tavalla olevan historiallinen. Ensimmäistä kertaa lapsen edun ensisijaisuus on selkeä lähtökohta varhaiskasvatuksen kehittämiselle myöskin lainsäädännössä. Samoin tämän lain keskeinen sisältö liittyy varhaiskasvatuksen laadun parantamiseen nimenomaan henkilöstön osaamis- ja koulutustasoa nostamalla. Pitkällä siirtymäajalla ratkaisemme vuosikymmeniä velloneen keskustelun, joka olisi ollut itse asiassa ratkaistavissa jo edellisellä hallituskaudella, kun tätä lakiesitystä annettiin, mutta silloin sosiaalidemokraattisen opetusministerin johdolla tätä tahtoa ei ollut.

Se, mitä haluaisin tähän koulutustason nostamisen kysymykseen liittyen vielä tarkemmin tietää ja saada selville, on se, mikä itse asiassa on esimerkiksi vihreiden ja SDP:n kanta tähän henkilöstörakenteen muutokseen ja koulutustason nostamiseen, koska salissa käytetään aivan ristiriitaisia puheenvuoroja niin, että osa kannattaa, osa vastustaa, ja tehtiin vastalauseita, vaikka sanotaan, että hyvä muutos. Ehkä hieman tähän nyt semmoista pientä selkoa tuonne kentälle, mikä se kanta tarkalleen ottaen tähän kysymykseen onkaan [Ben Zyskiewicz: Mennään kaksilla korteilla!] nimenomaan koskien tätä lainsäädäntöä.

Kolmas hyvä elementti, minkä voisi nostaa esiin tästä lainsäädännöstä, on päiväkotien ja kotien yhteistyön tiivistäminen. Voimme tehdä paljon siinä, miten päiväkoti voi omalla työllään, ammatillaisella siellä, tukea myöskin vanhemmuutta ja miten vanhemmat saavat tämän lain yhteydenpitoa helpottavien pykälien kautta enemmän tietoa siitä, miten lapset päivänsä viettävät, mitä arvokasta siellä päiväkodissa onkaan tapahtunut. Itsekin vanhempana pidän sitä todella tärkeänä asiana.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Sitten samoin vielä kiusaamisen ehkäisy: Täällä edustaja Sarkomaa, entinen opetusministeri, käytti hienon puheenvuoron siitä, miten hänen unelmansa on se, että kiusaamista ehkäistäisiin jo varhaiskasvatuksessa ja päiväkodeissa. Tämä muutos tulee vihdoinkin lainsäädännön tasolle, elikkä tunnistetaan se, että tehokkainta ja vaikuttavinta myös kiusaamisen ehkäisyssä on ajoissa niitä kaveritaitoja opettaa ja ottaa kaikki mukaan leikkiin ja jo sitä kautta ehkäistä tehokkaasti kiusaamista ja sen ensimmäisiä merkkejä varhaiskasvatuksessa, lasten vuorovaikutussuhteissa. Se on itse asiassa juuri myöskin se syy siihen, että päiväkotien henkilöstön osaamisella on valtavan iso merkitys tunnistaa jo varhain näitä ryhmadynamiikkaan liittyviä ongelmakohtia, herkkyyiskohtia, joihin sitten voidaan vaikuttavasti puuttua jo varhaislapsuudessa, ja se on tärkeä, iso muutos.

On myöskin sillä tavalla, ettei varhaiskasvatus tämän lain myötä tule valmiiksi, eikä sellaista kukaan ole myöskään väittänyt. Meillä on paljon töitä tehtävänä, ja seuraava vaihe, niin kuin on kerrottu, liittyy siihen, että lähdetään ratkomaan monimutkaisia tuen kysymyksiä eli sitä, millaisia järjestelyjä tarvitaan. Meillä on perusopetuksessa kolmiportainen tuki. Soveltuuko se varhaiskasvatukseen? Ei ehkä suoraan sellaisenaan. On pohdittava, mikä on sinne paras, tehokkain, toimivin malli. Mutta joka tapauksessa intressi ja tahto ihan jokaisella varmasti tässä salissa on se, että ongelmia voitaisiin ennaltaehkäistä jo varhain, ja siihen tarvitaan nykyistä kehittyneemmät ja toimivammat erityisen tuen järjestelyt myöskin varhaiskasvatukseen.

Samoin tämän muutoksen jälkeen on jatkettava sitä hallituksen jo käynnistämää hyvää linjaa lastentarhanopettajien koulutusmäärien nostamisesta, että voidaan varmistaa, että ammattilaisia riittää.

Viimeisenä huomiona haluaisin tähän keskusteluun tuoda sen, että toivoisin tarkkuutta, kun käytetään puheenvuoroja. Edustaja Rinne esimerkiksi: oikeus varhaiskasvatukseen ei ole poistunut. Meillä on 20 tuntia subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen aivan jokaiselle lapselle taustasta riippumatta ja myös sen yli, mikäli se on lapsen etu ja lapsi sen tarvitsee. Tämä lukee siellä laissa hyvin yksiselitteisesti ja selvästi, joten toivoisin, ettei käytetä epämääräisiä ilmaisuja, joissa sanotaan, että ”on poistettu”, tai niin kuin edustaja Viitanen — toivottavasti siteeraan oikein — sanoitte mielestäni, että ”leikattiin päivähoito lapsilta”. [Pia Viitasen välihuuto] Tämähän ei suinkaan nyt näin ole, ja toivon, että tältä osin sitten luette myöskin ne pykälät vielä kerran.

Mutta haluan kuitenkin joka tapauksessa lämpimästi kiittää eduskuntaa. Minä tiedän, että tämä ei ole ollut helppo laki käsitellä, koska se on sisällöllisestikin monimutkainen, siinä on pitkä siirtymäaika, se on kentällä ollut kipeä kysymys jo vuosikymmeniä, mutta eduskunta tekee tässä historiaa hyväksyessään toivottavasti lähipäivinä tämän varhaiskasvatuslain.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä muutama debattipuheenvuoro, ja painotan heitä, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa.

15.04 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä varhaiskasvatuslaissa, jota olemme tekemässä, on hyvä asia, että kunnan tulee nyt jatkossa huolehtia siitä, että huoltajien halutessa lapsi voi saada varhaiskasvatusta äidinkielellään suomeksi, ruotsiksi tai saamen kielillä. Nyt tätä muotoilua on tarkennettu siten, että se kattaa nykyistä tarkemmin juuri saamen eri kielet.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Arvoisa ministeri, tämän lainkohdan toteutumisesta on käytännössä myös jatkossa seurattava huolellisesti, koska nykytilaan on huomattavasti parantamisen varaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu puolestaan on vaatinut, että varhaiskasvatukseen säädettäisiin yksikkökohtainen velvoite yhdenvertaisuuden edistämiseen ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen aivan vastaavalla tavalla kuin oppilaitoksissa tehdään. Tätä ei valitettavasti ole tulossa lakiin, ja nyt, kun ministeri on paikalla, mielelläni kuulisin, miksi näin.

Positiivista on, että koulupolkua vahvistetaan ja eri haasteissa lasta ja perhettä voidaan tukea, kun henkilökunnan koulutustasoa nostetaan. Oma huoleni liittyy kuitenkin [Puhemies koputtaa] edelleen lastentarhanopettajien palkkaukseen.

15.05 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laadukkaalla varhaiskasvatuksella, hyvillä päivähoitopalveluilla on aivan keskeinen merkitys siinä, kuinka me saamme vahvistettua Suomea hyvinvoivana ja osaavana kansakuntana. Siinä on aivan keskeinen merkitys siinä, että mahdollisuuksien tasa-arvoa lisätään niin, että eri taustoista tulevat lapset voivat rakentaa oman elämänsä elämää. Kuten täällä moni kollega on hyvin todennutkin, niin se, että ongelmiin puututaan jo ihan siellä pikkulapsivaiheissa, on ihan keskeistä syrjäytymisen ehkäisyssä.

Mutta oikeastaan, kun opetusministeri on vielä täällä paikalla ja käyttää aikaa meidän kansanedustajien kanssa, haluaisin kysyä tilanteesta tämän hallituksen esityksen ja sivistysvaliokunnan mietinnön suhteen näiden sosionomien osalta, jotka työskentelevät varhaiskasvatuksessa ja ovat todella alansa ammattilaisia hekin, eivät vain lastentarhanopettajat. Onko heidän mahdollisuutensa työskennellä nyt turvattu? Onko nyt se tilanne, että he eivät ole siellä työpaikoilla mitään kakkosluokan työntekijöitä? Me kansanedustajat olemme aika paljon postia saaneet, [Puhemies koputtaa] ja itsekin omalta alueeltani olen saanut kyselyitä.

15.06 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä laki tulee todellakin parantamaan lapsen asemaa, ja olen erityisen hyvilläni siitä, että lasta nyt oikein lain nojalla tullaan suojaamaan väkivallalta, kiusaamiselta ja kaikenlaiselta häirinnältä.

Mutta minulla on myöskin pari kysymystä liittyen tähän riittävän ja monipuolisen henkilöstön takaamiseen. Nimittäin meillä pääkaupunkiseudulla on jatkuva pula lastentarhanopettajista ja varsinkin pätevistä sellaisista. Nythän tähän uuteen lakiin on kirjattu, että kaksi kolmasosaa henkilöstöstä on sitten jatkossa korkeasti koulutettuja eli joko lastentarhanopettajia tai varhaiskasvatuksen sosionomeja. Kuten edellinenkin puhuja totesi, niin tästä sosionomien asemasta on tullut aika paljon palautetta ja varsinkin siitä, loppuuko heiltä nyt tavallaan tie päiväkodinjohtajan kelpoisuuksien saamiseen eli onko heillä mahdollisuutta tähän enää jatkossa.

Sitten toisaalta myöskin tämän saatavuuden osalta: mikä tulee olemaan musiikki- ja taidepedagogien, liikunnanohjaajien sekä esimerkiksi puhe- ja toimintaterapeuttien asema tässä? [Puhemies: Aika!] Voisiko myöskin heitä palkata päiväkoteihin?

15.07 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä todeta, että lastenkasvatusoikeus ja -vastuu on ensisijaisesti vanhemmilla, mikä usein täällä näköjään unohtuu. Kun lapsi menee päiväkotiin, niin vanhempien ja heidän hoitajiensa on yhdessä tehtävä tämä suunnitelma ja tehtävä kaikki pelisäännöt selviksi, ettei sitten matkan aikana

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

tule mitään murheita. Tärkeätä on myös, että lapset ovat siellä turvallisen hoidon piirissä, heillä on luottamus hoitajiin ja heillä on yhteisöllisyyttä.

Vaikka olen hallituspuolueen edustaja, niin en ole kyllä tyytyväinen siihen, että henkilöstövaatimuksia kiristetään, kun hallitusohjelmassakin on kelpoisuusvaatimusten keventäminen. Eli nykyisin ovat sosionomit käyneet ammattikorkeakoulussa ja saaneet pätevyyden ja samoin yliopistossa, mutta kyllä nyt sitten tämän lain mukaan sosionomit ovat toisen luokan kansalaisia. [Puhemies koputtaa] En niin näe tärkeäksi, että on tätä pedagogista toimintaa. On paljon parempi, että lapsi [Puhemies: Aika!] pystyy leikkimään ja olemaan toisten kanssa.

15.09 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varhaiskasvatuksella luodaan pohja oppimiselle ja koulunkäynnille, ja sillä niihin on nimenomaisesti panostettava.

Tässä esityksessä on hyviä elementtejä: osaamistason nosto tai kiusaamisen kitkeminen. Mutta kyllä tässä on sitten myös huonoakin: minusta esimerkiksi juuri tässä, mihin monet edellä olevat puhujat ovat viitanneet, tehtiin virhe, että henkilöstöryhmät asetettiin tässä esityksessä vastakkain, mistä ollaan saatu tosiaan sitä postia aika reilusti. Kaikki työntekijät päiväkodeissa ovat tärkeitä koulutuksesta riippumatta, ja kaikilla on se oma tehtävänsä. He hoitavat ja kasvattavat niitä meidän kunkin silmäteriä siellä arjessa.

Ryhmäkokoja on suurennettu ja sitten lasten oikeutta varhaiskasvatukseen on heikennetty tämän subjektiivisen varhaiskasvatuksen osalta, ja olisin toivonut, että tämä olisi palautettu. Tässä on eriarvoisuus kasvanut eri kuntien välillä, kun toisissa kunnissa on otettu käyttöön nämä tiukennukset ja toisissa ei, ja tämä on huono kehitys kaiken kaikkiaan.

15.10 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on nähty valtakunnallisesti se, että Suomessa lapset ovat eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat, ja siitä, ovatko heidän vanhempansa töissä. Työttömien lapsilta on rajattu oikeus kokopäiväiseen hoitoon. Monasti on sellaisia tilanteita, että lapset tulevat ja menevät kesken leikkien, ja tämä jos mikä altistaa kiusaamiselle, ja ryhmäkoot ovat kasvaneet. On toki tärkeää, että laissa on kiusaamisen nollatoleranssi, mutta käytännön arjessakin täytyy olla hyvä laatu ja puitteet hyvälle työlle.

Ja lasten oikeus päivähoitoon olisi tullut palauttaa. Se on selkeästi myös tuossa vihreiden vastalauseessa.

Koulutustason nosto on kannatettavaa itsessään, mutta pohdin ryhmäkokojen ja työvoiman saatavuuden kannalta sitä, kuinka hyvin toimiva arjessa on tuo tiukka korkeakoulutuskintorajaus.

15.11 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi varhaiskasvatuslaki on merkittävä askel kohti lapsilähtöisempää varhaiskasvatusta. Tämä on laki, joka lähtee selkeästi lapsen etua ajatellen, ja sen takia sen merkittävyys on suuri.

Yhdyn näihin, mitä on tullut täällä muissakin puheenvuoroissa kiusaamisen ehkäisystä, että se on todella hieno asia, että se on nyt saatu lakitasolle.

Ja sitten se, mikä on erityisen tärkeää lapselle, joka tarvitsee paljon tukea — hän tarvitsee sitä usein sekä sosiaali- ja terveydenhuollon puolella että opetuksen puolella tai muiden toimijoiden puolella — on se, että lakiin saadaan velvoite tehdä yhteistyötä, moniam-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

matillista yhteistyötä, mikä antaa selvästi paremman lähtökohdan jatkossa nimenomaan lapsen etua ajatellen kokonaisen hoitopolun turvaamiseksi.

15.12 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että varhaiskasvatusasiat saadaan opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle sosiaali- ja terveysministeriön rootelista. Tämä on hyvää kehitystä ja linjaa hyvin sitä koko lapsen varhaista elämää ihan pienestä asti sinne asti, kun lähdetään sitten vaikka nyt yliopistoon opiskelemaan taikka ammattikouluun, minne vain mennäänkin.

Mutta iso asia on jäänyt tässä keskustelussa minun mielestäni aika pienelle huomiolle, ja se on kuntien talous. Tällä vaalikaudella kuntien talous on vahvistunut todella roimasti. Viime vaalikaudella oli kriisikuntia — en jaksa edes muistaa, paljonko niitä oli — mutta nyt niitä taitaa olla enää muutama, onko niitä enää ollenkaan. Joka tapauksessa kuntien taloudestahan kaikki lähtee. Kunnat järjestävät tämän opetustoimen sataprosenttisesti, ja sieltä kautta nousee se, [Jari Myllykoski: Valtionosuudet on laskeneet!] pystytäänkö lapsille järjestämään asianmukainen koulutus ja päivähoido ja kaikki tähän liittyvät asiat. Ja kun kuntien talous on kunnossa, silloin varmasti voidaan mennä asetettujen minimien yli reilusti.

Tässä keskustelussa oppositiosta on esitetty, että muka olisi varhaiskasvatusta estetty tai jopa poistettu joltakin ryhmältä. Sehän ei pidä paikkaansa. Toivoisin kuitenkin, vaikka kuinka oppositiopolitiikkaa tehdään, että pysyttäisiin edes kohtuullisesti kuitenkin totuudessa.

Puhemies Paula Risikko: Täällä on vielä jonkin verran puheenvuoropyyntöjä. Me nyt hiljalleen alamme loppetelemaan tätä debattia, koska välillä mennään tuohon puhujalistaan, mutta otetaan seuraavaksi edustaja Tolppanen.

15.13 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olisin kyllä odottanut tästä laista sitä, että tässä olisi määritelty ryhmäkokoja pienemmiksi kuin ryhmäkoot tällä hetkellä ovat. Sen lisäksi tästä puuttuu erityisesti erityislasten huomioiminen: diabeetikot, ADHD:t, ADD:t. Silloin kun minä olin päiväkodissa töissä, oli aina yksi ylimääräinen ihminen silloin, kun ryhmässä oli erityislapsia.

Subjektiiivisen päivähoidon palauttaminen: Subjektiiivisen päivähoidon pitäisi kuulua kaikille lapsille, etenkin vähävaraisten lapsille ja työttömien lapsille. Nimittäin monessa perheessä tilanne on se, että päiväkotia on ainoa paikka, missä lapsi saa koko päivän aikana lämpimän ruokansa, ja se on erittäin iso asia. Ja se on myöskin sosiaalisen kehityksen kannalta hyvä asia.

Sitten tästä koulutuksesta: toivoisin, että tässä jossakin otettaisiin huomioon se, että sosiaaliskasvattajat ovat juuri niitä ihmisiä, jotka katsovat sitä tilannetta kokonaisvaltaisesti ja näkevät sen perheen tilanteen ja sen perheen tilanteen taakse, koska sekin täytyy ottaa huomioon varhaiskasvatuksessa lapsen hyvinvoinnin kannalta.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä kolme vastauspuheenvuoroa vielä, ja sen jälkeen mennään ainakin joksikin aikaa puhujalistalle. Nämä kolme henkilöä ovat Ala-Nissilä, Multala ja Myllykoski.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

15.15 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Todella tässä laissa mennään varhaiskasvatuksessa taas eteenpäin, ja on tullut uusia elementtejä, kuten lasten kiusaamiseen puuttuminen lainsäädännöllä.

Puhemies, kuitenkin vähän harmittaa ja minä saan näissä keskusteluissa aina näppylöitä, kun taloudellisten realiteettien huomioon ottamista vastustetaan lapsiin vetoamalla. Meillähän tosiasiaa otettiin viime vaalikaudella velkaa 7 miljardia vuodessa, nyt 5 miljardia, kun vaalikausi alkoi. Kun me jaamme sen vuosittain syntyvien lasten määrällä, joka on enää noin 50 000, niin se tarkoittaa, että me sille lapselle, syntyvälle lapselle, siitä vuosittaisesta lisävelasta asetamme sen 100 000 euroa varhaiskasvatuslahjaksi äitiyspakkaukseen. Emmehän me niin voi tehdä Suomessa lapsille, vaan kyllä nämä taloudelliset realiteetit täytyy myöskin lainsäädännössä ottaa huomioon. [Li Andersson: Leikataan palveluita vaan!] Tässäkin kehysriihessä voitiin 10 miljoonaa tuoda lisää tähän vielä [Puhemies: Aika!] rahaa, mutta tämä on tärkeä huomata.

Puhemies Paula Risikko: Tuohon äskeiseen listaan edustaja Elomaan vielä lisää. Sitten myös oppositiopuolueet ovat saaneet suhteellisesti yhtä paljon puheenvuoroja.

15.16 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ehkä keskustelusta kuuluu, niin tämän lain muutosten peruslinjasta on hyvinkin laaja yhteisymmärrys. On kuitenkin nyt todettava se, että myös valiokunnassa kuulemamme asiantuntijat ovat todenneet sen, että kun pedagogiikan osaamistasoa nostetaan niin, että tulevaisuudessa kaksi kolmesta varhaiskasvattajasta on korkeakoulutuksen saaneita, niin myös pärjääminen siellä varhaiskasvatuksessa paranee niissä suuremmissakin ryhmäkoissa. Ja tähän on myös tutkimuksilla todettu, että mitä korkeampi pedagoginen osaaminen, sitä paremmin varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat, ja sen vuoksi tämän lain tavoitteet siitä, että pedagogista osaamista ja kasvattajien osaamista nostetaan, ovat erittäin tavoiteltavia.

15.17 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On oikeastaan helppo jatkaa tuosta äskeisestä ja täällä edellä käytetyistä puheenvuoroista. Me olemme todenneet yhdessä täällä, ja myös mediat, että köyhyys periytyy. On hirvittävän tärkeää, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden oppimisen ensialulle, että hänellä on subjektiivinen oikeus saada sitä varhaiskasvatusta, joka auttaa sen koulupolun alkuun. [Sari Multala: Kyllä on!] — Pitää olla, pitää olla yhtäläinen oikeus. Nyt sitä ei ole. — Tämä on minun mielestäni se kaikkein tärkein asia, jos me haluamme ehkäistä syrjäytymistä. Tämöisille oppimisvaikeuksisille henkilöille kuin edustaja Myllykoski, jolla todettiin lukihäiriö vasta kahdeksannella luokalla, on hyvä, että siellä on mukana myös huippuammattilaisia eli korkeakoulutettuja lastentarhanopettajia, jotka vastaavat koulutuksesta. Mutta me tarvitsemme myös sosiaalista osaamista siellä, ja pidetään niistä opintopoluista huolta, että myös sosiaalipedagogit pääsevät mukaan tähän ketjuun.

15.18 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasta on suojattava kiusaamiselta, väkivallalta ja muulta häirinnältä. Tämä kiusaaminen on noussut monessa asiassa esille. Sitä on valitettavasti lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, varsinkin peruskoulussa ja myös päiväkodeissa. Erittäin hyvä on, että tämä asia nostetaan nyt lakitasolle ja siihen puututaan. Mutta tämän yhteydessä haluan muistuttaa myös siitä, että kiusaamisen ehkäisyyn pitää tulla otetuksi huomioon varhaiskasvatuksen parissa työskentelevän

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

perus- ja täydennyskoulutuksessa. Samoin perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että nollatoleranssi kiusaamisen suhteen pitää koulumaailmassa saavuttaa nopeasti.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

15.19 Pilvi Torsti sd: Arvoisa rouva puhemies! ”Hyvä, että huomaatte, mikä on oikeasti tärkeää.” Näin tosiaan totesi varhaiskasvatuksen ammattilainen tällä viikolla, kun päiväkodin pihalla kerroin, minkälaiseen näkemykseen olen lakiesityksestä päätenyt sen valiokuntakäsittelyn jälkeen. Siis toistan: ”Hyvä, että huomaatte, mikä on oikeasti tärkeää.”

Nimittäin varhaiskasvatuksessa on kolme asiaa, jotka todella ovat tärkeitä ja ylitse muiden.

Ensinnäkin, juuri niin kuin edustaja Myllykoski tuossa aivan hetki sitten totesi, todellakin lasten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, kaikkien lasten yhtenäinen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus kaikkialla Suomessa on megaluokan asia, josta tässä kohtaa on syytä puhua. Palaan vielä puheenvuorossani tähän erotteluun niin sanottuihin 20-tuntisiin, joka on ollut järkyttävä virhe. Tulemme siihen vielä kohta.

Toinen asia, joka on tietysti tärkeä, on varhaiskasvatuksen laatu. Laatu rakentuu sellaisista asioista kuin ryhmäkoot, aikuisten määrä, erityinen tuki eli varhainen ongelmiin puuttuminen ja henkilöstön osaaminen ja koulutus.

Ja tärkeää on tietenkin se, että mahdollisimman moni lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Kuten edustaja Eloranta täällä jo aiemmin totesi, meidän tilanteemme on tässä eurooppalaisittain vertailtuna varsin heikko.

Arvoisa puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on ollut maailman tasolla huippua. Olemme olleet jopa radikaali edelläkävijä siinä, miten suhtaudumme lapsiin, lapsen kykyihin, ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Mallimme yhdistää kasvatus ja hoito — niin sanottu educate-malli, jossa jokainen tilanne on oppimistilanne — on todettu toimivaksi. Muutama vuosi sitten olimme maailman ykkösiä viidenkymmenen maan vertailussa, jossa luotiin niin kutsuttu Starting well -indeksi. Olen saanut itse olla mukana kansainvälisissä hankkeissa, joissa suomalaista varhaiskasvatusta ja sen arvoja on haluttu toteuttaa muissa maissa. Meidän mallimme on ollut vakuuttava ja myös kiinnostava, ja se vakuuttaa, koska se perustuu tutkimukseen.

No, tätä maailman parasta varhaiskasvatusta nykyhallitus on uudistanut. Ensimmäiseksi rapautettiin yhdenvertaisuus, kun lapset siis jaettiin kahteen kastiin, toiset niin sanottuihin 20-tuntisiin sen perusteella, että vanhemmat ovat työttömiä tai muuten kotona. Tätä siis tarkoittaa subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen, jota onneksi esimerkiksi täällä Helsingissä emme alun perinkään ottaneet käyttöön. Laatu on heikennetty myös suurentamalla ryhmäkokoja ja vähentämällä aikuisten määrää ryhmässä. Eli sanon sen nyt selkokielellä: tämä kolmen vuoden uudistustyö on heikentänyt lasten yhdenvertaisuutta ja varhaiskasvatuksen laatua. Ja nyt meillä on sitten tämä laki. Se ei korjaa näitä perustavanlaatuisia asioita. Se ei korjaa subjektiivista oikeutta kaikille lapsille, se ei korjaa ryhmäkokoja eikä myöskään tuo varhaiskasvatukseen kaivattua erityistukea ja lisäosaamista varhaiseen puuttumiseen.

Arvoisa puhemies! Lain valiokuntakäsittelyn aikana onkin ollut harmittavaa kuunnella, kun asiantuntijat yksi toisensa jälkeen ovat nimenomaan valitelleet juuri tätä megaluokan asioiden puuttumista samalla, kun ovat sitten totta kai kiittäneet monia yksityiskohtia, joista olemme tienneet, että meidän lainsäädännöstämme on niitä puuttunut. Tarvitsemme siis

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

varhaiskasvatuksen kokonaisuudistuksen, sellaisen tulevaisuuden uudistuksen, jonka lähtökohtana on todellinen lapsen etu ja kaikkien lasten yhdenvertainen asema, varhaiskasvatuksen laatu ja kaikkien lasten osallistuminen.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen kehittäminen on SDP:n tärkeimpiä prioriteetteja. Laadukas, kaikkien lasten ulottuvilla oleva varhaiskasvatus antaa hyvän pohjan ponnistaa elämässä eteenpäin, ja perheille varhaiskasvatus on tuki ja turva työn ja muun elämän yhteensovittamisessa.

Käyn läpi SDP:n varhaiskasvatustalouden näkökulman ydinkohdat, jotka ovat ohjanneet työtämme myös valiokuntakäsittelyssä. Pitkän aikavälin tavoitteena on tehdä varhaiskasvatuksesta maksutonta. Se nostaisi varhaiskasvatuksen osallistumisastetta merkittävästi. SDP haluaa myös palauttaa kaikille lapsille, siis niin työttömien ja perhevapailta olevien kuin muuten kotona olevien vanhempien lapsille, subjektiivisen oikeuden kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. Kyse on siis lapsen oikeudesta, ei jostain perheen elämäntilanteesta seuraavasta tarpeesta.

SDP haluaa uudistaa lapsiryhmien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välisen ryhmäkokosääntelyn. Tavoitteena on ryhmäkoot, jotka mahdollistavat jokaisen lapsen tarpeiden huomioinnin. SDP:n mielestä varhaiskasvatukseen tulisi ulottaa kolmiportaisen tuen kaltainen erityistuki, joka meillä on peruskoulussa mutta ei siis täällä varhaisimmilla tilanteissa, vaikka kaikki vannovat varhaisen puuttumisen nimeen. Ei riitä, että se tuodaan myöhemmin. Se on ydinkohta tässä vaiheessa.

Lisäksi suomalaisen varhaiskasvatuksen mallin vahvuus — tämä ajatus siitä, että kasvatusta, opetusta ja hoitoa yhdistävät educare-mallissa — on syytä nostaa edelleen keskiöön, kun valmistellaan huolella henkilöstön koulutus- ja osaamistasoa ja pedagogisten valmiuksien lisäämistä huomioiden kaikki henkilöstöryhmät. Ja lopuksi SDP kannattaa tietysti lähipäiväkotiperiaatetta osana lähikoulupolkua. Se pitää soveltuvassa määrin ulottaa tänne varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Esitimme SDP:n sivistysvaliokuntaryhmänä valiokunnassa tältä pohjalta merkittäviä parannuksia ja teimme myös lakialoitteen subjektiivisen oikeuden palauttamisesta lakitasolle. Keskeisiä parannuksia ovat subjektiivisen ohella ryhmäkokokysymys ja varhainen puuttuminen. Lisäksi esitimme useita muita laatuun ja henkilöstön koulutautumiseen ja pätevytyymiseen liittyviä muutoksia, kuten edustaja Eloranta jo edellä kävi läpi. Näistä pykälistä äänestämme sitten myöhemmin.

Hallituksen painotukset jättävät siis ratkaisematta suurimmat varhaiskasvatuksen epäkohdat, subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen ja ryhmäkokojen järkevän mitoittamisen ensin vuoden 2015 tasolle ja jatkossa mieluummin pienemmiksi kuin suuremmiksi. Lisäksi tämä esitys ei tuo mitään etenemispolkua kohti maksutonta varhaiskasvatusta.

Arvoisa puhemies! Yksityiskohta, jonka haluan nostaa esiin ja johon myös edustaja Gustafsson täällä viittasi, liittyy lain valmisteluun. Hallituksen esitys tuotiin tänne eduskuntaan muodossa, joka on kurjalla tavalla ja tarpeettomasti luonut jännitteitä henkilöstön keskuuteen. Me kaikki tiedämme sen saamistamme viesteistä. Voiko tällaista ongelmien ja ristiriitojen siirtämistä eduskuntaan pitää hyvänä valmisteluna — vielä, kun on kyse alasta, jonka jokapäiväinen tehtävä on luoda turvallista ja myönteistä ilmapiiriä lapsille? No, onneksi kasvattajat ovat viisaita. Luotan heidän kykyynsä rakentaa hyviä työyhteisöjä myös jatkossa siellä, missä ollaan niin sanotusti maailman aurinkoisella puolella.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Eli kuten alussa siteeraamani varhaiskasvatuksen ammattilainen totesi, me kyllä huomaamme, mikä on oikeasti tärkeää. Samaa viisautta toivon myös tälle salille, kun käsittelemme tämän lain täällä loppuun. — Kiitos.

15.26 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien mielestä tällä lakiesityksellä olisi tullut kehittämisen lisäksi myös korjata ne merkittävät heikennykset, mitä varhaiskasvatukseen on tehty tällä vaalikaudella. Varhaiskasvatuksen suurimmat ongelmat ovat henkilöstön liian vähäinen määrä koko toiminta-aikana, liian suuret ryhmäkoot, vaihteleva laatu ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen sekä henkilöstön jaksaminen. Lisäksi työn arvostus ja — on myöskin selkeästi todettava — palkkaus eivät vastaa tehtävän merkityksellisyyttä ja vaativuutta. Näihin seikkoihin lakiesitys ei tuo parannusta. Lakiesitysluonnoksen lausuntokierroksella ei esitettyä kritiikkiä ole lakiehdotuksessa otettu huomioon, ja näihin isoihin megaluokan kysymyksiin — vaikka asiantuntijat niihin voimakkaasti puuttuivat sivistysvaliokunnassa — ei hallituspuolueilla ollut halua, tahtoa puuttua.

Lakiesityksessä korostetaan lapsen edun ensisijaisuutta — totta kai. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja yli kolmivuotiaiden ryhmäkokojen kasvattaminen Sipilän hallituksen toimesta sotii kuitenkin räikeästi tätä periaatetta vastaan — siis lapsen edun ensisijaisuutta. Ja nyt käsittelyssä olevassa laissa nämä heikennykset tulisi kumota. Me sosiaalidemokraatit äänestimme valiokunnassa ja äänestämme isossa salissa, jotta nämä heikennykset kumottaisiin. Tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on johtanut siihen, että kuntakohtaiset ratkaisut eroavat toisistaan ja kaikilla lapsilla ei ole enää yhtäläistä oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Suomessa astui 1. päivä elokuuta 2014 voimaan uusi yhtenäinen opilas- ja opiskelijahuollon laki, joka takaa psykologi- ja kuraattoripalvelut kaikille kouluasteille: esiopetukseen, perusopetukseen sekä lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin. On välttämätöntä, että sama oikeus psykologipalveluun koskee myös varhaiskasvatusta. Se on tärkeää varhaiskasvatuksessa olevien lasten, heidän perheidensä ja varhaiskasvatuksen vaativaa työtä tekevien ammattilaisten kannalta. Tähänkin asiaan meillä on selkeä pykälämuutosesitys. Saimme kuunnella sivistysvaliokunnassa tästä asiasta erinomaisia asiantuntijoita, ja olisi voinut ajatella, että valiokunta olisi voinut yksimielisesti hyväksyä ja tehdä nämä muutokset. Näen myöskin niin, että psykologi osana varhaiskasvatuksen arkea tukee myös koko henkilöstön osaamista ja jaksamista ja varmistaa näin osaltaan päivähoidon laatua.

Arvoisa puhemies! Tästä henkilöstön rakenteesta ja kelpoisuusvaatimuksesta: se on yksi tämän hallituksen esityksen heikko lenkki, heikko kohta, vakava valuvika, johon valiokunta yksimielisestikin totesi poikkeuksellisen vahvalla tekstillä seuraavaa: ”Valiokunta toteaa, että keskustelua henkilöstörakennepykälästä on osaltaan lisännyt hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen epäonnistunut muotoilu.” Siis yksityiskohtaisten perustelujen epäonnistunut muotoilu. Tämä oli niin vahva muotoilu, että muuten oikeinkin hyvä sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Puumala, joka nyt on hetkeksi poistunut, omassa esittelypuheenvuorossaan pyöristi tätä kohtaa niin, että hän sanoi ”hieman epäonnistunut muotoilu” — No, sitä sattuu.

Yhtenä suomalaisen varhaiskasvatuksen kulmakivenä pidetään henkilöstön moniammatillisuutta. Tästä tulee pitää jatkossakin kiinni. Sosiaalidemokraattien mielestä varhaiskasvatuksen moniammatillisuus toteutuu parhaiten siten, että päiväkodissa työskentelee sekä

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

kasvatustieteen kandidaatteja, sosionomeja että lastenhoitajia. [Sari Multala: Hyvä!] Sosionomi voi vastata moniammatillisesta verkostotyöstä — perhekeskukset, sote-palvelut, mahdolliset sellaiset, neuvola, koulut, erityisopetus — ja varhaiskasvatuksessa toteutettavasta matalan kynnyksen perhetyöstä. Pedagoginen vastuu tulee jatkossakin jakaa varhaiskasvatuksen kandidaattien ja sosionomien kesken perustuen sosionomien koulutukseen sisältyviin pedagogisiin opintoihin. Sosionomien kelpoisuus varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään tulee määritellä siten, että sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot sekä opettajan pedagogiset opinnot tutkintoon sisältyneenä tai sen lisäksi, antavat kelpoisuuden varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään. Korostan ja korostamme sitä, että varhaiskasvatuksen parissa työskenteleville henkilöille pitää rakentaa täydennyskoulutusreittejä osaamisensa ja kelpoisuutensa päivittämiseen. Tavoitteena tulee olla, että kaikilla varhaiskasvatuksen parissa työskentelevillä on varhaispedagogiikan osaamista.

15.34 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Alkuun on pakko todeta, että eduskunnan tehtävä on säätää lakeja ja sivistysvaliokunta on tehnyt juuri sitä työtä, joka sivistysvaliokunnalle kuuluu, ja täsmentänyt tulkintaa hallituksen esityksen yksityiskohtaisista perusteluista. Tämä on juuri se tehtävä, mikä meille kuuluu: tuoda esiin ne täsmennystarpeet ja mahdollisesti täydennystarpeet, joita lakiesityksissä on. Tätä ei voi kutsua huonoksi lainvalmisteluksi vaan aivan normaaliksi prosessiksi.

Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa täysistuntosalissa meitä kohden katsoo Wäinö Aaltosen Tulevaisuus-teos. Se muistuttaa meitä joka päivä siitä, että teemme päivittäin töitä tulevien sukupolvien eteen. Tänäpä meillä on todellinen tulevaisuuslaki täällä käsittelyssä.

Uusi varhaiskasvatuslaki määrittää ensi kertaa lapsen edun toteutumisen ensisijaisesti huomioitavaksi varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä. Laki turvaa jokaisen lapsen oikeuden pedagogisesti laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Lapsen edun ensisijaisuus on lain merkittävin uudistus. Kiusaamisen ehkäisy kirjataan myös lakiin ensimmäistä kertaa. Lasta tulee lain mukaan suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Turvallinen lapsuus kuuluu jokaiselle lapselle, ja tämä nostetaan nyt myös lain tasolle. Uudessa varhaiskasvatuslaissa toteutetaan nyt kokonaan varhaiskasvatuksen siirto sosiaalipuolen lainsäädännöstä opetuspuolelle ja varhaiskasvatus nähdään näin myös selkeämmin osana koulupolkua. Varhaisten vuosien merkitys lapsen kehitykselle tunnustetaan entistä paremmin, ja uuden lain mukaiset varhaiskasvatuksen tavoitteet tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä.

Arvoisa puhemies! Jatkossa kaksi kolmasosaa kaikesta varhaiskasvatuksen henkilökunnasta on korkeasti koulutettuja, joko kasvatustieteiden kandidaatteja tai varhaiskasvatuksen sosionomeja. Henkilöstön koulutus- ja osaamistason nosto parantaa tutkimustenkin mukaan varhaiskasvatuksen laatua. Samalla myös pedagogisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden osuus kasvaa.

Varhaiskasvatuksen ammattilaiset tekevät päivittäin erittäin tärkeää työtä. Omatkin lapseni saavat päivittäin hoivaa, kasvatusta ja opetusta turvallisessa ympäristössä. Tästä suurin kiitos kuuluu omistautuneille ammattilaisille.

Uudella varhaiskasvatuslailla vahvistetaan moniammatillista työyhteisöä, jossa jokaisen ammattiryhmän edustajalla on oma tärkeä tehtävänsä. Nyt ehdotuksen mukaan eri am-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

mattiryhmien nimikkeet selkiytetään myös lain tasolla. Tehtävien tarkemmasta sisällöstä ei säädetä yksityiskohtaisesti lain tai perusteluiden tasolla, koska ne ovat operatiivista toimintaa ja kuuluvat työnantajien tehtäviin.

Kelpoisuusvaatimuksia tarkistetaan, mutta julkisuudessa virheellisesti esitetyn väitteen osalta haluaisin todeta, että kukaan, joka tällä hetkellä saa kelpoisuuden lastentarhanopettajien tehtäviin, ei tule sitä tämän lain muutoksen myötä menettämään. Tämä koskee paitsi työssä olevia, myös opiskelunsa aloittaneita sosionomeja. Käytännössä tämä tarkoittaa, että siirtymäkauden aikana ja sen jälkeen osa varhaiskasvatuksen opettajista on koulutettu ammattikorkeakouluissa ja osa yliopistoissa.

Lain henkilöstörakennetta koskevien muutosten osalta siirtymäaika on pitkä, ja täysimääräisesti ne astuvat voimaan vuonna 2030. Tämä antaa kunnille mahdollisuuden varautua henkilöstörakenteesta aiheutuviin muutoksiin, ja myös valtakunnallisesti pystytään lisäämään tarvittavia koulutusmääriä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan käsittelyn aikana asiantuntijakuulemisissa esitettiin huoli siitä, että päiväkodin mitoituksesta poikkeaminen estää laadukkaan ja turvallisen varhaiskasvatuksen toteuttamista. Käytännöt poikkeamissäännön osalta ovat tällä hetkellä vaihtelevia ja jopa lakia rikkovia. Sivistysvaliokunta yhtyi esitettyyn arvioon siitä, että sijaisten puute varhaiskasvatuksessa vaarantaa laadukkaan ja turvallisen varhaiskasvatuksen toteutumisen. Valiokunnan lausumaehdotuksessa edellytetäänkin, että jatkossa seurataan ja arvioidaan päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamista koskevan säännöksen toimivuutta ja vaikuttavuutta ja ryhdytään tarvittaessa lapsen edun takaaviin riittäviin lainsäädäntötoimiin.

Sivistysvaliokunta on tunnistanut ongelman ja lausunut tästä painokkaasti. Varhaiskasvatuksessa on varmistettava resurssit, joilla tilapäinen poikkeama henkilömitoituksessa koskee aidosti ennakoimattomia ja väliaikaisia tilanteita. Jokaisella, siis aivan jokaisella lapsella, tulee olla oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön, ja varhaiskasvatuksen henkilöstöllä tulee olla oikeus tehdä työtään niin, että varhaiskasvatuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

Arvoisa puhemies! Vaikka nyt etenemmekin merkittäviä harppauksia varhaiskasvatuksen järjestämisessä, jää työtä vielä tehtäväksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee asettamaan kehittämisfoorumin, jonka tehtävänä on pohtia henkilöstön joustavia koulutuspolkuja uusien kelpoisuusvaatimusten täyttämiseksi. Koulutuksellisia umpiperiä ei halua kukaan. Sivistysvaliokunta perääkin varhaiskasvatuksen koulutusfoorumin pikaista käynnistämistä, jotta joustavat koulutuspolut toteutuvat ja kohtuullisilla opinnoilla voi saavuttaa riittävät pätevyudet.

Hallitus on esityksessään todennut, että varhaiskasvatuksen tuen määrittely ja muun muassa sairaalavarhaiskasvatuksen asema määritellään jatkotyönä. Sivistysvaliokunta toteaa, että tämä on keskeisin lain kehittämistarve tulevaisuudessa. Ehkä myös toisin kuin täällä on annettu ymmärtää, asiantuntijat ovat melko vaihtelevaa mielipidettä esittäneet siitä, kuinka tämä tuki tulisi järjestää. Sen vuoksi on hyvä, että tämäkin valmistellaan huolellisesti.

Uudistuksen toteutumista on seurattava tiiviisti. Meidän on varmistuttava siitä, että saamme nostettua lastentarhanopettajien koulutusmääriä niin, että henkilöstörakenteen uudistus pystytään pitkän siirtymäajan jälkeen toteuttamaan vuoden 2030 alusta lähtien.

Kun käännämme katseen varhaisiin vuosiin, olemme oikealla tiellä syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Varhaiskasvatus tasaa perhetaustasta johtuvia eroja ja lisää mahdollisuuksia.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

sien tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksella on positiivisia vaikutuksia myöhemmälle koulupolulle. Pidetään huolta siitä, että suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä on jatkossakin maailman huippua. Lapsemme ansaitsevat sen.

15.41 Mikaela Nylander r: Värderade talman! Igen är ett viktigt, oerhört viktigt, steg taget. Lagen vi diskuterar i dag innebär att det pedagogiska kunnandet inom vår småbarnspedagogik stärks. Det här är viktigt, och det är någonting som vi har väntat på ganska länge. Samtidigt stärker man också det mångprofessionella samarbetet inom småbarnspedagogiken i och med den här principiella fördelningen, en tredjedel, en tredjedel och en tredjedel, och jag ser det här som oerhört viktigt. Med tanke på en kvalitativ småbarnspedagogik behövs allas kunskap, alla de olika yrkesgrupper som jobbar inom småbarnspedagogiken behövs för att skapa en god kvalitet inom småbarnspedagogiken. Därför är jag mycket glad över den här personalsammansättningen som föreslås i den här lagen. Den finländska educare-modellen har vi redan talat om här tidigare i dag, och jag tycker att den också vinner på det här lagförslaget. Så här finns oerhört mycket gott som vi ska glädjas över åt med tanke på kvaliteten i småbarnspedagogiken.

Men bästa talman, inget lagförslag är perfekt, och det som vi har uppfattat som mindre bra i det här lagförslaget är att regeringen fortfarande tillåter större grupper för barn över tre år samt att man tillåter att den subjektiva rätten till dagvård begränsas. Vi vet att det här har negativ inverkan på kvaliteten inom småbarnspedagogiken, så om regeringen skulle ha tagit tillbaka de här möjligheterna man har gett kommunerna så tror jag att vi skulle ha haft ett ännu — ett ännu — bättre lagförslag att behandla här i dag.

Arvoisa puhemies! Lastenhoitajien tulevaisuus on pohdituttanut meitä valiokunnassa, ja olemme paljon keskustelleet siitä, että lastenhoitajien mahdollisuuksiin työllistyä ja lisäkouluttautua tulee kiinnittää huomiota nyt, kun seurataan tämän lain vaikutuksia. Ylipääntänsä valiokunta on aika monesti pannut merkille, että tulee kiinnittää huomiota siihen, miten joustavasti voidaan lisäkouluttautua siinä, missä halutaan ja missä on tarvetta. Jos joku lastenhoitaja haluaa lukea ja lisäkouluttautua, sen pitää olla mahdollista joustavasti, ja se voi tapahtua työn ohella, mutta tämä periaate koskee myös muita ammattiryhmiä varhaiskasvatuksessa. Se on äärimmäisen tärkeätä, että pystymme takaamaan ja turvaamaan joustavia opintopolkuja kaikille niille, jotka kokevat, että he tämän lain myötä tarvitsevat lisäkoulutusta.

Arvoisa puhemies! On myös hyvin tärkeätä seurata sitä, miten hyvin nämä koulutuspaikat lastentarhanopettajien kohdalla riittävät. Hallitus on jo sopinut yliopistojen kanssa lisäpaikoista, ja on äärimmäisen tärkeätä seurata, riittävätkö nämä paikat vai tuleeeko ensi kaudella myös lisätä näitä, koska tiedämme, että tällä hetkelläkin löytyy alueita, missä on huutava pula lastentarhanopettajista, joten tämä on äärimmäisen tärkeätä sitten lisätä näitä koulutuspaikkoja, jos näyttää siltä, että emme pääse tähän tavoitteeseen, että yksi kolmasosa olisi varhaiskasvatuksen kandeja.

Talman! Jag är glad över att utskottet fäst uppmärksamhet vid den svenskspråkiga personalens behörighetsgrad. Vi har fått ta del av sakkunnigutlåtanden där man konstaterar att 36 procent av de svenskspråkiga barnträdgårdslärarna i de fyra kommunerna här i huvudstadsregionen, det vill säga Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla under hösten 2017 var obehöriga, 36 procent. Det är en mycket större siffra än på finskt håll, och då är jag glad

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

över att man också kommer att följa upp tillgången till svenskspråkig behörig personal inom småbarnspedagogiken. För om vi inte har behörig personal så kommer vi inte heller att uppnå lagens goda målsättningar.

Arvoisa puhemies! Olen myös erittäin iloinen, että valiokunta on niin vahvasti kiinnittänyt huomiota viittomakielisten lasten oikeuteen saada laadukasta varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään. Meillä valiokunnalla on ponsi, yksimielisesti hyväksytty, jossa todetaan: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin siten, että viittomakielisten oikeus saada varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään, joko suomalaisella tai suomenruotsalaisella viittomakielellä, turvataan.” Olen erittäin iloinen tästä lausumasta sen takia, että edellisellä kaudella hyväksyimme viittomakielilain, joka takaa palveluita viittomakielisille, ja tämä on nyt seuraus siitä. Olen iloinen, että valiokunta ja toivon mukaan koko eduskunta on johdonmukainen ja haluaa parantaa myös viittomakielisten lasten oikeutta saada varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään.

15.48 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen esitystä uudeksi varhaiskasvatuslaiksi on tämänkin päivän keskustelun aikana hallituspuolueiden edustajien toimesta kuvailtu suurena edistysaskeleena varhaiskasvatuksen laadun ja lapsen edun näkökulmasta.

Esityksessä on toki paljon hyviä puolia, ja tavoite henkilöstön koulutustason nostosta on kannatettava, mutta esitys on silti monella tapaa kuvaava esimerkki tämän hallituksen varhaiskasvatuspolitiikan ongelmista ja epäkohdista. Siksi tähän esitykseen on tehty lukuisia muutoksia niin yhteisesti valiokunnan käsittelyn yhteydessä kuin opposition toimesta vastalauseiden muodossa, ja yhdyn siihen kritiikkiin, mitä tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on esitetty tätä lain valmistelua kohtaan.

Tulen tässä puheenvuorossani keskittymään erityisesti kahteen keskeiseen kokonaisuuteen, ensinnäkin siihen, miksi tässä esityksessä ei ole korjattu niitä virheitä, jotka viime vuosien aikana varhaiskasvatuspolitiikassa on tehty, ja toisena ovat nämä paljon huomiota ja keskustelua herättäneet linjaukset henkilöstön kelpoisuuksista ja henkilöstöpolitiikasta.

Arvoisa puhemies! Kuten hyvin usein on tapana tässä salissa lausua, tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku. Niin on myös sen tunnustaminen, että tuli tehtyä virhe. Varhaiskasvatuksen laatuun panostaminen ja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen ovat yleisesti tunnustettuja ja kannatettuja tavoitteita. Laadukas varhaiskasvatus tukee lasten myöhempää oppimista ja lisää lasten tasa-arvoa. Tätä mieltä on myös hallitus, ainakin jos ministereiden puheenvuoroja kuuntelee. Oudointa hallituksen politiikassa on kuitenkin se, että hallitus ei ole ollut valmis korjaamaan kautensa alussa tekemiään vahinkoja. Tältä osin hallituksen varhaiskasvatuspolitiikassa puheet ja teot ovat siis pahasti ristiriidassa.

Edustaja Ben Zyskowiec on myöntänyt olleensa väärässä, kun kannatti subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamista, ja kokoomuksen kansanedustaja ja sivistysvaliokunnan varapuheenjohtaja Sari Multala on kutsunut päätöstä kasvattaa ryhmäkokoja häpeäpilkuksi. Silti nämä epäkohdat jätetään tämän esityksen yhteydessä ennalleen. Subjektiivista päivähoito-oikeutta ei palauteta yhtäläisenä kaikille lapsille eikä ryhmäkokojen kasvattamista yli 3-vuotiaiden kohdalla peruuteta.

Valiokunnan kuulemisissa subjektiivisen päivähoito-oikeuden romuttaminen sai osakseen kritiikkiä monelta eri suunnalta, niin tutkijoilta, lapsijärjestöiltä, kunnilta kuin var-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

haiskasvatuksen henkilöstöjärjestöiltä. Vasemmistoliitto on sitoutunut palauttamaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden yhtäläisenä kaikille lapsille ja esittää sitä myöskin tämän lain käsittelyn yhteydessä pykälämuutoksena.

Sen lisäksi olen pettynyt siihen, että esityksessä ei vastata niihin viesteihin ja huoliin, jotka varhaiskasvatuksen kentältä erityisesti viime aikoina ovat nousseet. Ne liittyvät esimerkiksi osa-aikaisesti varhaiskasvatuksessa olevien lasten ylisuuriksi kasvaneisiin ryhmiin, tilapäisiin poikkeamiin sekä vuorohoidon tarpeisiin saada erillinen mitoitus.

Myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden lopettaminen, tai rajaaminen, on siis tarkoittanut ryhmäkokojen kasvamista, sillä se on kasvattanut osa-aikaisessa hoidossa olevien lasten määrää. Kuten tiedämme, osa-aikaisesti varhaiskasvatuksessa olevien lasten ryhmien suhdeluku on merkittävästi heikompi kuin kokopäiväisissä ryhmissä. Se on lasten yhdenvertaisuuden ja myöskin henkilöstön jaksamisen ja varhaiskasvatuksen laadun kannalta erittäin iso ongelma. Henkilöstömitoituksen on vasemmistoliiton näkemyksen mukaan ehdottomasti oltava sama riippumatta siitä, kuinka paljon lapsi on varhaiskasvatuksessa.

Ongelmia on monin paikoin myös siinä, että säädetystä suhdeluvusta poiketaan tilapäisiin poikkeamiin viitaten. Kuntatasolla lakia siis tulkitaan säästöpainesta johtuen tavalla, jota lainsäätäjät ei ole tarkoittanut. Olen tyytynyt siihen, että sivistysvaliokunta nosti tätä asiaa selkeästi lausumaan, jossa edellytetään seuranta ja myös tarvittaessa lainsäädännöllisiä toimia. Tilapäinen ja lyhytaikainen ryhmäkokojen ylitys ei saa olla jatkuvaa eikä päivittäistä, ja se ei voi myöskään kestää koko toimintapäivän ajan. Vasemmistoliitto esittää tämän muotoilun tuomista suoraan asiaa koskevaan lakipykälään tilanteen selkeyttämiseksi.

Myös varhaiskasvatuksen yhä voimakkaampi siirtyminen voittoa tavoittelevien kaupallisten toimijoiden käsiin on herättänyt huolta. Puolanka ulkoisti äsken koko varhaiskasvatuksensa osakeyhtiö Touhulalle, joka siis on pääomasijoittajan omistuksessa. Myös varhaiskasvatuksen kentällä yksityistä sektoria dominoi kolme vahvaa isoa yritystä, ja huolta on herättänyt erityisesti se, miten yksityistäminen vaikuttaa lasten ja henkilöstön yhdenvertaisuuteen.

Yksityisen päiväkodin hoitosopimuksissa saatetaan määrätä esimerkiksi, että jos lapsella ilmenee tarvetta erityiseen tukeen tai hoitoon tai mikäli lapsen ruoka-aineallergia vaatii erityisiä poikkeusjärjestelyitä, hoitosopimus voidaan purkaa. Tällaiset ehdot asettavat lapset eriarvoiseen asemaan, eivätkä ne ole lapsen edun mukaisia. Tämän lisäksi kaupallisissa päiväkodeissa henkilöstöllä on keskimääräistä pienemmät palkat ja keittäjiä ja siivoojia palkataan vähemmän ja heidän tehtäviään kasautuu helposti lastentarhanopettajille ja lastenhoitajille, mikä siis suoraan myöskin heikentää varhaiskasvatuksen laatua. On myös huomioitava, että päiväkotibisnes on vahvasti verovaroin tuettua, koska maksuihin voi hakea yksityisen hoidon tukea. Varhaiskasvatuksen kaupallistuminen vaikuttaa siis merkittäväällä tavalla lasten ja henkilöstön asemaan, joten se ei voi olla vain paikallinen kysymys, vaan siitä on säädettävä valtakunnallisesti. — On harmillista, että ministeri vielä paikalla ollessaan ei kommentoinut tätä Puolangan esimerkkiä miltään osin.

Lapsiasiavaltuutetun tavoin vasemmistoliitto esittää, että varhaiskasvatuslaissa on säädettävä voitontavoittelun kiellosta yksityisessä varhaiskasvatustoiminnassa. Tämä siis vastaisi perusopetuslain 7 §:n 2 momenttia, jonka mukaan opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi, ja se on yhä ajankohtaisempaa aikana, jolloin varhaiskasvatus halutaan nimenomaisesti kytkeä vahvemmin osaksi tätä suomalaista sivistyspolun kokonaisuutta.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Arvoisa puhemies! Jatkan henkilöstölinjauksista sitten seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Nivala, olkaa hyvä. Taitaa olla ensimmäinen puheenvuoro, onneksi olkoon! [Eija Nivala: Kiitos!]

15.55 Eija Nivala kesk: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat ja muut kuulijat! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys varhaiskasvatuslaiksi nostaa lapsen edun ensisijaiseksi varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Siitä ei voi kuin iloita. Tähän jo YK:n lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus meitä velvoittaa: turvaamaan lapsille oikeuden suojeluun ja huolenpitoon, osuuden yhteiskunnan voimavaroista sekä oikeuden osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskuntaelämään. Keskeisiä periaatteita sopimuksessa ovat syrjinnän kieltä, lapsen etu, lapsen oikeus elämään, henkiin jäämiseen ja kehittymiseen sekä lapsen näkemysten huomioon ottaminen.

Varhaiskasvatuksen tavoitteista esityksessä säädetään kuten tähänkin asti. Jos kymmenen kohdan listasta poimii vain teosanat, varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää, tukea, toteuttaa, varmistaa, turvata, antaa, tunnistaa, kehittää ja toimia. Nämä ovat hyvin positiivisia, eteenpäin suuntautuvia ja selkeästi lapsen edun toteutumiseen tähtääviä tavoitteita.

Kiinnitän huomioni kohtaan 6. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Siis tavoite on antaa lapselle valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa. Riittääkö se? Mielestäni tavoitteet eivät ole tässä kohtaa kovin korkeita tai oikeammin syvällisiä. Mielestäni myös lapsen kulttuurisen, uskonnollisen ja katsomuksellisen identiteetin rakentuminen edellyttää varhaiskasvatuksessa aktiivisempaa tukea. Toisen taustan ymmärtämisen ja kunnioittamisen tavoite ei riitä silloin, kun lapsi pohtii ihmisen eksistentiaalisia peruskysymyksiä omakohtaisesti. Jo nelivuotias kysyy vaikeita kohdatessaan vaikkapa elämän haurauden ja kuoleman todellisuuden omassa lähipiirissään.

Toivon, että tavoitteeseen 10 on sisäänkirjoitettuna tavoite, joka täydentää kohdan 6 mielestäni ohutta tavoitetta. Siinä sanotaan, että varhaiskasvatuksen tavoitteena on ”toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä”. Tähän mielelläni luen myös kulttuurisen, uskonnollisen ja katsomuksellisen kasvatuksen.

Iloitsen siitä, että Opetushallituksen hyväksymien vuoden 2016 varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatukseen sisältyy myös katsomuskasvatusta, jossa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Tavoitteena tässäkin on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan mutta myös tukea lapsen kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä.

Opetushallituksen tammikuussa 2018 antama ohje varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista varhaiskasvatuksessa selkiytti koulujen ja päiväkotien tulkintoja ja käytäntöjä sekä yhteistyön mahdollisuuksia ja rajoja muun muassa seurakuntien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa seurakunta mainitaan esimerkkinä alueellisesta ja paikallisesta yhteistyötahosta. Myös muiden uskon-

nollisten yhteisöjen kanssa voidaan tehdä yhteistyötä. Erityisesti iloitsen pääjohtaja Olli-Pekka Heinosen allekirjoittamassa ohjeessa lauseesta: ”Lasten ihmettelylle annetaan tilaa ja heidän kanssaan pohditaan askarruttavia elämänkysymyksiä.”

16.01 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen merkitystä Suomen tulevaisuudelle ei voi kyllin korostaa. Tämä ympäristö, jossa iso osa lapsista viettää merkittävän osan lapsuusvuosistaan, vaikuttaa kodin lisäksi paljon jälkikasvun kehitykseen. Lapsille on taattava päivähoidossa turvallinen, terveellinen, virikkeellinen ja oppimiseen kannustava ympäristö. Varhaiskasvatuksen parissa työskentelevä henkilöstö on tämän osalta avainasemassa. Varhaiskasvatuslain muutosten lähtökohdan on oltava lapsen hyvinvointi, eikä tässä saa tinkiä eri ryhmittymien välisen eripuran takia. Päätäjien on ajettava puolueettomasti lasten etua.

Yksi keskeisimpiä ongelmakohtia varhaiskasvatuslaissa on henkilöstömitoitus ja kelpoisuusvaatimukset. Tällä hetkellä henkilöstöpula nakertaa monin paikoin varhaiskasvatuksen laatua. Kuinka tarjota lapsille sitä maailmankuulua laadukasta varhaiskasvatusta, jos henkilökunnan aika menee vaipanvaihtoon, pukemiseen sun muuhun niin sanotun päiväkotiarjen pyörittämiseen? Rekrytointisivut pursuavat päiväkotien työpaikkailmoituksia, eli pulaa työntekijöistä on. Tilanne on pitkän päälle kestämaton, ja tämä ongelmakohta tulisi saada ratkottua mahdollisimman pikaisella aikataululla.

Nyt käsillä olevassa lakiuudistuksessa ei kuitenkaan keskitytä ratkomaan alaa kalvavaa henkilöstövajetta, vaan lain tarkoitus on edistää varhaiskasvatuksen laatua uusilla henkilöstön kelpoisuusvaatimuksilla ja ryhmäkohtaisilla mitoituksilla. Uudistuksen myötä sopivan pätevyyden omaavien henkilöiden löytäminen voi hankaloitua monissa päiväkodeissa. Miten toimia pienemmällä paikkakunnalla tilanteessa, jossa ei työnhaussa olevia varhaiskasvatuksen maistereita kerta kaikkiaan ole tarjolla?

Suomalainen päivähoito on varsin arvostettua, ja varhaiskasvatuksen laatua pidetään hyvänä. Mihin ongelmaan uudet kelpoisuusvaatimukset oikeastaan ovat ratkaisu? Homma toimii tältä osin jo nyt hyvin, eikä päiväkodeissa kaivata lisää mahdollista hierarkiaa. Ja mitä tulee sosionomien pätevyyteen, niin monet asiantuntijat totesivat heillä olevan riittävät valmiudet ja pedagoginen osaaminen tarjota superlaadukasta varhaiskasvatusta päiväkotikäisille lapsille. Sosionomi on lähtökohtaisesti pätevä lastentarhanopettajan työhön. Myös lastenhoitajat ovat Suomessa erittäin hyvin koulutettuja. Se, kuinka lasten kanssa eri tilanteissa pärjää, riippuu pitkälti ihan persoonasta sekä kokemuksesta. Me perussuomalaiset olemme myös sitä mieltä, että sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto täydennettynä 60 opintopisteen laajuisilla pedagogisilla opinnoilla olisi riittävä koulutus päiväkodin johtajan tehtävään.

Arvoisa puhemies! Kannan syvää huolta sosionomien ja lastenhoitajien asemasta uudistuksen myötä. Siirtymäaajoista huolimatta tällä tulee todennäköisesti olemaan negatiivisia vaikutuksia ihmisten työuriin ja mahdollisiin jatkosuunnitelmiin sekä nuorten uravalintoihin. Sosionomeille ja lastenhoitajille on turvattava hyvät jatkokouluttautumismahdollisuudet, jotta he voivat jatkaa työskentelyä alan parissa. Myös osaamisen ja aikaisempien opintojen hyväksiluvun tulee olla reilua. Pelkään pahoin, että uudistus kolahtaa omaan nilkkaan ja työvoiman saanti varhaiskasvatuksen järjestäjille hankaloituu entisestään. Huomauttaisin vielä, että varhaiskasvatuksen kelpoisuusvaatimusten tiukentaminen sotii osaltaan hallituksen linjausta vastaan, kun se on julistanut tehtäväkseen yleisesti kelpoisuusvaatimusten keventämisen.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Kiusaamisen kitkemiseen on panostettava myös varhaiskasvatuksessa. Lasta on suojattava kiusaamiselta, väkivallalta ja muulta häirinnältä. Se on tärkeää. Kiusaamisen ehkäisy huomioidaan laissa, ja tämä on erittäin hyvä asia, ja tästä asiasta täytyy sanoa sitten kiitos tietysti hallitukselle. Varhaiskasvatuksen järjestäjien on puututtava kiusaamiseen nykyistä tiukemmin. Kiusaamisasiaa pitää huomioida myös varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien perus- ja täydennyskoulutuksessa.

Arvoisa puhemies! Pitkän päälle on kuitenkin olennaista, että varhaiskasvatuksen ryhmäkoot eivät kasva liian suuriksi. Tämä on turvattava, samoin kuin varhaiskasvatuspalvelujen alueellinen tasa-arvo. Myös asiakasmaksujen tason on pysyttävä kohtuullisena. Perussuomalaiset eivät liputa täysin maksuttoman varhaiskasvatuksen puolesta niin kauan kuin valtio joutuu säästökohteita etsimään.

Perussuomalaiset, sivistysvaliokunnan jäsenten edustaja Savion ja allekirjoittaneen myötä, tulevat tekemään muun muassa pykälämuutosesityksiä uuteen varhaiskasvatuslakiin.

Ja vielä lopuksi, arvoisa puhemies, haluan alleviivata, että kaikki varhaiskasvatuksessa työskentelevät tekevät erittäin vastuullista työtä, arvokasta työtä. Naisvaltainen ala varhaiskasvatus on kokonaisuudessaan. Palkkaus on vuosikaudet ollut heikkoa, siihen eivät ammattijärjestöt eivätkä poliittiset puolueet ole pystyneet parannuksia tekemään, vielä.

16.07 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Elomaa tässä edellä jäi. Uuden varhaiskasvatuslain voimaantulon myötä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia ollaan tiukentamassa varsin tuntuvasti. Valitettavasti tähän lakiehdotukseen sisältyy riski, etteivät kunnat onnistu palkkaamaan jo nyt työvoimapulasta kärsivälle alalle jatkossakaan riittävästi koulutettua henkilökuntaa. Se voi johtaa sijaisuuksien lisääntymiseen ja henkilökunnan vaihtuvuuteen, mikä voi heikentää lasten hyvinvointia ja jopa turvallisuutta. Perussuomalaiset pitävät ehdottoman tärkeänä sitä, että lapsen edun toteutuminen varmistetaan kaikissa oloissa.

Arvoisa puhemies! Vaikka osaamistason nostaminen on yleisesti ottaen hyvin myönteinen kehityssuunta, niin hallitus ei tässä antamassaan varhaiskasvatuslakiesityksessä kuitenkaan noudata hallitusohjelman keskeistä linjausta kelpoisuusvaatimuksia koskevan sääntelyn keventämisestä. Ainakaan pätevyysvaatimuksia ei pitäisi nostaa liiallisesti, kuten nyt uhkaa kuitenkin käydä. Myös koulutuspaikkojen vähyys voi muodostua ongelmaksi, varsinkin kun osaavasta henkilökunnasta on jo nyt monella kasvupaikkakunnalla huutava pula. Se johtuu paljolti myös lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien työn vastuullisuuteen nähden hyvin matalasta palkkatasosta.

Arvoisa puhemies! Esityksen toteutuessa esimerkiksi päiväkodeissa työskentelevien lastenhoitajien määrä vähenisi asiantuntija-arvioiden mukaan jopa 9 000:lla siirtymäkauden aikana. Osin tämä tapahtuisi eläköitymisen kautta, mutta ainakin osaa lastenhoitajista voisi lain toteutuessa uhata myös irtisanominen. Kun otetaan huomioon päiväkotien henkilökunnan jo nyt varsin korkea koulutustaso, ei päiväkotien henkilöstörakennetta koskeva muutos ole kaikilta osin tarkoituksenmukainen. Varsinkin alle 3-vuotiaiden ryhmissä painottuu tulevaisuudessakin käytännön hoitotyö.

Perussuomalaiset ehdottavat korjattavaksi henkilöstön rakennetta koskevaa pykälää siten, että erityisesti alle 3-vuotiaiden ryhmissä mahdollistuisi jatkossakin esimerkiksi yhden varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin sekä kahden lastenhoitajan toiminta. To-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

teutuessaan tämä ehdotus lieventäisi huomattavasti uudistuksen käytännön toteutukseen liittyviä riskejä.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen myötä niin sanotut koulutukselliset umpiperät voivat muodostua uralla etenemisen esteeksi, ja tämä on vakava ongelma, johon tulee puuttua. Perussuomalaisen näkemysten mukaan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään tulisi voida pätevyitä myös varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden saavuttaneen henkilön, joka on suorittanut 60 opintopistettä opettajan pedagogisia opintoja. Myös koulutus- ja täydennyskoulutuspaikkojen riittävydestä on huolehdittava.

Hallituksen esityksessä edellytys päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan tehtävään on kelpoisuus laissa tarkoitettuun varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävään ja vähintään kasvatustieteiden maisterin tutkinto sekä riittävä johtamistaito. Mielestämme tätäkin kelpoisuusvaatimusta tulisi keventää ehdotetusta. Esimerkiksi 60 opintopisteen opettajan pedagogisilla opinnoilla täydennetyn sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja riittävän johtamistaidon tulisi antaa kelpoisuus päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan tehtävään.

Arvoisa puhemies! Erityisen vakavaa huomiota tulee kiinnittää varhaiskasvatuksen ryhmäkokoihin, onhan kyse sekä lasten turvallisuudesta että henkilökunnan jaksamisesta. Hallituksen esityksen mukaan henkilöstömitoituksesta säädettäisiin erikseen enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevien osalta, ja heidän kohdallaan ryhmäkoot voisivat siten olla hyvinkin suuria.

Perussuomalaiset katsovat, ettei tällainen ryhmäkokojen mitoitusta koskeva erillinen säätely ole tarpeen osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten osalta, ja esitämme siten kyseistä kirjausta poistettavaksi laista. Teimme myös muutosehdotuksen siitä, ettei päiväkodissa saisi poiketa henkilöstömitoituksesta muutoin kuin äkillisen ja ennakoimattoman syyn ilmetessä toimintapäivän aikana. Mitoituksesta poikkeaminen ei myöskään saisi jatkua kuin kyseisen toimintapäivän loppuun saakka.

Arvoisa puhemies! Kuntien järjestämistä jättävä varhaiskasvatus eriytyy sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, jos ne siirtyvät maakuntien järjestämistä jättäväksi, niin kuin nyt näyttää käyvän, kun sote-uudistusta viedään hieman pakollakin eteenpäin. Tämä kaikki voi vaikeuttaa jatkossa esimerkiksi palveluntarjoajien välistä tietojenvaihtoa ja muuta yhteistyötä, mikä tuskin on myöskään lapsen edun mukaista.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset korostavat myös sitä, että sekä kunnallisella että yksityisellä puolella asiakasmaksujen on pysyttävä kohtuullisina. Emme kuitenkaan kannata julkisessa keskustelussa toistuvasti väläyteltä yleistä maksutonta varhaiskasvatusta, kuten edustaja Elomaa tässä edellä totesi.

Arvoisa puhemies! Tulemme tekemään yksityiskohtaisessa käsittelyssä viisi pykälämuutosehdotusta lakiesityksessä havaitsemienne epäkohtien korjaamiseksi.

16.14 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys vie kohti tavoitetta tehdä kasvatuksen jatkumo niin, että varhaiskasvatus on osa kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. Lakiehdotuksen tavoitteena on vahvistaa henkilöstön osaamista sekä nostaa varhaiskasvatuksen laatua ja vaikuttavuutta.

Nyt säädetään voimassa olevaa lakia selkeämmin varhaiskasvatuksen toimintamuodoista. Keskeistä on se, että kaikessa varhaiskasvatuksessa, siihen liittyvässä suunnittelussa, päätöksenteossa ja järjestämisessä, on ensisijaisena lapsen etu.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Varhaiskasvatuspalvelujen saavutettavuudella on iso merkitys perheen arjessa. Lapselle pitää mahdollistaa joustava siirtyminen esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Lähikoulupolku on tärkeä lapselle ja perheille. Varhaiskasvatuksen järjestäminen on kuntien vastuulla, mutta näitä palveluja voidaan tarvittaessa täydentää — korostan, täydentää — yksityisten yritysten tarjoamalla varhaiskasvatuspalveluilla. Yksityinen varhaiskasvatus toteutetaan tämän saman lainsäädännön puitteissa. Yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lasten tulee saada yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, jotta yhdenvertaisuus lasten välillä toteutuu.

Arvoisa puhemies! Tutkimustieto varhaisten vuosien ja henkilöstön koulutus- ja osaamistason vaikutuksista varhaiskasvatuksen laatuun lisääntyy koko ajan, ja keskustelu asiasta varmasti jatkuu. Itse asiassa toivon, että se jatkuu.

Valiokunnan kuulemisessa minulle on selvinnyt, että nyt on kuntia, joissa varhaiskasvatuksessa ei ole yhtään varhaiskasvatuksen opettajaa, jolla on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto. Senkin olen prosessin aikana huomannut, että esimerkiksi tietoa varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustasosta eri kunnissa eri vuosina tai vuosikymmeninä on mahdotonta saada. Kiinnostavaa olisi nimittäin tehdä esimerkiksi alueellista vertailua ja tutkia varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutuksen suhdetta esimerkiksi Pisa-tuloksiin. Tiedämme me, että varhaiskasvatuksessa rakentuu pohja matemaattisille valmiuksille, kielen taidoille ja vuorovaikutussuhteille. On siis hyvä, että tämän lain viitoittamana varhaiskasvatusta koskeva, tallennettava tietovaranto myös henkilöstön osalta jatkossa karttuu nykyistä paremmin.

Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteitten saavuttamisen edellytys on koulutettu ja oikein mitoitettu henkilöstö sekä hyvä johtaminen. Lakiesitys sisältää päiväkodissa tapahtuvan varhaiskasvatuksen osalta tarpeellisia muutoksia henkilöstörakenteeseen sekä henkilöstön kelpoisuuksiin. Poikkeuksellisen pitkä siirtymäaika vuoteen 2030 turvaa nykyisen henkilöstön sekä alalle opiskelevien oikeudet.

Lakiesitys vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua henkilöstön koulutustasoa nostamalla. Laadukas varhaiskasvatus voi toteutua, kun koko henkilöstön tehtävät on määritelty siten, että kunkin koulutus ja osaaminen parhaalla mahdollisella tavalla tukee lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Henkilöstön työnjakoa selkeyttämällä halutaan vahvistaa moniammatillista yhteistyötä. Moniammatillinen henkilöstörakenne mahdollistaa kunkin osaajaryhmän ydinosaamisen hyödyntämisen parhaalla mahdollisella tavalla lapsen eduksi. Korostan, että jokainen tehtävä ja jokainen työ varhaiskasvatuksessa on tärkeä.

Lähetekeskustelussa jo totesimme, että tästä ehdotuksesta puuttuvat erityiset säännökset lapsen tuen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa. Tässä hallituksen esityksessä kerrotaan ja ministerikin äsken vahvisti vielä sen, että tuen kokonaisuudesta varhaiskasvatuksessa aloitetaan erillinen valmistelutyö. Tämä on hyvä asia, ja on syytä toistaa tarve lapsen tukeen ja erityiseen tukeen liittyvien säännösten pikaisesta uudistamisesta. Tämän uudistamisen yhteydessä tulee selkeyttää psykologi- ja kuraattoripalvelujen roolia samoin kuin varhaiskasvatuksen erityisopettajan osallistumista lapsen kasvatukseen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan tulisi osallistua lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arvioinnin lisäksi tukea tarvitsevan lapsen kasvatukseen ja ohjaukseen siellä päiväkodissa, päiväkotiryhmässä. Korostan, että mielestäni päiväkodin henkilöstöön tulisi kuulua varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lasten tulee saada yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, ja eri puolilla Suomea tulee saada laadukas varhaiskasvatus, jotta yhdenvertaisuus lasten kesken toteutuu.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on yksi osa lapsen ja lapsiperheen palveluja. Yhteiskunnan on pidettävä huolta tästä palvelukokonaisuudesta ja tuotava palvelut lähelle lapsiperheen arkea.

16.19 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki tiedämme, että mitä varhemmin ja aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä helpommin ne voidaan korjata. Varhaiskasvatuksessa jo pienelle lapselle varhain annettu tuki on ihan kaikkein vaikuttavinta ja tosiaan helpottaa lapsen myöhempää koulutietä. Varhainen tuki on tosiaan ihan paras sijoitus ja alle kouluikäisille ihan kerta kaikkiaan kaikkein vaikuttavinta.

Täällä aikaisemmassa keskustelussa joku viittasi talouteen, siihen, että ei ole rahaa, mutta kun nimenomaan siihen varhaiseen tukeen sijoitetaan, niin silloin myöskin rahaa säästyy. Oliko se nyt niin, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa jopa miljoona euroa.

Mutta tosiaan, lakiesityksessä ei ole mitään säädöksiä näistä tukeen liittyvistä asioista. Olisi toki tärkeätä, että me saisimme samantyyppisen mallin kuin perusopetuksessa, ja vaikka nyt siis ilmeisesti tätä tullaan selvittämään, niin minua ihmetyttää, että meillä on ollut tässä hallituksella kolme vuotta aikaa tätä asiaa saada tähän mukaan eikä se ole tässä. Tämä olisi tosiaan senkin takia tärkeätä, että kun ne ryhmäkoot ovat niin isot, niin kuin täällä on sanottu, niin tuen antamiseen ei ole muulla tavoin aikaa. Sen takia olisi hyvä, että olisi vaikka niitä psykologeja siellä arjessa auttamassa hankalia tilanteita isossa lapsiryhmässä vähäisen henkilökunnan kanssa.

16.20 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Parviainen käytti asiantuntevan puheenvuoron, ja mitä muuta kasvatustieteilijältä, opettajalta, rehtorilta voisi odottaakaan.

Mutta nyt rohkenisin kysyä, kun paikalla ei ole ainuttakaan kokoomuksen kansanedustajaa, voisitteko te avata nyt vähän tätä hallituspuolueitten käsittelyä tämän tärkeän varhaiskasvatustarpeen osalta. Oppositio on minusta nyt ihan oikeasti käynyt kiinni siitä, ettei kajoja subjektiiviseen oikeuteen, ja hallitus ei ole puuttunut ollenkaan tähän ryhmäkokoasiaan. Nämä molemmat ovat tämän lain tärkeimmän tavoitteen, pedagogisen laadun, kannalta ydinkysymyksiä. Yrittikö keskustapuolue tosissaan saada kokoomuksen kantaa muutettua tässä, vai kuka tässä toimi jarrumiehenä? [Sirkka-Liisa Anttila: Hallitusohjelma!]

16.21 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Parviainen, niin kuin monet muutkin, nosti esille täysin syystä tämän erityisen tuen mallin luomisen tarpeen päivähoidossa. Onkin hienoa, että tässä nyt ryhdytään erilliseen valmisteluun, vaikka yhdyn niiden edustajien puheenvuoroihin ja näkemyksiin, jotka tässä pikkasen ovat ihmetelleet, miksei tätä sitten ole tehty aikaisemmin, kun tämä tuen tarve ja sen mallin luomisen tarve on tunnustettu jo pitkään.

Mutta ihmettelen vähän sitä, kuinka vaikeata on herätellä keskustelua myöskin tästä varhaiskasvatuksen yksityistämisestä, koska se liittyy aivan suoraan tähän erityisen tuen tarjontaan ja siihen, miten se tällä hetkellä järjestetään. Valiokunta sai tämän lain käsittelyn yhteydessä myöskin tutustua tilastotietoihin siitä, miten lasten, joilla on erityisen tuen tarve,

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

ve tällä hetkellä, hoito ja varhaiskasvatus järjestetään, ja ylivoimaisesti suurin osa on tällä hetkellä kunnallisen varhaiskasvatuksen piirissä. Eli tämän yksityisen palvelutuotannon voimakas lisääntyminen varhaiskasvatuksen kentällä vaikuttaa myöskin lasten yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin saada tarvitsemaansa tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.23 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys, jos nyt ei täydellinen, on kuitenkin monin tavoin varhaiskasvatusta ja myös meidän päättäjien ja koko yhteiskunnan asenneilmapiiriä uudistava ja siten kokonaisuutena kannatettava. Myös henkilökunnan koulutustason nostaminen on tärkeä tavoite. Tällä pyritään siihen, että lasta ja perhettä voidaan entistä paremmin tukea kasvun ja kehityksen haasteissa ja ongelmiin puuttua jo varhaisessa vaiheessa. Kiitosta ansaitsee myös jo aiemmin täällä mainitsemani lapsen äidinkielellä — suomeksi, ruotsiksi ja saamen kielillä ja toivottavasti todellakin valiokunnan lausuman pohjalta myös viittomakielellä — annettavan varhaiskasvatuksen mahdollisuus ja oikeus, joita kunnan velvollisuuksiin kuuluvina nyt tarkennetaan. Toteutuminen tältä osin vaatii seuranta.

Arvoisa puhemies! Sitä ei kuitenkaan voi lakaista maton alle, että olemme tilanteessa, jossa varhaiskasvatuksesta on leikattu resursseja ja jossa kaikista heikoimmassa asemassa olevat lapset eivät enää pääse tasaveroisesti varhaiskasvatuksen piiriin. Se on ongelmallista. Kun kokopäiväinen oikeus varhaiskasvatukseen on rajattu, ryhmäkokoja on kasvatettu ja henkilöstömitoitusta on heikennetty ja kuitenkin samanaikaisesti halutaan nostaa varhaiskasvatuksen laatua korottamalla työntekijöiden koulutustasoa, on toimissa ja tavoitteissa ilmeinen ristiriita.

Tutkimus painottaa laadukkaan varhaiskasvatuksen merkitystä osana tervettä ja turvallista kasvua. Laadukkaalla ja kohtuullisesti mitoitettulla varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli myös lasten yhdenvertaisten mahdollisuuksien sekä kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisyn näkökulmista. Vasta kun perusta ja resursointi ovat vahvalla pohjalla, on jokaisella varhaiskasvatuksen ammattilaisella kunnollinen mahdollisuus harjoittaa omaa ammattitaitoaan ja olla osa jokaisen lapsen turvallista, hoivaavaa ja pedagogisesti eri ikävaiheet huomioivaa polkua. Tämä ristiriita jää voimaan, ellei hallituksen lakiesitystä näiltä osin korjata.

Arvoisa puhemies! Se, mihin tällä lailla ei korjausta tule ja mikä on siksi oman ratkaisunsa vaativa asia, on lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien palkkaus. Varhaiskasvatuksen opettajan kuukausipalkka on noin 2 300 euroa ja lastenhoitajan noin 2 000 euroa. Palkkaus pitää suhteuttaa työn vaativuuteen. Päiväkoti on paikka, jonka vastuulle me vanhemmat arkipäivinä jätämme kaikkein kalleimpamme. Lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien palkka ei ole oikeassa suhteessa vastuuseen eikä kannusta pysymään varhaiskasvatustyössä. Tähän epäkohtaan ratkaisuja on vielä etsittävä erikseen ja myös tämän salin ulkopuolella.

16.26 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Käytin jo yhden puheenvuoron ja käytin sen ajan siinä yhteydessä tappiin. Muutama tärkeä asia jäi vielä toteuttamatta.

Puhun nyt erityisesti tästä henkilöstön asemasta ja henkilöstön kelpoisuudesta ja toistan nyt vielä tämän, kun lainaan sivistysvaliokunnan yksimielistä lausetta: ”Valiokunta toteaa, että keskustelua henkilöstörakennepykälästä on osaltaan lisännyt hallituksen esityksen yk-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

sityiskohtaisten perustelujen epäonnistunut muotoilu.” Siis epäonnistunut muotoilu. Tähän liittyy se, että tätä varhaiskasvatustalakeia ei riittävällä laajuudella ja yhteistyöllä niin sanotun kentän kanssa tehty, toisin kuin esimerkiksi muutama päivä sitten täällä olleen lukiolain kohdalla, ja tämä on sillä tavalla anteeksiantamatonta, koska se herätti päiväkotien henkilöstössä ihan ymmärrettävästi suurta huolta, epätietoisuutta ja epävarmuutta. Sen vuoksi arvostan sitä rehellisyyttä, että sivistysvaliokunta yksimielisesti näin kirjasi — en muista pitkän urani aikana, että olisi selkokielellä sanottu, että epäonnistunut muotoilu. Sen takia tässä asiassa nyt haluan vielä korostaa sitä, että varhaiskasvatusta nyt tässä muutostilanteessa on erityisesti kehitettävä yhdessä eri henkilöstöryhmiä kuunnellen ja mukaan ottaen.

Koulutettujen ammattilaisten osaaminen, niin sosionomien kuin lastenhoitajienkin, on saatava parhaaseen käyttöön lasten kasvun ja perheiden tueksi, totta kai lastentarhanopettajan koulutuksen saaneita unohtamatta, päinvastoin. On olennaista huomata, että me tulemme tarvitsemaan jatkossa enemmän henkilöstöä alalle, jos varhaiskasvatuksen osallistumisaste tavoitteitten mukaisesti nousee, eli se on nyt noin 75 prosenttia ja tavoite on tämä eurooppalainen taso, jolloin mennään 90—95 prosenttiin. Kaikkien henkilöstöryhmien panosta siis tarvitaan, ja se on hyvä periaatteellisena seikkana tunnistaa. Sosiaalidemokratian mielestä on tärkeää, että pedagogisen osaamisen lisäksi varhaiskasvatuksessa on myös yhteiskunnallista ja sosiaalialan osaamista, sillä varhaiskasvatus ei ole pelkästään lasten kanssa toimimista, vaan mukana on koko perhe ja sen tarpeet. Korostamme siis tätä educate-mallia, missä opetus, kasvatus ja hoito muodostavat tällaisen toiminnallisen kokonaisuuden.

Sitten lain käsittelyn aikana ja sitä ennen, arvoisa puhemies, tämä päiväkodin johtajan asema herätti paljon huomiota. Siis niillä sosionomitauustaisilla, joilla se pätevyys nyt on, se säilyy, mutta tämä lakiesitys lähti siitä, että tämän muutoksen jälkeen heidän tulee sosionomitutkinnon lisäksi ja jälkeen suorittaa kasvatustieteitten maisteritutkinto — aivan käsittämätön esitys ja johtopäätös — ja sen takia nyt olemme tehneet ihan pykälämuutosesityksen siitä, että kaikille, joilla on kelpoisuus toimia varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävissä, tulee lisäkoulutuksella turvata myös mahdollisuus toimia päiväkodin johtajan tehtävissä. Tässä yhteydessä nyt sitten on asiantuntijakuulemisen pohjalta päädytty tällaisiin pedagogisiin lisäopintoihin, jotka ovat 60 opintopistettä, mikä on tavallaan sekä realistista, järkevää että toteuttamiskelpoista.

Sitten, arvoisa puhemies, lopuksi vielä tästä lastenhoitajien työllisyyden turvaamisesta. Se on tärkeää pitkällä aikavälillä varmaan — riippuu nyt vähän siitä, mitä tässä niin sanotussa sote-uudistuksessa tapahtuu. Lastenhoitajien asemaan tulee kiinnittää merkittävästi huomiota ja turvata myös heille sitten tämä jatko-opinto- ja -koulutusmahdollisuus. Ylipäätensä tässä hallituksen esityksessä ei analysoida ammatillisten koulutusten kehittämismahdollisuuksia. Henkilöstön pedagogista osaamista tulisi kehittää myös ammatillisten tutkintojen sisältöjä päivittämällä sekä henkilöstön täydennyskoulutuksella. Vastikään uudistettu kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto on esimerkki pedagogisesti kunnianhimoisesta tutkinnosta, jossa on huomioitu aiempien lakimuutosten edellyttämät osaamisvaatimukset.

On merkille pantavaa, että tämä lakiesitys ei tunnistanut riittävästi lastenhoitajien ja sosionomien ammatillista osaamista. Ammatillisen koulutuspolun valinnet ja työhönsä sitoutuneet lastenhoitajat ja sosionomit ovat myös pedagogiikan ja hoivan ammattilaisia. Vaikka varhaiskasvatuksen henkilöstön työtehtäviä ohjaa heidän taustakoulutuksensa ja

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

erityisosaamisensa, varhaiskasvatuksen käytännössä tehtävät eivät eriydy jäykästi. Päiväkodin arjessa hoiva ja pedagogiikka kulkevat käsi kädessä. Hoivan arvo ja hoivaan liittyvän osaamisen merkitys tulisi huomioida varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillista osaamista käsittelevän lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä.

16.33 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Jatkan samasta aiheesta, koska minullakin aika loppui edellisen puheenvuoron yhteydessä ennen kuin pääsin tähän henkilöstöpolitiikkaan ja siihen osuuteen tästä esityksestä.

Kuten tässä on kuultu monissa puheenvuoroissa, tämä lakiesitys on saanut sekä lastenhoitajat että sosionomitaustaiset lastentarhanopettajat huolestumaan omasta asemastaan tulevaisuudessa, ja vaikka tämä tavoite koulutustason nostosta on sellainen, jonka jaan ja allekirjoitan, on pakko sanoa, että tältä osin tässä hallituksen lakiesityksessä on aika monta sellaista kohtaa, jotka olisi ollut mahdollista korjata. Siten olisi myöskin tultu vastaan ja vastattu eri henkilöstöryhmien edustajien huoliin paljon paremmin kuin nyt tehtiin, minkä lisäksi on tietenkin äärimmäisen valitettavaa, että tämä hallituksen esityksessä oleva ristiiriita perusteluiden ja pykälien välillä myöskin aiheutti epäselvyyttä ihmisten kelpoisuudesta tässä muutosvaiheen aikana ja sen jälkeen.

Keskeisimmät ongelmat minun nähdäkseni ovat seuraavat: Hallitus ei ole vastannut erityisesti lastenhoitajien täysin aiheellisiin huoliin oman työuransa tulevaisuudesta ja siitä, miten lastenhoitajien osalta sitten käy sen jälkeen, kun tämä siirtymäaika on ohi. Sosionomien huoliin sen suhteen, mikä heidän roolinsa on tässä kolmijakoisessa uudessa henkilöstörakenteessa, olisi myöskin ollut mahdollista vastata paljon nykyistä tehokkaammin. Nyt tämä esitys ei pidä sisällään esimerkiksi varsinaista kiintiötä varhaiskasvatuksen sosionomeille lainkaan, vaan ainoastaan varhaiskasvatuksen opettajien kohdalla tämä on selvästi avattu laissa. Ja kolmantena selkeänä epäkohtana on tämä tiukka pätevyysrajaus, joka nyt on tehty päiväkodin johtajan kelpoisuuden osalta ja jossa mielestäni aivan turhaan luodaan tällainen ammatillinen umpiperä näiden sosionomitaustaisten lastentarhanopettajien ja tulevien varhaiskasvatuksen sosionomien osalta.

Vasemmistoliitto on omissa varhaiskasvatuslinjauksissaan esittänyt henkilöstörakenteeksi 1+1+1-mallia, eli me tuemme siis tavoitetta nostaa henkilöstön koulutustasoa ja lisätä erityisesti yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien osuutta. Meille tämä kuitenkin tarkoittaa mallia, jossa päiväkodissa työskentelevistä yhdellä kolmasosalla olisi kasvatustieteiden tutkinto, yhdellä kolmasosalla sosionomitutkinto ja yhdellä kolmasosalla soveltuva sosiaali- ja terveystieteiden tai kasvatustieteiden tutkinto, kuten lähihoitajan tai lastenohjaajan tutkinto. Tätä kolmeen eri tutkintoon pohjautuvaa henkilöstörakennetta ehdotamme selvästi avattavaksi laissa pykäläehdotuksen muodossa. Meidän linjauksemme henkilöstörakenteeksi ja moniammatilliseksi tiimiksi lähtee siis siitä, että sekä sosionomin että kandidin koulutusten ominaispiirteet ja parhaat puolet on saatava nykyistä paremmin käyttöön unohtamatta lastenhoitajien tärkeää panosta. Meidän tarkoituksenamme ei ole rakentaa hierarkioita eikä vastakkainasetteluja vaan tuoda jokaisen osaaminen ja erilaisten koulutusten tärkeät ominaispiirteet esiin, samalla kun varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa painotetaan vahvemmin ja koulutustasoa nostetaan.

Erityinen ongelma tässä hallituksen esityksessä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteeksi on, kuten mainitsin, että siinä ei ole riittävästi arvioitu henkilöstörakenteen muutoksen vaikutuksia lastenhoitajien työllisyyteen. Lastenhoitajien määrän arvioidaan lakiesityksessä vähenevän 9 000 henkilön verran, mutta tarkempi analyysi vähennyksen vaiku-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

tuksista puuttuu. Eläköityminen ei yksinään ratkaise lastenhoitajien työllisyyteen liittyviä kysymyksiä, erityisesti jos sote- ja maakuntauudistus toteutuu, ja tämän lain käsittelyn yhteydessä on siis erityisesti nostettu esille huoli siitä, että tämän siirtymäajan aikana kunnissa joudutaan edelleen rekrytoimaan lastenhoitajia johtuen siitä, että koulutusmäärien lisääminen ja ikään kuin sen kautta vastaaminen tähän uuteen henkilöstörakenteeseen kuitenkin tulee tapahtumaan melko hitaasti, ja silloin on olemassa riski, että lastenhoitajia jää työttömäksi tämän siirtymäkauden jälkeen. Mikäli sote- ja maakuntauudistus toteutuu, se tarkoittaa, että näille mahdollisesti työttömäksi jääneille lastenhoitajille ei enää ole osoit-
taa korvaavaa koulutustaustaa vastaavaa työtä kunnan organisaatiossa, vaan silloin nämä työtehtävät ovat siirtyneet toisen organisaation alaisuuteen. Me näemme siksi tärkeänä, että lastenhoitajille räätälöidään oma muutosturva esimerkiksi jatkokouluttautumisen helpottamiseksi, koska muuten tämä lakiesitys tosiaan saattaa johtaa lastenhoitajien irtisanomisiin ja työttömyyteen. Meiltä tulee tästä lausumaehdotus lain toisen käsittelyn yhteydessä, mutta olisin kyllä toivonut, että myöskin ministeriön suunnasta olisi selvästi tehty ulostulo tavallaan lastenhoitajille räätälöidyistä ratkaisuista näiden huolien hälventämiseksi.

Lakiesityksessä toiminnasta vastaavan päiväkodin johtajan kelpoisuusvaatimuksena on kelpoisuus varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävään ja lisäksi vähintään kasvatustieteiden maisterin tutkinto sekä riittävä johtamistaito. Esityksessä ei perustella, miksi ylempi ammattikorkeakoulututkinto rajataan pois päiväkodin johtajan kelpoisuudesta, vaikka tutkinto antaa valmiudet johtajana toimimiseen, ja läpi tämän asiantuntijalausunkierroksen, joka nyt on järjestetty tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä, en ole kuullut mitään vakuuttavia perusteluita sille, miksi tätä pätevyysvaatimusta olisi tarpeen rajata näin tiukkaan, että se tosiaan edellyttää erillisen kasvatustieteiden maisterin tutkinnon suorittamista. Tietoa siitä, miten tämä on mahdollista eri korkeakouluissa, ei myöskään ole riittävästi. Joissakin korkeakouluissa on mahdollista AMK-tutkinnolla suoraan aloittaa maisteritutkinnon opiskelua, mutta ei suinkaan kaikissa, eli joissakin korkeakouluissa edellytetään, että suoritetaan kandin plus maisterin tutkinto kokonaisuudessaan, mikä sitten taas edellyttää hyvin monta lisäopiskeluvuotta. [Jukka Gustafsson: Tärkeä havainto!] Tämä raja-
us siis tarkoittaa käytännössä myös sosionomien urakehityksen vaikeuttamista, sillä ammattikorkeakouluista valmistuneiden on käytännössä hyvin hankalaa päästä opiskelemaan kasvatustieteiden maisteriksi. Meidän näkemyksemme mukaan johtajan kelpoisuus pitäisi olla sekä kasvatustieteiden maistereilla että YAMK-tutkinnon suorittaneilla sosionomeilla, ja tulemme tekemään tästäkin pykälämuutosehdotuksen.

16.41 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Gustafsson ja edustaja Andersson ovat ottaneet esille henkilöstön kelpoisuusvaatimuksen, ja täytyy sanoa, että paljonhan siitä postia saimme, ja ihan hyvä, että valiokunta ihan rehellisesti oli kirjoittanut sinne perustelutekstiin, että tämä oli vähän huonosti informoitukin tämä asia. Nimittäin kyllähän se postin määrä sitten väheni, kun ihmiset tiesivät, että ei tässä ihan niin isoista asioista ole kysymys eli että aiemmin hankittu kelpoisuus säilyy lakimuutoksessa ja kaikki nykyiset lastentarhanopettajat, jotka voivat olla siis koulutukseltaan kasvatustieteilijöitä tai sosionomeja, saavat varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden. Mutta toki erilaisia oppimispolkuja täytyy sitten jatkossa löytyä niin, että halukkaat pääsevät haluamiinsa tehtäviin.

Edustaja Gustafsson nosti esille myöskin subjektiivisen päivähoito-oikeuden, joka ei tietenkään ole tämän lainsäädännön asia, mutta haluan todeta, että jokaisella suomalaisella

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

lapsella on oikeus 20 tunnin subjektiiviseen päivähoitoon, mutta niillä lapsilla, joilla vanhemmat ja esimerkiksi sisarukset ovat kotona, on oikeus nyt entistä paremmin myöskin omiin vanhempiinsa. Sosiaalisin perusteinhan toki sitten täysipäivähoitoakin saa.

Hyvä, että valiokunta oli tehnyt ponnen henkilöstömitoitusasiasta.

Tämä lainsäädäntöhanke on erityisen hyvä siltä osin, että lapsen etu on nostettu keskiöön ja lasta suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Mielestäni on erittäin hyvä se, että tietosuojanormit päivitetään siten, että tieto kulkee. Me kaikki varmasti olemme saaneet yhteydenottoja siitä, miten tämä tiedon kulkeminen on kömpelöä.

Erittäin hyvä asia on se, että kokonaisuutena ajattelemme niin, että osaamisen tasoa nostamalla voimme nostaa tulevaisuuden lasten osaamista sitten omassa elämässään ja työelämässä. Se on Suomelle etu.

16.43 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on outoa, että hallituspuolueiden edustajat yrittävät luoda sellaista kuvaa, että subjektiiviselle päivähoito-oikeudelle ei muka olisi tapahtunut mitään, että kaikilla lapsilla on aivan yhtäläinen oikeus subjektiiviseen päivähoitoon, koska tosiasia on se, että lapset eivät enää ole yhdenvertaisessa asemassa, mitä tulee päivähoito-oikeuteen, tämän hallituksen tekemän heikennyksen jälkeen, eli se, kuinka laaja oikeus on päivähoitoon, varhaiskasvatukseen, riippuu nykyään vanhempien työmarkkina-asemasta. Jos tätä laajempaa oikeutta sitten haluaa, niin pitää erikseen perustella, miksi on tuen tarpeessa.

Haluan edustaja Kalmarille siltä osin vielä todeta, että näitä epäselvyyksiä, jotka liittyvät kelpoisuuksiin ja jotka siis johtuivat heikosta valmistelusta, saatiin kuitenkin aika nopeasti selkeytettyä, mutta tässä on monta muuta asiaa, jotka jäivät tähän lakiesitykseen ja jotka liittyvät muun muassa päiväkodinjohtajan kelpoisuuteen ja lastenhoitajien työllisyystilanteeseen, mihin ei tullut mitään ratkaisua tämän lain käsittelyn yhteydessä, mikä kyllä edelleen herättää huolta ja kriittisiä kommentteja henkilöstöryhmissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.44 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuslaki kokoaa, kuten täällä on jo todettukin, yhteen säädökset. Laki lähtee lasten edusta ja tavoittelee varhaiskasvatuksen laadun parantamista. Laadun parantamisen yhtenä tärkeimpänä välineenä on esityksessä henkilöstön koulutustason nosto vähintään yliopistotason kandidaatin tutkintoon. Tämä päätös, vaikkakin kymmenen vuoden siirtymäajalla, on otettu päiväkodeissa tyrmistyneenä vastaan. Olen saanut siitä palautetta aika paljon. Se on vaikuttanut työskentelyilmapiiriin, se pitää minusta sanoa ihan rehellisesti.

Valiokunnan mietinnössä kuitenkin edellytetään sen kohdissa 6 ja 7, että valtioneuvosto huolehtii jatkossa ja varmistaa muutoksen aikana ja sen jälkeenkin varhaiskasvatuksen henkilöstön mahdollisuuksista edetä urallaan kattavan ja ajallisesti tehokkaan täydennys- ja jatkokoulutuksen myötä. Tärkeintä nyt on se, että heille, jotka haluavat tämän tutkinnon nostaa omalta osaltaan, täytyy olla siihen käytännössä myöskin mahdollisuus eikä se saa olla koulutuspaikoista kiinni.

Muistutan siitä, että sosiaalihuollossa tehtiin vastaavanlainen pätevyystason nosto, ja nyt me tiedämme, mitä siitä on seurannut. Lastensuojelussa on jouduttu turvautumaan epäpäteviin sijaisiin, ja pelkään, että tässä kohtaa, jos ei koulutuksesta riittävästi huolehdita,

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

ollaan samanlaisen virheen kanssa tekemisissä. Meillä on aivan huutava pula pätevistä sosiaalihuoltajista tänä päivänä.

Henkilöstön saatavuuteen vaikuttaa luonnollisesti palkkauksen taso. Varmasti tässä salissa olemme kaikki samaa mieltä, että työ on erittäin vaativaa varhaiskasvatuksessa ja sen pitäisi myöskin palkkatasossa näkyä.

Edustaja Eija Nivala omassa erinomaisessa neitsytpuheenvuorossaan käsitteli päiväkotien toiminnasta annettua Opetushallituksen ohjetta. Niiden ohjeiden tulkinnassa on nyt kuitenkin ollut ongelmia. Seurakunnat tekevät luonnollisesti yhteistyötä niiden päiväkotilasten kanssa, jotka kuuluvat seurakuntaan ja joiden vanhemmat ovat antaneet siihen luvan. Ihmisen henkinen kasvu on erittäin tärkeä asia ja osa jokaisen lapsen kasvatusta. Siksi tämä tulkinnanvaraisuus, joka nyt on ilmennyt käytännössä, pitäisi poistaa ohjeita selkeyttämällä, että tilanne ei sitä kautta olisi ongelma.

Vastauspuheenvuoroa yritin saada, mutta kun en saanut, niin vastaan nyt tässä edustaja Elorannan esittämiin näkökulmiin. Varhaiskasvatukseen osallistuu Suomessa yli 4-vuotiaista alle 70 prosenttia, totesi edustaja Eloranta. Se on ihan totta. Samalla edustaja Eloranta vertasi Ruotsiin tilannetta, Ruotsissa yli 90 prosenttia. Nyt kuitenkin täytyy muistaa, että Ruotsissa ja Suomessa perhe- ja työelämän yhteensovittamisessa on erittäin suuri ero. Se on Ruotsissa huomattavasti joustavampaa, ja myöskin osa-aikatyön tekeminen on joustavampaa, eli sitä kautta nämä eivät ole vertailukelpoisia. Meidän pitää tehdä myöskin perhevapaaudistus, jonka jälkeen me voisimme olla samalla viivalla.

Sitten haluaisin nostaa tässä yhteydessä esiin sen, mitä eduskunnan tarkastusvaliokunta viime vaalikaudella hyvin perusteellisesti käsitteli, ja se on se, mihin johtavat ja mistä johtuvat syrjäytymisongelmat. Lasten kohdallahan huostaanotot ovat valitettavasti kasvussa. Tänä päivänä ainakin omalta paikkakunnaltani tiedän sen. Nyt pitäisi myöskin päiväkodeissa jatkossa kyetä tiedostamaan riittävän aikaisessa vaiheessa se, onko lapsen kohdalla kotona ongelmia, ja sitä kautta ennalta ehkäisemään näitä mahdollisia huostaanottotapauksia.

Tässä meillä on aika iso sarka kuokittavaksi, ja kyllä sen tärkeimmän havainnon kykenee lasten kohdalla omien vanhempien lisäksi luonnollisesti tekemään varhaiskasvatuksen henkilökunta. Tässä pitäisi nyt luoda semmoinen toimiva järjestelmä, ja siksi vähän pelkään nyt, kun sote-uudistuksen kautta tietyt asiat pirstaloituvat, saammeko me tässä sen riittävän hyvän koordinaation, että tämä järjestelmä toimii, että kun varhaisen puuttumisen tilanne ja tarve huomataan siellä varhaiskasvatuksen piirissä, löytyy sitten myöskin niitä kodinhoitajia ja vastaavia, jotka kykenevät sen perheen tilanteen ottamaan ratkaistavaksi. Silloin voidaan estää kalliita, 140 000 euroa vuodessa maksavia laitossijoituksia. [Jukka Gustafsson: Puhemies, saanko tähän lyhyesti?]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuoro, edustaja Gustafsson.

16.49 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Erityisesti kiitän sen takia, että kun edustaja Anttila lopuksi puhui tästä huostaan otettujen lasten lukumäärän kasvusta ja ylipäättänsä siitä, miten siihen pitäisi varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, neuvolatoiminnan tarkastuksienkin yhteydessä paljon enemmän puuttua ja kajota, niin en nyt malta tässä yhteydessä olla toteamatta sitä, että kun valiokunnassa kuunneltiin asiantuntijoita, muun muassa Psykologiliiton edustajaa, niin sen takia me nyt esitämme myös-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

kin pykälämuutosta. Meillä on tämäntyyppistä palvelua peruskoulussa, ja kuinka tärkeitä tällaisen psykologinkin havainnot ja palvelut voisivat varhaiskasvatuksessakin olla — näin vähän vapaammin sanottuna uskoisin näin, että hyvä psykologi hankkisi palkkansa moninkertaisesti takaisin, kun me tiedämme, kuinka paljon huostaanotot maksavat.

16.51 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson puuttui tärkeään asiaan, ja sitä nimenomaan omassa puheenvuorossani tarkoitin, että koska neuvolatoiminta tulee sote-puolelle — eli kun tämä ketju pirstaloituu — meidän pitää pystyä nyt jatkossa huolehtimaan siitä, että se järjestelmä toimii tosiaan sieltä neuvolasta, varhaiskasvatuksesta, koulusta ja että sitten ne viestit tulevat riittävän ajoissa. Ja siihen tietysti psykologi voisi olla ihan hyvä, mutta meidän pitää kaikkien kulkea silmät ja korvat auki, kun me näemme tilanteita, ja puuttua niihin. Tämän päivän yhteiskunnassa me olemme aivan liian välinpitämättömiä toinen toisistamme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.51 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies! Olemme tietysti puhuneet aika pitkään tässä, mutta vielä muutama huomio:

Elikkä tämä 36 §. Itse olen kannattanut tätä lisäystä, joka on tehty ja jossa todetaan: ”Tilapäinen ja lyhytaikainen ryhmäkokojen ylitys ei saa olla jatkuvaa eikä päivittäistä. Se ei voi myöskään kestää koko toimintapäivän ajan.” Ja tämä 36 § määrittelee siis päiväkodin mitoituksista poikkeamista. Ja minun mielestäni, jos puhutaan laadusta ja henkilöstön jaksamisesta ja koko sen ryhmän ja lasten viihtyvyydestä, tämä on äärimmäisen tärkeä pykälämuutos, ja tätä olen tukenut vahvasti valiokunnassa.

Mitä tulee näihin varhaiskasvatuksen sosionomeihin, olen samaa mieltä siitä, että tarkempi työn kuvaus olisi pitänyt olla tässä hallituksen esityksessä, koska se olisi varmasti hälventänyt ainakin osittain näitä pelkoja, jotka liittyvät tähän lakiehdotukseen.

Sitten olen edustaja Gustafssonin kanssa samaa mieltä siitä, että tässä täydennyskoulutuksessa meidän täytyy löytää tasapaino. Tietysti laatu ja sisältö ovat todella tärkeitä, mutta sen pitää olla myös kohtuullista, sellaista, missä huomioidaan aikaisempi osaaminen ja se kokemus, mitä on. Ja tätä minun mielestäni tulee seurata todella tarkoin, ettei tämä johda epätarkoituksenmukaisiin koulutuspolkuihin, esimerkiksi sosionomien kohdalla, minä edustaja Gustafsson täällä mainitsi. Se ei palvele ketään, eikä se palvele myöskään laatua varhaiskasvatuksessa.

Sitten haluaisin vain tukea tätä, mitä edustaja Anttila puhui perhevapaaudistuksista. Hän ehti lähteä nyt, mutta aivan olennaista on, jos puhutaan perheiden hyvinvoinnista, se, että meidän täytyy päästä tekemään perhevapaaudistusta.

Mitä tulee näihin erilaisiin tukimuotoihin, niin varmasti tänä päivänä olemme laskeneet sen varaan, että neuvolat hoitavat tätä tukea, että jos perhe tarvitsee monipuolista tukea, psykologipalveluita tai muuta, niin neuvolat huolehtivat tästä. Mutta minun mielestäni meidän täytyy jatkossa ajatella toisin, ja tämä monipuolinen tuki tulee kytkeä varhaiskasvatuspalveluihin, tähän kokonaisuuteen. Se vahvistaa laatua ja myös lasten ja perheiden asemaa ja suojaa.

16.54 **Antti Kurvinen kesk:** Herra puhemies! Olemme täällä tänään käsitelleet hyvin laajasti uutta varhaiskasvatuslaista laadittua mietintöä, joka tulee todennäköisesti tässä lähipäivinä myös voimassaolevaksi lainsäädännöksi.

Oman puheenvuoroni alkuun minun täytyy vielä itsekin kiittää äärettömän kokenutta, Suomen historian kokeneinta naisparlamentaarikkoa Sirkka-Liisa Anttilaa erittäin osavasta, näkemyksellisestä ja sanoisinko sydämensivistyneestä puheenvuorosta. Siinä kuuluivat sekä pitkä parlamentaarinen kokemus että vahva elämäkokemus — vahva naisvaikuttaja ja myös vahva äiti, isoäiti. Voin allekirjoittaa ne kaikki sanat siitä, miten meidän pitäisi pyrkiä siihen, että koko kylä kasvattaa, ja kantaa huolta ennen kaikkia omista lapsistamme, mutta sitten kyllä niistä naapurin ja lähiympäristön lapsistakin. Se on se ainut keino, millä me saamme kuriin vaikkapa näitä huostaanottoja, joita epidemianomaisesti on Suomessa nykyään.

Arvoisa puhemies! Tämä uusi varhaiskasvatuslakiesitys on erittäin merkittävä säädös. Voisi sanoa, että tämä on tietyllä tapaa kivijalkalaki, sellainen laki, joka käytännössä koskettaa jos ei jokaista suomalaista, niin jokaisen suomalaisen lähipiiriä. Siinä mielessä tässä on sivistysvaliokunta tehnyt erittäin hyvää työtä, kuullut laajasti asiantuntijoita ja valmistellut sellaista lakia, joka toimisi käytännössä siellä päivähoidossa ja lastenhoitopaikoissa. Erityisesti haluan kiittää keskustalaisia sivistysvaliokunnan jäseniä ja valiokunnan puheenjohtaja Tuomo Puumalaa, jotka ovat tässä pyrkineet hyvän hallituksen esityksen pohjalta jalostamaan niitä kipukohtia, joita tämän tuntien keskustelun aikana on käyty läpi. [Jukka Gustafsson: Se ei kyllä erityisen hyvä ollut!]

Tässä keskustelun aikana on noussut esille kyllä ihan tämän lain yksityiskohtien lisäksi tiettyjä aatteellisia tai ideologisia ristiriitoja. Varsinkin, kun kuuntelin korkeasti arvostamani edustaja Anderssonin puheenvuoroja, niin en voi olla miettimättä sitä asiaa, että meillä on varmasti edelleen semmoisia sovittamattomia ristiriitoja liittyen siihen ajatukseen, kenellä kuuluu olla päävastuu lapsen kasvatuksesta ja hoivasta.

Olen ihan samaa mieltä edustaja Anderssonin ja monien muidenkin edustajien kanssa siitä, että jokaisella lapsella pitää olla oikeus varhaiskasvatukseen ja pitää olla mahdollisuus ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti toimia ryhmässä ja oppia niiltä ammattilaisilta ja myös ikätovereiltaan, mutta kyllä minusta — ja väitän, että puhun tässä ihan koko keskustaliikkeen puolesta ja keskustalaisen aatteen puolesta — kuitenkin kaikissa tilanteissa päävastuun lasten kasvatuksesta pitää olla vanhemmilla. Päävastuu pitää olla perheillä, päävastuu pitää aina olla vanhemmilla. Ja kyllähän tämä keskustelu subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta, mitä täällä on käyty, lähtee liikkeelle siitä, että jokaisen lapsen pitää päästä muiden kuin omien vanhempien, omien läheisten hoidettavaksi. Ideologisesti en voi kyllä sitä ajattelutapaa allekirjoittaa. Kaikille varhaiskasvatusta, mutta päävastuun pitää olla kyllä vanhemmilla, siitä pitää minun mielestä pitää kiinni, ja siinä mielessä minusta hallitus on tehnyt aivan tervettä politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Yksi tämän lakiesityksen kipukohtia — mistä varmasti eniten on tullut palautetta itselleni ja uskon, että monelle teistä hyvistä edustajatovereistanikin — on ollut tämä sosionomien asema jatkossa varhaiskasvatuksessa ja päiväkotien työntekijöinä. Sosionomikentässä on ollut erittäin paljon suoranaista pelkoa siitä, mitä tämä uusi varhaiskasvatuslaki tarkoittaa heille, mitkä ovat heidän työllistymismahdollisuutensa ja jopa heidän ammatillinen identiteettinsä. Tämä on koettu — kun olen keskustellut heidän kanssaan ja heiltä saanut postia — vähän tämmöisenä heidän ammatillisen osaamisensa nonse-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

leeraamisena tai aliarvioimisena. Se on tietysti harmillinen juttu, ja siinä täytyy katsoa peiliin, onko tässä valmistelussa kaikki mennyt ihan putkeen ja hyvin.

Vähän jäi ehkä harmittamaan se, että ministeri Grahn-Laasonen ei avannut nyt ihan täysin sitä, mikä se sosionomien tilanne jatkossa tulee olemaan tämän lain ollessa voimassa ja mitä ne työskentelymahdollisuudet sitten sosionomeilla ovat. Ainakin maaseutukunnissa nämä sosionomit ovat monelle kunnalle todella tärkeitä, ja he ovat käytännössä oppineet tosi vahvoiksi varhaiskasvatuksen osaajiksi. Se tietysti jäi vähän epäselväksi, mutta ehkä se keskustelun aikana tässä vielä avautuu vähän enemmän.

Puhemies! Täällä jo aikaisemmin muun muassa edustaja Anttila viittasi siihen, että seuraavan vaalikauden suurin kysymys tulee olemaan — tai ei ehkä suurin, mutta suurimpia kysymyksiä — se, miten me uudistamme suomalaisen vanhempainvapaaajärjestelmän ja perhevapaaajärjestelmän. Olen täysin samaa mieltä monien täällä tänäänkin puhuneiden kanssa siitä, että nykyinen perhevapaaasysteemi ei toimi, se ei huomioi perheiden erilaisuutta, se ei tarjoa isille riittävästi mahdollisuuksia olla kotona ja tukea sitä lasta siinä kasvussa hyvään ihmisyyteen ja kunnon kansalaisuuteen. Mutta itse en voi kyllä tukea — ja uskon, että tässäkin puhun useammankin keskustalaisen suulla — sellaisia malleja, joissa jostakin ministeriöstä tai Helsingistä kerrotaan, mikä on se tapa, millä lapsia hoidetaan, milloin äiti on kotona, milloin isä on kotona. Meidän perheemme vain erilaistuvat koko ajan, ja kyllä meillä pitää olla niin varhaiskasvatuksen kuin sitten perhevapaaajärjestelmänkin sellainen, että se huomioi nämä kaikki erilaiset perheet. Tuleva perhevapaaauudistus pitää toteuttaa ennen kaikkea lapsen ehdoilla: lapsi edellä, lapsen etu edellä, ei työelämän tai elinkeinoelämän etu edellä. Ja luulenpa, että tässäkin meillä on sellainen tietty aatteellinen ristiriita, mistä tullaan vielä monta kertaa debatoimaan tässä salissa.

17.01 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsoin oikein tuosta kuvatekstistä, että edustaja Kurvinen on oikeustieteen maisteri. Edustaja Li Andersson ei ole paikalla mutta kuiskasi lähtiessään korvaani, että olethan, Jukka, paikalla. Ja sen verran nyt kyllä haluan sanoa, nuorehko ja fiksu edustaja Kurvinen, että ei edustaja Andersson ole minun kuulteni koskaan vähätellyt tai sanonut sitä, etteikö lapsen kasvatusvastuu ole vanhemmilla.

Päivähoito-oikeuden rajaamisesta: Siinähan on pohjimmiltaan kysymys siitä, että se laadukas varhaiskasvatusoikeus on lapsen oikeus, jonka tulee olla riippumaton vanhempien työmarkkina-asemasta. Ja jos tämä sitten on ideologinen kysymys, niin sitten se on, mutta alkää tehkö, edustaja Kurvinen, ideologista kysymystä asiasta, jota ei ole olemassa.

17.02 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Aatteellisia tai ideologisia ristiriitoja”, totesi edustaja Kurvinen. Olen kyllä todella surullinen siitä, että edustajakollegalla on näin harhainen käsitys siitä, minkä takia oppositiopuolueista on puolustettu lapsen oikeutta kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen riippumatta siitä, mikä on hänen vanhempiensa työtilanne tai muu sosioekonominen asema. En ole kuullut näiden keskustelujen aikana kertaakaan kenenkään edustajan tässä talossa puolustavan sellaista näkemystä, jota edustaja Kurvinen esitti perusteluksi vaatimuksille subjektiivisesta varhaiskasvatusoikeudesta kaikille lapsille, eikä sellaista ole ilmennyt tämänkään päivän salikeskustelussa. Tämä ei ole mikään heppoinen asia, tämä on ihan vakava ja tärkeä asia, emmekä me tätä millään aatteellisilla tai ideologisilla seikoilla ole perustelleet.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

17.04 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kurvisen erinomaiseen kommenttiin erilaisista perheistä haluaisin kommentoida sen verran, että se on juurikin näin, että meidän täytyy lainsäädännössä ja kaikessa toiminnassa ottaa huomioon erilaiset tilanteet perheissä ja erilaiset muodot. Tämä keskustelu aina tuntuu kärjistyvän siihen, onko se oikea tapa kasvattaa vain siellä kodissa ja perheessä vai onko oikea tapa kasvattaa vain siellä varhaiskasvatuksen piirissä. Toivoisin tällaista keskitien keskustelua tähänkin aiheeseen: kyllähän lapselle ovat tärkeitä molemmat, niin perheen turva kuin myös siellä varhaiskasvatuksessa saatu oppi ja turva, eli molempia tarvitaan. Tämä aina tuntuu hieman kärjistyvän. Siinä mielessä juuri perhevapaaudistus, jonka myös edustajat Kurvinen, Anttila ja Nylander ottivat tuossa esiin, on äärimmäisen tärkeä asia, että sen saamme ensi kaudella aikaiseksi. Otamme nämä kaikki muodot huomioon.

17.05 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en ymmärrä, miten nämä asiat ikään kuin sulkevat toisensa pois. Kyllähän vanhemmilla voi olla ja tulee olla päävastuu lapsensa kasvattamisesta, mutta eihän se mitenkään voi sulkea pois sitä, että lapsella olisi oikeus varhaiskasvatukseen enemmän kuin 20 tuntia viikossa. En ymmärrä tätä, miten voidaan perustella, että tämä on ideologinen valinta tai jotain tällaista, koska niin kuin edustaja Kosonen tässä totesi, tarvitaan sekä että. Ja jos edustaja Kurvinen ei usko tähän, että lapsella tulee olla se oikeus varhaiskasvatukseen, niin ehkä hän sitten ymmärtää sen, kun selvitykset osoittavat, että niissä kunnissa, joissa ollaan tehty näitä rajoituksia, kustannukset ovat lisääntyneet ja myös byrokratia on lisääntynyt. Tätäkö halutaan?

17.06 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapsilla on oikeus varhaiskasvatukseen, 20 tunnin oikeus, mutta keskustalle tärkeää on valinnanvapaus. Moni puolue olisi valmis leikkaamaan kotihoidon tukea saadakseen rahoitusta varhaiskasvatukseen ja näin veisi todellista mahdollisuutta niiltä vanhemmilta, jotka haluavat hoitaa lapsiaan kotona, todellista mahdollisuutta tähän hoitomuotoon. Keskustalle on tärkeää, että perheet, jotka yhä moninaistuvat, voivat tehdä valintansa itse omista lähtökohdistaan. Meidän ei tule päättää siitä, milloin kotona on kukakin vanhempi tai voiko kotona olla esimerkiksi isovanhempi hoitamassa lapsia tai haluaako perhe viedä lapsensa päivähoitoon. Usein sama perhe käyttää erilaisia hoitomuotoja eri elämänvaiheissa.

17.07 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä ilmeisesti, kun tämä keskustelu vietiin tämmöiselle arvo- ja asennetasolle, se meni sitten jollakin ihon alle. En tietenkään halua loukata ketään, mutta korjaan ensimmäisenä edustaja Nylanderin kommentin: Minä en ole sanonut, että ei olisi oikeutta varhaiskasvatukseen. [Mikaela Nylander: Enemmän kuin 20 tuntia!] Kysymys, mistä täällä keskustelemme, on se, pitääkö sen oikeuden olla joka päivä, jos molemmat vanhemmat ovat kotona. Mielestäni ei ole kohtuutonta, että otetaan jollakin tavalla huomioon myös vanhempien työmarkkina-asema, mutta meillä on tässä ilmeisesti aika syvä ristiriita, ja väitän, että se ristiriita lähtee kyllä sieltä arvotasolta. [Mikaela Nylander: Kustannukset lisääntyvät!]

Lisäksi meidän pitää miettiä, että kun toistaiseksi ilmeisesti oppositiokaan ei ole löytänyt semmoista rahapajaa tai rahapuuta, mistä löytyy loputtomasti rahaa — ei sieltä karkki-verostakaan varjobudjetteihin löydy loputtomasti — ja kun meillä on huostaanotoissa valtava paine, meillä on paine nuorisopsykiatriassa, lastenpsykiatriassa, tarvitaan koulukuraattoreita, koulupsykologeja, niin satsaammeko me rahaa siihen, jos molemmat vanhem-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

mat ovat kotona, että joka päivä pitää olla mahdollisuus [Puhemies koputtaa] tuoda lapsi päiväkotiin. [Mikaela Nylander: Kustannukset ovat lisääntyneet kunnissa!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen vastauspuheenvuoro tähän debattiin, edustaja Nylander.

17.08 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos. — Monessa kunnassa, missä ollaan toteutettu tätä rajausta, kustannukset ovat nousseet sen takia, että ollaan jouduttu perustamaan lisää ryhmiä, ja silloin voidaan todellakin kyseenalaistaa. Jos edustaja Kurvinen haluaa todellakin panostaa muihin tärkeisiin asioihin ja palvelumuotoihin, niin onko tämä sitten oikea tapa, koska byrokratia on lisääntynyt ja kustannukset ovat nousseet monessa kunnassa? Nämä faktat voidaan ihan tarkistaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on teettänyt selvityksen.

Sitten minä mietin vielä tätä perhevapaauudistusta, kun puhutaan kotihoidosta. Eikö kotihoidon tukea voi korvata osittain sillä, että saadaan pitempiä oikeuksia olla kotona, sekä isä että äiti tai molemmat? [Puhemies koputtaa] Silloin perheet hyötyvät tästä myös taloudellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaan vielä muutama vastauspuheenvuoro. Olen ymmärtänyt, että täällä käytiin pitkä debatti jo aikaisemmin. Sain sellaisen viestikapulan, mutta jatketaanpa tätä nyt hetki. — Edustaja Myllykoski, teitä ei tahallisesti unohdeta, ei ketään koskaan, ei teitäkään. Siis nyt on teidän vuoronne.

17.10 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, ettei tule unohdetuksi. — Mutta nyt keskustelu on oikeastaan unohtunut vähän eri asiaan. Ollaan siirrytty kasvatukseen, kun pitäisi puhua varhaiskasvatuksesta, johon liittyy oppimisen edellytysten saaminen jokaiselle lapselle tässä maassa [Raija Vahasalo: No hyvä!] ilman, että sitä on rajoitettu mitenkään, ja siinä on asian clou.

Me tiedämme todellakin, että köyhyys periytyy, ja jos me emme saa niitä lapsia — tämmöisiä oppimishäiriöisiä ihmisiä kuin Jari Myllykoski on — mukaan jo siihen varhaiseen kasvatukseen ja sen oppimisen antamiseen, niin me olemme mahdollistamassa sitä, että on kelkasta putoajia ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen keskeyttäjiä — jos ei meillä jo heti varhaisessa vaiheessa pystytä näkemään, mitä meillä pitäisi antaa enemmän, jotta me kaikki voisimme tulevaisuudessa olla yhteiskunnalle ammatillisen tai ammattikorkeakoulutuksen kautta käytettävissä olevaa potentiaalia, veronmaksajia tähän maahan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Katsotaan vielä, onko pyydettyjä vastauspuheenvuoroja. Edustaja Parviaisen, edustaja Vahasalon ja edustaja Kososen nimet ovat täällä vielä vastauspuheenvuorojen kohdalla. — Eivätpä olekaan. Ne ovat varsinaisia pyydettyjä puheenvuoroja. Siis siirrytään puhujalistaan.

17.11 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä palaan henkilöstörakenteeseen ja koulutuksiin. Totta on, että siinä oli kyllä hiukan epäonnistunut muotoilu, niin kuin meillä mietinnössä on käytetty sitä termiä. Se tarpeettomasti lisäsi vastakkainasettelua. Itse kyllä tulkitsen niistä viesteistä ja äänistä, mitä tuli, että siinä oli kyllä nyt himpun verran myöskin tahallista halua kärjistää tilannetta eri koulutustaustaisten oman tavoitteen edistämiseksi.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

si. Mutta meidän tehtävänähän tässä salissa on muotoilla asiat niin, että me edustamme koko kokonaisuutta ja pyrimme mahdollisimman hyvään.

Edustaja Andersson otti useamman kerran esille tämän Puolangan tapauksen. Itse en tunne siihen liittyviä taustoja enkä halua puhua Puolangan puolesta enkä Puolankaa vastaan, mutta itse kuntapäättäjänä ajattelisin niin, että on tärkeää säilyttää osa palveluista kunnallisina palveluina ja siihen tuo rikkautta sitten, että on yksityistä varhaiskasvatuspalvelua. Varsinkin nyt tässä tilanteessa, kun koulutuksen arvo kuntapäätösten sisällä kasvaa maakuntaan siirtymisen myötä, minä näkisin erittäin tärkeänä, että on kunnan itse järjestämää varhaiskasvatuspalvelua.

Sitten vielä olen ihan samaa mieltä edustaja Nylanderin kanssa siitä, että on tärkeää kytkeä nytten nämä palvelut kokonaisuudeksi, eli ihan varmasti kokonaisuus tuo rikkautta siihen. Yksinomaan neuvolapalvelut eivät voi ratkaista tätä tilannetta, vaan tarvitsee olla puheeksiottokykyä kaikissa näissä palveluissa. Nostaisin esille Lapset puheeksi -mallin, jolla selvitetään siinä palvelutoiminnan yhteydessä lapsen tarpeita, niin kuin ennalta ehkäisevää näkökulma edellyttääkin.

17.14 Raija Vahasalo kok: Arvoisa puhemies! Vanha laki varhaiskasvatuksesta on siis vuodelta 73, ja tein aikoinani sen kokonaisuudistamisesta lakialoitteen, ja sen allekirjoitti yli 100 edustajaa, ja sitä on tässä vain paikattu pikkuhiljaa. On päästy askel kerrallaan eteenpäin, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa viimeinenkin napanuora sosiaali- ja terveysministeriön puolelle katkeaa. Tähän asti on katsottu varhaiskasvatuksen olevan osa sosiaalitoimea, ja nyt se ei ole sitä enää. Ja vähän hämmästelen perustuslakivaliokunnan lausuntoa meille, mistä se lausunto tulee.

Tämä lakiesitys nyt kytkee vahvasti varhaiskasvatuksen lopultakin osaksi koulutusjärjestelmää, sen ensimmäiseksi askeleeksi. Esimerkiksi sana pedagogiikka ei aikanaan löytynyt lainkaan sosiaali- ja terveysministeriön puolella olevasta päivähoitolaista, ja miksi olisikaan löytynyt, koska eihän se puoli sinne sektoriin olisi kuulunutkaan. Lähtökohta on lapsen edun ensisijaisuus. Leikki on lapsen työtä, joten vaikka se on osa koulutusjärjestelmää, ei se tarkoita, että koulua aletaan käymään jo varhain, vaan leikin avulla halutaan tukea lapsen kehitystä ja kasvua ja hyödyntää lapsen oppimisen herkkyyksia. Ne ovat meillä jääneet kyllä hyödyntämättä. Toinen puoli on se, että kun on haasteita kasvussa ja kehityksessä, niin varhainen puuttuminen niihin jo siellä varhaiskasvatuksen puolella auttaa lasta koko elämänikäisen urapolun suhteen, niin että se tulee silloin helpommaksi. Tämä on koko tämän asian ydin. Erityisiä säännöksiä lasten tuesta tullaan toivottavasti tekemään seuraavalla vaalikaudella, koska eihän tämä nyt vielä tässä valmis ole, vaan kyllä tässä vielä on paljon kehittämistä eteenpäin.

Se, että tämä varhaiskasvatus on nyt osana koulutusjärjestelmää, heijastuu väkisinkin myöskin henkilöstön rakenteeseen, jota halutaan nyt selkiyttää ja täsmentää, koska siellä toimitaan viisaasti moniammatillisesti ja niillä henkilöillä, jotka siellä työskentelevät, on hyvin erilainen koulutustausta. Me haluamme, että ne tehtäväkuvat ja toimenkuvat vastaavat henkilöstön koulutusta, sitä osaamista, niin että me saamme henkilöstön osaamisen kaikkein parhaiten käyttöön lapsen eduksi. Joka ikistä tälläkin hetkellä päiväkodissa työskentelevää ammattikuntaa edelleenkin tarvitaan, ja he toimivat siellä täysivertaisina, yhdenvertaisina, tasa-arvoisina, mutta heillä on erilaiset tehtävät, koska tällä hetkellä kaikki ovat tehneet kaikkea, ja silloin ei saada sitä parasta ulos.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Tässä on se erikoisuus, mitä ei ole kyllä aikaisemmin ollut, että nämä siirtymäsäännökset näihin uusiin kelpoisuuksiin ulottuvat jopa vuoteen 2030 asti. Jopa meidän sotemme tulee aikaisemmin kuin tämä. Joka ikisellä, joka nyt opiskelee tai on työssä sillä vakanssilla ja sillä koulutuksella kuin on, jatkuu hamaan tappiin asti se sama pätevyystaso ja sama tehtävä. Tämä kelpoisuuksien muuttaminen koskee nyt ainoastaan heitä, jotka ovat nyt vasta koulunpenkillä, jotka eivät ole vielä siinä iässä, että olisivat valinneet jotakin opiskelua — sitten heille pitää kertoa — joten tämä on reilu peli kaikkien suhteen. Meillä on ollut useita — siis muutaman ainakin muistan tässä — sellaisia kelpoisuustason muutoksia, joissa siirtymäsäännös on ollut vain pari vuotta ja joka ikisen on tarvinnut siinä vaiheessa hankkia uusi kelpoisuus, joten tämä on todella tämmöinen pehmeä malli näissä kelpoisuuksissa.

Sitten täällä on peräänkuulutettu sitä, miksi päiväkodin johtajan pitää olla maisteri. Jos olette lukeneet hallituksen esitystä, niin ainakin täällä yksityiskohtaisissa perusteluissa sanotaan näin: ”Vähimmäiskelpoisuuden asettamista esitetyllä tavalla puoltaa se, että toiminnasta vastaavan johtajan johtotehtäviin sisältyy entistä voimakkaammin päiväkodin varhaiskasvatukseen kuuluvan pedagogiikan ja työntekijöiden pedagogisen osaamisen johtamista ja suunnittelua.” Hän on siis tämmöinen pedagoginen johtaja. Varhaiskasvatuksen sosionomilla on sosiaalialan tutkinto ja kasvatustieteen maisterilla on kasvatustieteellinen tutkinto, joten heillä on vähän erilainen lähtökohta ja näkökulma asiaan. Kumpaaakin tarvitaan, ja kummallakin on omat vahvuutensa. Tämä on tärkeä havaita. [Jukka Gustafsson: Kysymyshän on täydennysopinnoista!]

Ja lastenhoitajat ovat erittäin tärkeitä. Lastenhoitajat itse tietävät, että päiväkotia ei pyöri ilman heitä, ja totta kai heidän asemansa pitää turvata. He ovat olleet huolissaan siitä, että heitä ei tarvittaisi enää tulevaisuudessa, mutta se ei pidä paikkaansa. He eläköityvät aika runsaasti tulevina vuosina, mikäli näihin tilastoihin on luottamista, ja varmasti näin on, koska he ovat nyt olemassa siellä töissä. Me tiedämme kyllä sen.

Kaiken kaikkiaan tämä on hyvä lakiesitys, ei kuitenkaan vielä valmis, vaan sitä pitää kehittää eteenpäin, niin kuin kaikkea muutakin. Meidän pitää huomioida se lapsen etu, [Puhemies koputtaa] ja se pidetään tässä koko ajan ensisijaisena.

17.21 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Minulla itselläni on kaksi lasta, ja kokemusperäisenä asiantuntijana voin kertoa ryhmäperhepäiväkodeista, julkisesta ja yksityisestä puolesta ja myös kahden eri kaupungin käytännöistä. Voin myös todeta sen, kuinka arvokasta työtä tuo päiväkotien henkilöstö kaiken aikaa siellä tekee lastemme kanssa ja kuinka lopulta ihmiset siellä vaikuttavat. Tämä varhaiskasvatustilanne on äärimmäisen tärkeä pedagogiikan noston kannalta, mutta lopulta kuitenkin se syli ja turva näille lapsille on olennaisen tärkeä. He, noin nuoret lapset, eivät opi mitään, jos ei ole turvallinen se ympäristö.

Tämä laki, joka sai meillä sivistysvaliokunnassa aikaan seitsemän lausumaa, on ollut hyvin hyvin ristiriitainen mutta sillä tavalla myös erinomainen suoritus meiltä kaikilta, että olemme nyt tässä vaiheessa ja toivon mukaan kohta sitten pystymme tämän virallistamaan. Tämähän on kuitenkin ollut monien vuosikymmenten saatossa lopulta se tulos, jonka ulos nyt saamme. Tässä näitä huolia on esitetty monienkin puheenvuorojen osalta, ja meidän lausumamme kyllä mielestäni erinomaisesti vastaavat sitten näihin kaikkiin huoliin, mitä siellä asiantuntijakuulemisissakin tuli.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Ensimmäisenä on yhdenvertaisuusnäkökulma, ja edellytämme todellakin, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi sitten tämän lain vaikutuksia näiden palveluiden yhdenvertaisuuden kannalta kaikkialla maassa kaikissa väestöryhmissä.

Sitten tästä henkilöstörakenteesta on puhuttu paljon, ja myös täällä erityisesti oppositio on nostanut esiin tämän varhaiskasvatusryhmien henkilöstömitoituksen, jota silloin jouduimme muuttamaan hallitusneuvottelujen takia. Tähän voisin sanoa sen, että tämä näkyy hyvin eri tavalla eri kaupungeissa eli ei voi laittaa yhtäsuuruusmerkkiä siinä, miten isoja lapsiryhmiä kaupungeissa on, vain sillä perusteella, mikä on se suhdeluku, koska on hyvin erilaisia päiväkotitiloja. Se vaikuttaa siihen, millä tavalla lapset pystyvät siellä toimimaan ja millä tavalla myös henkilöstö pystyy toimimaan. Minulla on kokemusta pienen kaupungin suhteen, jossa tämä henkilöstömitoitus on nostettu mutta se tila mahdollistaa sen, että ei ollenkaan tunnu siltä, että siellä olisi ahdasta, mutta sitten taas suuressa kaupungissa tilanne oli aivan päinvastoin. Mutta haasteellinen tämä henkilöstömitoitus kyllä on, se on todettava rehellisesti.

Me edellytämme myös, että henkilöstömitoituksesta poikkeamista ja sitä koskevan säännöksen toimivuutta ja vaikuttavuutta pikaisesti seurataan, koska tälläkin hetkellä eri kaupungeissa tätä jatkuvaa poikkeamista on ollut, ja tästä tein myös kirjallisen kysymyksen joku aika sitten. Vaikka tälläkin hetkellä asiasta on voimassa asetus, ettei suhdeluvusta voisi poiketa jatkuvasti eikä päivittäisesti eikä se saisi kestää koko toimintapäivän ajan vaan sen tulisi olla luonteeltaan lyhytaikaista ja satunnaista, niin silti joissain kunnissa tätä rikotaan. Nyt me olemme nostaneet tämän lausuman asteelle ja vaadimme, että todella sitten ryhdytään tarvittaessa pikaisesti lasten edun takaaviin riittäviin lainsäädäntötoimiin, jotta tätä ei jatkossa tapahdu.

Kolmantena lausumana meillä on tämä varhaiskasvatuksessa tarjottavan tuen sääntelyä vaativa kattavan kokonaisuuden toivomus, josta ministeri Grahn-Laasonenkin jo vastasi, että se on valmistelussa, ja tämän hallituskauden aikana toivotaan, että se sitten myös todella toteutuu.

Neljäntenä meillä on kielikysymys, jossa otamme huomioon viittomakieliset, sekä suomen- että ruotsinkieliset, ja heidän varhaiskasvatuksensa turvaamisen omalla kielellään.

Kolme viimeistä lausumaa koskevat edelleen henkilöstörakennetta, koulutuspaikkojen riittävyyttä ja valmistuvien määrää, jotta seuraamme sitä todella, että tämä 2030-luvulla täysin voimaan tuleva laki sitten pystyy toteutumaan tarvittavalla tavalla. Hyvää tässä laissa on se, että tässä tämä voimaantuloaika on riittävän pitkä näiden tiettyjen osien osalta, jotta todella henkilöstömitoitusta pystytään sitten katsomaan, tuleeko se toteutumaan.

Äärimmäisen tärkeää on myös se, että alueellisesti ja kielellisesti huolehditaan siitä, että näitä varhaiskasvatusopettajia koulutetaan eri puolilla Suomea ja Suomen kaikissa osissa. En voi olla toteamatta sitä asiaa, että täällä hetkellähän koko Itä-Suomessa koulutetaan lastentarhanopettajia Joensuussa, jonne koulutus Savonlinnasta siirrettiin, ja siellä katkaistiin ikävällä tavalla pitkät pitkät perinteet koulutuksesta.

Vielä tuosta viimeisestä lausumasta se, että on erinomaista, että nämä henkilöstön koulutusmahdollisuudet ja mahdollisuudet edetä uralla pyritään turvaamaan.

17.28 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Yritin mahdollistaa kaiken vastauspuheenvuorooni, mutta ei — kun olen Hämeessä lapsuuteni asunut, niin jää pikkuisen aina sitten tahti päälle verkkaisuudesta.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Kuitenkin näistä henkilöstön kouluttautumismahdollisuuksista: On hyvä, että ne otetaan tässä erityisesti esille, mutta täytyy vain realistina todeta, että mietintöä antavalla valiokunnalla ei ole budjettivaltaa. Me tiedämme jo tälläkin hetkellä vaikkapa rakennusinsinöörien koulutuksen osalta, että aikuislinjoille haetaan yhdessä nuoriso-opiskelijoiden kanssa. Tämä meidän olisi pitänyt mahdollistaa. Mietintöön olisi pitänyt ottaa ehkä rohkeampi lausunto siitä, että turvaamme aikuiskoulutuspaikkoja siten, että sosionomit saavat riittävän kouluttautumismahdollisuuden. Se olisi ollut tavallaan se. Nyt on hyvää tekstiä, niin kuin pitää ollakin, eli pitää olla mahdollisuuksia tulla sitten vaikka johtajaksi, mutta kouluttautumismahdollisuuksia pitää jo olla niin, että meillä on oikeasti myös aikuispuolella mahdollisuus saada samanlainen opetus, joka mahdollistaa uralla etenemisen. Se olisi ollut erityisen tärkeää vielä tuoda siihen mukaan.

Mutta kun edustaja Nylander sanoi siitä, onko perheneuvola se paikka vai onko se varhaiskasvatus, niin jollakin tavalla minä näen sen kokonaisuutena. Tässä perheneuvolajärjestelmässä, mikä meillä Suomessa esimerkiksi Imatralla on ollut, huostaanottojen määrä on laskenut todella voimakkaasti, kun varhaisen puuttumisen mahdollisuus on tehty. Näkisin noin henkilökohtaisena mielipiteenä, että on ehkä parempi, että se ei ole se paikka, missä vanhemmat kohtaavat päivittäin sitä henkilöä, josta tulee sitten niin sanotusti kanteilija, vaan että se tulee sieltä yhdeltä taholta, joka pitää yhdessä huolta perheestä, kun kysymys on tapauksista jo ennen esiopetusta, ja jo silloin oltaisiin mukana tässä, että meillä on tämä perheneuvolajärjestelmä. Olisin vankasti tukemassa etenemistä sen pohjalta.

Me varmasti olemme yhtä mieltä siitä, että juhluvuoden päätös oli oikea ja voidaan sitten tutkimuksen pohjalta todeta näitä asioita, mitkä ovat hyviä kanavia, että me voimme laajentaa tätä ajattelua lasten ja perheiden hyvinvoinnin kannalta.

17.31 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Yritän sanoa lyhyesti asiani.

Minulla on edessäni tässä Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liiton kannanotto eiliseltä päivältä — en tiedä, kuinka laaja jakelu siinä on ollut. Siinä on otsikko ”Yksityistäminen uhkaa varhaiskasvatuksen laatua”, ja sitten he toteavat tässä kannanotossaan seuraavaa: ”SOOL on ihmeissään siitä, että varhaiskasvatuksen yksityistämisestä ei ole käyty laajamuotoista ja rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua esimerkiksi varhaiskasvatuslain uudistuksen yhteydessä. Yksityisen sektorin kasvu varhaiskasvatuspalveluiden tuottajana on päässyt nyt tapahtumaan hiljaisuudessa.”

Täällä varhaiskasvatuslain käsittelyn alkaessa, jolloin opetusministeri oli paikalla, muistaakseni edustaja Li Andersson teki ministerille kysymyksen, johon hän ei vastannut. Kysymys piti sisällään sen, mitä mieltä ministeri on siitä, että Puolangan kunta on päättänyt yksityistää varhaiskasvatuspalvelunsa kokonaan. Siis ministeri ei vastannut tähän lainkaan.

En nyt halua olla sillä tavalla ideologisesti tiukkapipoinen. Minusta varhaiskasvatuspalveluja on käsitykseni mukaan esimerkiksi Vantaalla ja monissa kaupungeissa, Tampereellakin, [Mikaela Nylander: Porvoossa!] toteutettu pääosin ihan kunniallisesti. Mutta nyt, kun varhaiskasvatuksen ikään kuin tällainen tosiasiallinen asema muuttuu ja vahvistuu, ikään kuin tämä pedagoginen, kasvatuksellinen puoli, niin kysyisin, mitä mieltä eduskunta olisi siitä, että Oulun kaupunki on asettanut tavoitteeksi, että yksityisellä varhaiskasvatuksella saa olla vain 35—40 prosentin osuus kunnan varhaiskasvatuslain asiakaspaikoista. Pidän tätä erittäin korkeana.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Minä olen käynyt vuosien, jopa vuosikymmenten mittaan keskustelua paljon esimerkiksi ruotsalaisten sosiaalidemokraattien kanssa, jotka ihastelevat sitä, miten Suomen peruskoulu on kyetty pitämään sillä tavalla kansallisen koulutuspolitiikan sateenvarjon alla, että menet sinä peruskouluun sitten Paraisilla, Vaasassa tai Rovaniemellä, niin se on yhtä laadukas ja hyvä. Ruotsissa on tuhat yksityiskoulua, siellä on systeemit ja oppimistulokset huonot. Meillä Suomessa on säädelty aika tiukasti yksityisten peruskoulujen perustamista. Niitä on joku 60—70, ja ne perustuvat yleensä sitten johonkin pedagogiikkaan, on myöskin kristillisiä kouluja, steineria ja niin edelleen. Hyvä, niitä saa olla näin. Mutta jos nyt tämä varhaiskasvatus siirtyy sillä tavalla irti tällaisesta ikään kuin kansallisesta valvonnasta, seurannasta, arvioinnista ja niin edelleen, niin kyllä tämä tämmöisen syvällisemmän keskustelun paikka on. Pienet lapset, jotka eivät itse kykene suorittamaan ikään kuin laadunvalvontaa tai vastaavaa — yhteiskunnan tulee siitä huolehtia.

Halusin nyt vain käyttää puheenvuoron sen takia, kun tämä SOOLin kannanotto siihen minut innoitti ja on kysymys tärkeästä asiasta, joka nyt jää vähän katveeseen kyllä tämän asian käsittelyn yhteydessä.

17.36 Raija Vahasalo kok: Arvoisa puhemies! Nyt minä en ymmärtänyt ollenkaan, mitä edustaja Gustafsson sanoi, [Jukka Gustafsson: Kyllä minä voin vielä käyttää puheenvuoron!] koska kyllä yksityiset päivähoitot ovat ihan samalla lailla yhteiskunnan valvonnassa kuin julkisetkin. Ei niissä ole mitään sellaista eroa.

Mutta halusin tähän edustaja Myllykoskelle puhua, kun hän oli ihan oikeutetusti huolissaan näistä koulutusmääristä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut jo nyt tuhannen aloituspaikan lisäyksistä, ja ne toteutetaan vuosina 2018—2021. On selkeät suunnitelmat ja on määrärahat varattu ja kaikki, niin että se on hoidossa, plus sitten tämä ei riitä tietenkään, vaan sitten meidän pitää myöskin valvoa sitä, että ne jatko-opinnot ja ne polut eteenpäin ovat oikeasti saatavilla, koska meillähän on tämä elinikäinen oppiminen ja meillä ei ole pussinperiä tässä koulutusjärjestelmässä ikinä nykyään. Pitää valvoa sitä, ja valiokunta voi sitä seurata, ja muistan, että aikaisemmin ollaan valiokunnassa seurattukin varsinkin yliopistollista lastentarhanopettajain koulutusta, ovatko ne yliopistot, vaikka ovat autonomisia, järjestäneet sitä koulutusta vai eivätkö ne ole järjestäneet, ja kyllä se on toiminut. Se edellyttää myöskin kansanedustajilta valppautta ja valvontaa tavallaan, että tämä myöskin käytännössä toteutuu. Tämähän se edellytys tietysti on sille, että tämä hyvä laki käytännössä toteutuu.

17.38 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Juuri näin, että nyt ollaan ajateltu niin, että resurssit riittävät, mutta kun se budjettivalta ei ole nyt tässä kohtaa se asia, niin siitä pitää huolehtia. Voin edustajaa kyllä lohduttaa, että aivan varmasti tulemme sen perään katsomaan.

17.38 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Ehdottomasti viimeinen puheenvuoro. Kysyn edustaja Vahasalolta: onko hän ja onko kokoomus sitä mieltä ja onko se kokoomuksen linja nyt sitten, että jos kunnat yksityistävät peruskouluopetuksen — itse rinnastan varhaiskasvatuksen merkityksen hyvin rinnakkaisesti peruskouluun — niin pienet kunnat ja keskisuuret kunnat voivat yksityistää peruskoulut, että tosta noin vaan?

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

17.39 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on kysymys varhaiskasvatuslaista, ja mikä tärkeintä, tämä laki nyt todella asettaa samat vaatimukset kaikille varhaiskasvatuksen järjestäjille siihen katsomatta, onko kyseessä julkinen vai yksityinen järjestäjä. Ja minusta tähän ei pitäisi sotkea nyt peruskoulukeskustelua, vaan tällä hetkellä on olemassa jo se tilanne, että meillä on julkisia ja yksityisiä varhaiskasvatuksen järjestäjiä, ja sitä kautta on tosi hyvä, että tämä laki tulee toivon mukaan kohta voimaan. Tämä todella selkeyttää järjestäjien lakisääteisiä velvoitteita mutta ei niinkään luo uusia velvollisuuksia kunnille.

17.40 **Raija Vahasalo kok:** Arvoisa puhemies! Täällä nyt häiritsee meikäläistä se, että täällä joka asiassa ja varsinkin tämän lakiesityksen kohdalla halutaan väkisin tehdä vastakkainasetteluja. Yksityinen ja julkinen, eri henkilöstöryhmät ja koulutukset — kaikki laiteetaan vastakkain. [Jukka Gustafsson: En minä vaan tämä järjestö, joka on laittanut kannanoton!] Vastakkainasettelun aika on ohi. Kaikki on samanarvoista, kaikkea tarvitaan. Myös julkista tarvitaan ja yksityistäkin tarvitaan. Kaikkea tarvitaan, ja kun on järjestäjänä julkinen taho, niin kuin on, niin sitä myöskin valvotaan.

Ja mitä tulee kouluihin, niin kouluja ei voi noin vain yksityistää, kun se vaatii sen ministeriön luvan, jonka sitten eri tavoilla saa. Päiväkodit ovat kuitenkin yksityisiä, mutta niitä valvotaan ihan samalla tavalla, ja niiltä pitää vaatia ihan se sama kuin julkisiltakin, ei siinä ole mitään eroa. Meilläkin kunnassa yksityisen päiväkodin henkilöstö saa osallistua niihin samoihin koulutuksiin kuin kunnankin väki. Ei tässä vastakkainasettelua saa tehdä millään muotoa. Tehdään nyt yhdessä, tillsammans, niin kuin viime vuoden Suomi 100 -teema oli: ”Yhdessä — Tillsammans”.

17.41 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Itsekin näkisin tämän päivähoidon tai varhaiskasvatuksen järjestämisen — onko se julkista vai yksityistä — kunnan tasolla enemmän kysymyksenä siitä, että resurssit ovat järkevästi käytettyjä, ne ryhmät pysyvät järkevän kokoisina ja palveluita on tarjolla ympäri kaupunkia. En ymmärrä, mikä laadullinen ero siinä olisi, niin että yksityinen olisi parempaa tai huonompaa kuin julkinen päivähoito, ja totta kai niitä pitää valvoa samoilla kriteereillä.

En ymmärrä myöskään ajatusta siitä, että varhaiskasvatus tai päivähoito olisi rinnastettavissa peruskouluun, kun kuitenkin päivähoidon pohjimmainen tarkoitus taitaa olla se, että mahdollistetaan vanhempien käyminen töissä, vaikka heillä onkin lapsia. Ja lapset voivat erittäin hyvin olla myöskin ilman päivähoitoa, he voivat olla myös kotihoidossa. Koulu on sitten aivan eri asia, koska siellä on tarkoitus opettaa opetussuunnitelman mukaan erilaisia asioita, joita tarvitaan tässä yhteiskunnassa elämiseen ja pärjäämiseen.

17.42 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Mielestäni tarvitaan sekä julkisia että yksityisiä toimijoita varhaiskasvatuspalveluissa, mutta minun mielestäni täytyy muistaa, että on äärimmäisen tärkeää, että meillä on samat pelisäännöt, samat kriteerit. Se ei voi olla niin, että poimitaan vain rusinat pullasta ja sitten sanotaan, että ei tälle lapselle, koska on näin ja näin paljon tarvetta tukeen ynnä muuta. Jos ollaan mukana, niin sitten ollaan mukana ihan samoilla säännöillä ja kriteereillä. Mutta molempia tarvitaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle liikesalaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 49/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 11/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 11/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 11/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.44 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näyttipä hetken siltä, että täytyy saada ensin lapset nukkumaan, ennen kuin naakkoja pääsee metsästämään, mutta nyt olemme sitten tässä vaiheessa. Eli tässä on kyse lakiesityksestä, jolla naakka siirretään rauhoitetusta linnusta rauhoittamattomaksi lajiksi, ja näin ollen naakan vahinkoja pystytään entistä paremmin ehkäisemään, kun se on metsästettävä laji. Tämän mahdollistaa se, että naakka on lintudirektiivin 7 artiklassa, eli se ei ole EU:ssa rauhoitettu lintu, vaikka se Suomen luonnonsuojelulaissa on ollut rauhoitettu.

Valiokunta haluaa korostaa sitä, että pesimäaikana edelleenkin tulee hakea poikkeuslupaa aivan kuten ennenkin. Poikkeusluvan hakeminen tosin siirtyy ympäristöhallinnon puolelta riistahallinnolle, jolloin luvan hankkiminen poikkeuslupa-aikana, siis pesintäaikana, varmastikin nopeutuu ja ennen kaikkea se myös halpenee. Mutta valtaosa naakkojen aiheuttamista vahingoista tapahtuu pesimäajan ulkopuolella, ja silloin naakkoja voi metsästää huomioon ottaen kuitenkin normaalit metsästyksen liittyvät säännöt.

Punnitsimme aikanaan tämän lainsäädännön esittämistä ihan sen takia, että samalla kun naakka siirtyy metsästettäväksi lajiksi, sen korvausperuste lähtee pois, eli kun naakan aiheuttamien vahinkojen korvauksia on korvattu noin 100 000 eurolla, tätä korvaussummaa ei jatkossa olisi. Koska kuitenkin eläinten aiheuttamien vahinkojen korvauksia ei pystytä enää maksamaan täysimääräisenä, on järkevää, että poistetaan sieltä sellaisia lajeja, jotka eivät oikeasti ole uhanalaisia, ja niitä voidaan sitten muillakin keinoin vähentää. Meidän ei tule jännittää sitä asiaa, että naakkaa ruvetaan tappamisen kiilto silmissä metsästämään. En

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

usko, että se riistalajina on sellainen, että kukaan noin toimisi. Ainoastaan silloin, kun naakat aiheuttavat vahinkoja, näin tullaan toimimaan.

Valiokunta teki todella hienoa työtä siltäkin osin, että tämä laki saapui valiokuntaan torstaina ja nyt jo tässä sitä käsittelemme. Eli jos tahtotilaa on, laki voidaan tarvittaessa saada hyvinkin nopeasti läpi, ja näin se voidaan saattaa voimaan jo 1. päivä elokuuta uuden metsästyskauden alkaessa. Hienoa toimintaa.

Ja hienoa toimintaa tämä oli siltäkin osin, että valiokunta on itse nostanut tämän asian aiemmassa mietinnössään esille. Näin oikeastaan valiokunta on täysin saanut aikaan sen, että tämä lainsäädäntö, erittäin positiivinen, hyvä muutos, joka helpottaa monia maatalousyrittäjiä esimerkiksi paalivahinkojen torjunnassa tai poikkeuslupien kautta esimerkiksi marjatilejoja tai monia muita yrityksiä, joissa naakat aiheuttavat varastovahinkoja, näin hienosti saatiin maaliin.

Tässä mietinnössä valiokunta nyt sitten kiinnitti huomiota räjähdysmäisesti nousseisiin lintukantoihin merimetson ja valkoposkihanhen osalta. Ne kuuluvat luontodirektiivin II-liitteeseen eli ovat EU:ssa rauhoitettuja lajeja, jolloin katsoimme, että näiden metsästystä, niin sanottua suojametsästystä, tulee luonnonsuojelulain puitteissa pystyä harjoittamaan, kun on kyse ihan miljoonakolonnista. EU:n päässä tulee sitten arvioida, onko uhanalaisuuteen perusteita, mutta niin kauan kuin ne siellä liitteessä ovat, niin parempi on suorittaa suojametsästystä nimenomaan luonnonsuojelulain perusteella. Toimenpiteisiin ryhtymistä vaadimme mahdollisimman pian.

Kiitos valiokunnalle, ja totean, että tähän mietintöön sisältyy vihreiden esittämä vastalause.

17.49 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies! On hienoa, että maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että merimetsojen ja valkoposkihanhiiden suojametsästystä tulee voida harjoittaa luonnonsuojelulain piirissä, jolloin vahinkoja voidaan edelleen korvata, ja että valiokunta pitää tarpeellisena tätä koskevan sääntelyn toteuttamista mahdollisimman pian. Tämä on todella merkittävä lisäys mietinnön tekstiin, joka nyt velvoittaa vastuuministerin tekemään merimetsa-ongelmalle jotain, ja toivottavasti ministeri ryhtyy toimenpiteisiin hyvin, hyvin ripeällä aikataululla.

Merimetsot aiheuttavat suurta haittaa rannikkoalueellamme. Ne verottavat ammattikalastajien saaliita, ja ne tuhoavat ulosteellaan pesimisaariensa kasvistoa ja puita. Merimetson pesintäkanta on kasvanut voimakkaasti Suomessa. On korkea aika, että sääntelyä helpotetaan ja että merimetson suojelumetsästys voidaan toteuttaa tehokkaalla tavalla.

Värderade talman! I princip möjliggör den finländska lagstiftningen redan för tillfället så kallad skyddsjakt på skarv, i alla fall i teorin. I praktiken har NTM-centralen i Egentliga Finland varit motvillig att bevilja lov för skyddsjakt.

Behandlingstiderna för ansökningarna om undantagslov för storskarvsärenden vid Egentliga Finlands NTM-central är orimligt långa. Många av de ansökningar om undantagstillstånd som lämnats in under hösten 2016 och i början av 2017 har det ännu inte fattats beslut om, och i flera av fallen har handläggningstiderna varit längre än ett år. De som väntat längst, låt mig ta ett exempel: Närpes-Kaskö fiskeområde. Deras ansökan lämnades in den 14 november 2016, och de är alltså inne på sin adertonde månad och de har ännu inte fått något svar eller beslut. Jag upprepar, 18 månader, då den genomsnittliga behandlingstiden enligt NTM-centralens egna bestämmelser borde vara cirka tre månader.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

De långa behandlingstiderna strider mot god förvaltning och äventyrar de sökandes rättigheter. Detta är oacceptabelt i en rättsstat som Finland. Dessutom ökar de långa behandlingstiderna på de skador som storskarven orsakar. För att råda bot på skarvproblemen förutsätter jag att vi får en ändring i skarvens skyddsstatus så snart som möjligt, och att regeringen nu visar samma entusiasm vad gäller skarven som de visat kajan.

17.52 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme nyt metsästyslain muuttamista, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että naakka siirretään rauhoittamattomien lintujen luetteloon. Tämä lainmuutos mahdollistaa nyt naakkojen aiheuttamien vahinkojen ja haittojen rajoittamisen aiempaa joustavammin ja tehokkaammin.

Kuten kuulumme valiokunnan puheenjohtajan mietinnönesittelypuheenvuorosta, naakat aiheuttavat paljon vahinkoa. Erityisesti ne rikkovat rehupaaleja, sotkevat rehuvarastoja ja osin elintarvikkeiden jalostustiloja. Lisäksi ne pesivät savupiippuihin ja ilmastokanaviin. Eli ne aiheuttavat merkittävästi satovahinkoja, vaarantavat hygieniatasoja ja tuovat suoraan salmonellavaaran elintarviketuotantotiloihin.

Tällä päätöksellä puretaan lisäksi byrokratiaa. Eli tähän mennessä on täytynyt hakea naakkojen hävittämislupaa Varsinais-Suomen ely-keskukselta. He ovat tosin tämän ongelman ymmärtäneet ja ovat aina tehneet tähän mennessä myönteisiä päätöksiä, mutta kuitenkin poikkeuslupan hakeminen, sen käsittelyaika, on kestänyt jopa 2 kuukautta. Eli naakkojen aiheuttamat vahingot ovat edenneet silloin niissä tiloissa jo paljon eteenpäin.

Me katsoimme tosiaan valiokunnassa lisäksi, että valkoposkikihanhien ja merimetsojen suojametsästystä tulee voida harjoittaa luonnonsuojelulain piirissä. Me tiedämme sen, että etelärannikolla Merenkurkun alueella elikkä tuossa Rannikko-Suupohjan alueella ja sitten Vaasan ympäristössä on jo suuria tuhoalueita, joita erityisesti merimetsot ovat aiheuttaneet. Erityisen vaarallisena minä pidän tätä Unescon maailmanperintökohteen kohdalla, joka on Vaasan kaupungin välittömässä läheisyydessä: sallimmeko me sen, että merimetsot tuhoavat tällaisen luontoharvinaisuuden, mikä on saanut kansainvälistä tunnustusta? Ja toivotaan niin, että tähän tullaan saamaan muutokset.

Rannikko-Suupohjan alueelta viime vuonna lähes 5 000 ihmistä allekirjoitti vetoomuksen, jossa he pyysivät, että voitaisiin hävittää näitä merimetson munia. Sieltä saatu kuva-aineisto oli kyllä todella, todella lohduttoman näköistä. Hieno saari oli näiden lintujen toimesta kaluttu aivan paljaaksi, siellä ei ollut kuin valkoisia kiviä ja puunrunkoja. Kaikki luontoon viittaavat näkökohdat oli sieltä saatu pois hakatuksi.

Naakka on ollut esillä jo itse asiassa useamman eduskuntakauden aikana. Kun itselläni on ollut mahdollisuus olla jo vuodesta 2009 arvostetussa maa- ja metsätalousvaliokunnassa, niin muistan jo tuolta ajalta sen, että valiokunnassa puhuttiin tästä naakkaongelmasta. Eli voidaan todeta, että ongelma on tiedostettu jo usean hallituskauden aikana ja nimenomaan se, että tämä asia pitää hoitaa. Onneksi nyt löytyi sellainen hallituspohja, joka otti vakavasti valiokunnan huolen. Ja kuten kuultiin edustaja Kalmarin, valiokunnan puheenjohtajan, puheenvuorosta, niin valiokunta oli tässä aloitteellinen ja esitti tätä lakiin tehtävää muutosta ministeriölle, ja ministeriö meitä kuultuaan otti ja teki tämän hallituksen ehdotuksen, joka nyt sitten sai ripeän käsittelyn.

Lisäksi haluan lausua parhaat kiitokset kaikille niille oppositiopuolueita valiokunnassa edustaville kansanedustajille, jotka olivat tämän erittäin tärkeän asian takana.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

17.57 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa herra puhemies! Totean tähän alkuun, että tämä hallituksen esitys ei koske merimetson tai valkoposkikihän rauhoitussäännösten muuttamista vaan ainoastaan naakkaa. Tähän alkuun on myös hyvä todeta kolme pointtia. Ensinnäkin naakkakanta on runsastunut, ja toiseksi naakat aiheuttavat paikoin selvästi haittaa, kuten satovahinkoja ja ympäristön sotkeentumista. Kolmanneksi naakkojen aiheuttamia vahinkoja on syytä estää ja rajoittaa. Näistä seikoista ei ole epäselvyyttä eikä erimielisyyttä.

Arvoisa puhemies! Toinen asia kokonaan on se, onko joillain alueilla, kuten Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla, ilmenevien paikallisten ja pistemäisten vahinkojen rajoittamisessa oikein mitoitettu toimi hallituksen esityksen mukainen rauhoitetun lintulajin siirtäminen rauhoittamattomien eli metsästettävien lajien luetteloon silloin, kun nykyainsäädäntö hyvin mahdollistaa vahinkojen rajoittamisen vaikuttamalla muun muassa pesintämahdollisuuksiin sekä häätämällä ja metsästäväällä naakkoja poikkeuslupamenettelyn puitteissa. Poikkeusluvat ovat toimineet pääsääntöisesti hyvin. Naakka älykkäänä lintuna oppii nopeasti välttämään alueita, joilla niitä häiritään ja ammutaan. Naakkaa koskeva poikkeuslupamenettely on hallinnollisesti kevyt prosessi. Poikkeuslupia myönnetään monivuotisinä ja naakkaa koskevista poikkeusluvista valitetaan vain harvoin.

Arvoisa puhemies! Nykyisin vahingoista ja niiden estämisestä aiheutuvia kuluja maataloille myös korvataan. Tämä käytäntö hallituksen esityksen myötä poistuisi kokonaan. Ympäristöministeriö on korostanut, että naakkojen tappamisen salliminen niiden lisääntymisajan ulkopuolella ei yksin riitä poistamaan naakkojen aiheuttamia vahinkoja ja että vahinkoja tulee edelleen ensisijaisesti pyrkiä vähentämään muilla keinoilla silloin, kun toimiva menetelmä on jo olemassa ja sen käyttö on mahdollista.

Ympäristöministeriö korosti myös sitä, että hallituksen esityksen mukaisen lakimuutoksen toteutuessa on naakan aseman muuttumista koskevassa viestinnässä korostettava, että metsästys on edelleen kiellettyä pesintäaikana sekä eri lisääntymis- ja poikasten kasvatusvaiheissa. Näitä näkökohtia valiokunnan mietinnössä ei valitettavasti huomioida riittävästi ja osin ei lainkaan.

Arvoisa puhemies! Koko lajin rauhoituksen purkaminen on melko äärevä keino paikallisten vahinkotilanteiden estämiseksi. Sekä Luonnonvarakeskus että Suomen ympäristökeskus nostivat lausunnoissaan esille sen, että hallituksen esityksen mukainen lakimuutos aiheuttaisi mahdollisesti naakkojen häirintää ja hävittämistä niilläkin alueilla, missä se ei aiheuta vahinkoja, mikä ei puolestaan edistä muun muassa metsästyksen yleistä hyväksyttävyyttä, mitä pidän tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä olen valiokuntakäsittelyssä esittänyt lakiesityksen hylkäämistä ja tulen tuon esityksen tekemään myös tämän lakiesityksen toisessa käsittelyssä. Totean myös, että hallituksen lakiesityksen toteutuessa ja naakan siirtyessä rauhoittamattomien lintulajien luetteloon maa- ja metsätalousministeriön tulisi varmistaa muutoksen vaikutusten seuranta paitsi naakan aiheuttamien vahinkojen myös naakkakannan koon ja levinneisyyden suhteen sekä naakan esiintymisessä mahdollisesti tapahtuvien muutosten todentamiseksi.

18.01 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Halmeenpää tuossa totesi, että ennaltaehkäisyllä voitaisiin vahingot torjua. Näin ei ole asianlaita, sillä naakka kulkee pesimispaikalta hyvinkin kauas syömään, ja käytännössä voitte miettiä, että mitä jos kilometrin säteeltä kaikki pesintäpaikat kartoitetaan — melko

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

epätoivoinen työ. Tai kukapa päivystää siellä paalirivistön vierellä seuraamassa, että naakka ei paaleja tule tuhoamaan? Sen sijaan, kun naakka on oppivainen laji, toivomme, että naakat sitten ymmärtävät poistua alueelta sellaisille alueille, joissa vapaana voivat lennellä, kun eivät tule ihmisten pihamaille tai pellonreunuksille tuhoamaan satoa.

Sen lisäksi täytyy muistaa, että kun ennen haettiin näitä poikkeuslupia, niin vaikka niistä [Puhemies koputtaa] ei aivan kaikista ole valitettu, näillä valituksilla on tosiasiallisesti voitu siirtää se poistaminen niin myöhäiseen ajankohtaan, että sitä ei ole käytännössä voinut toteuttaa.

18.03 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Halmeenpää tuossa käyttämässään puheenvuorossa mainitsi, että tässä yhteydessä ei olisi otettu huomioon sitä, että metsästys on edelleen kiellettyä pesintäaikana sekä eri lisääntymis- ja poikastenkasvatusvaiheissa. Tämä ei pidä paikkaansa, sillä valiokunta kiinnitti huomiota nimenomaan siihen, että kaikki linnut ovat pesimäaikana rauhoitettuja, joten myös naakalle tullaan säätämään valtioneuvoston asetuksella pesimäajan kattava rauhoitus aika, jonka aikana naakkojen pyydystäminen olisi mahdollista vain Suomen riistakeskuksen myöntämän poikkeusluvan tai metsästyslaissa säädettyjen ilmoitusmenettelyjen nojalla. Eli tämä on tässä valiokunnan mietinnössä otettu huomioon.

18.04 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikein, edustaja Hautala, tuo asiahan mietinnössä onkin. Ilmeisesti kuuntelitte epätarkasti, mitä äsken puhuin. Totesin, että tämä lakiesityksen mukainen muutos ei yksistään riitä poistamaan naakkojen aiheuttamia vahinkoja ja tässä tulisi sitten viestinnässä korostaa sitä, että metsästys on edelleen kiellettyä, ja tätä viestinnän korostamista ei siellä mietinnössä ole. Nuo seikat, mitä edustaja mainitsi, sinänsä siellä ovat — että metsästyssääntöjä noudatetaan — mutta ei sitä mitenkään erikseen ole korostettu, että se viestinnässä tulee huomioida.

Arvoisa puhemies! Kuten puheenjohtaja Kalmari tuossa totesi, naakka todella on oppivainen lintu. Se häviää sieltä, missä sitä häiritään ja ammutaan, ja näin se tekee poikkeuslupien turvinkin. Kun poikkeuslupia nykykäytännön mukaisesti myönnetään monivuotisina, kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan, niin olen tulkinnut ja virkavastuullisen viranomaisen vastauksen Varsinais-Suomen ely-keskuksesta saanutkin, että poikkeuslupien toimintateho on ollut hyvä ja vaikuttava. Siitä tässä vain on kyse.

18.05 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Naakkakanta on lisääntynyt niin voimakkaasti, että mielestäni poikkeusluvilla tilannetta ei voi enää hallita. Kerron esimerkin omasta kotikunnastani Liperistä, jossa on mylly ja on ollut myös meijeri: Naakkakanta on lisääntynyt runsaasti, ja on yritetty edetä poikkeusluvilla. Eivät ne naakat ole sieltä hävinneet minnekään vaan edelleenkin häiritsevät koko kirkonkylässä elämää. Eli tilanne on joka tapauksessa se, että nyt tarvitaan järeämpiä toimenpiteitä, ja on erinomainen asia, että ministeri ja valiokunta ovat tarttuneet tähän ongelmaan, ja nyt tämä ratkaisu on minusta hyvä, ja sen mukaisesti voidaan elää. On selvää, että ne pesimäaikaan rauhoitetaan. Kyllähän me kaikki tiedämme, että pesimäaikaan rauhoitetaan linnustoa. Sikäli tämä esitys on hyvin kannatettava.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

18.06 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää huomioida, että sen lisäksi, että naakat aiheuttavat maaseudulla paljon vaivaa, ne aiheuttavat sitä myös taajamissa, kuten tässä edellisessä puheenvuorossa annettiin ymmärtää. Itse olen paperiteollisuuspaikkakunnalta. Myös siellä metsäteollisuuden varastoissa naakat aiheuttavat merkittävää ongelmaa.

Ja mitä tulee tähän lintujen oppimiseen, siellä on tällaiset hävityskonstit: cd-levyjen kimmellys. Vähän aikaa naakka oppii väistelemään sitä varastoa, mutta pahus, kun se on niin oppivainen, että se muistaa tulla myös takaisin sinne varastoon sitten, kun nämä toimenpiteet eivät enää tehoakaan. Naakka on myös erittäin ovela lintu ja sillä lailla aiheuttaa taajamissa paljon tuhoa. Marjapensaista ja kirsikkapuista se muutamassa päivässä tuhoaa koko sadon, jos ei satu talonväki olemaan hätistelemässä. Siinä mielessä tätä oppivaisuutta on syytä korostaa, mutta se on myös haittaa aiheuttava ominaisuus sillä linnulla.

18.07 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Halmeenpää tässä edellä totesi, niin kyllähän tämä koko lajin rauhoituksen purkaminen on varsin järeä keino puuttua niihin ongelmiin, joita todellakin naakka aiheuttaa ja joiden takia naakalle on voinut hakea poikkeuslupaa sen hävittämiseen. Ja niin kuin tässä tuli esille, Varsinais-Suomen ely-keskus nämä käsittelee ja on niitä myöntänyt — ja todellakin myös useaksi vuodeksi kerrallaan — niin että siinä mielessä se on kevyt menettely.

Nyt kun lajin rauhoitus purettaisiin, niin sehän tarkoittaisi myös sitä, että näihin vahinkoihin ei voisi hakea korvauksia, mikä on mielestäni hyvin valitettavaa näiden viljelijöiden kohdalla, joille naakka on vahinkoa aiheuttanut ja jotka ovat ennen korvausta voineet hakea. Tämä käytäntö purkautuu.

Mutta minun täytyy kyllä kysyä nyt valiokunnan puheenjohtajalta ja ihmetellä sitä, kuinka valiokunnassa ei ole ollenkaan ollut kuultavana Varsinais-Suomen ely-keskus, joka on se viranomainen, joka näitä poikkeuslupia tällä hetkellä käsittelee ja on niitä antanut. Olisi ollut erinomaisen tärkeää, että myös viranomaiselta olisi kysytty, [Puhemies koputtaa] miten tämä asianlaita nyt tällä hetkellä oikein on.

18.08 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Halmeenpäälle: aivan ensimmäisessä lauseessa puhutaan ”ennaltaehkäisevistä toimista”, ja tämä lainsäädäntö tulee siis niiden lisäksi. Asiantuntijakuuleminen päätettiin yksissä tuumin lopettaa, ja olimme kuulleet kaikki keskeiset katto-organisaatiot. Myöhemmin edustaja Halmeenpää kyllä ihan oikein nosti sitä, avataanko asiantuntijakuuleminen vielä kerran, mutta katsoimme, että ministeriö tietää samat asiat kuin tietää elykin, joten emme päättäneet asiantuntijakuulemista enää uudestaan avata, ja tämä oli myöskin aivan yksissä tuumin tehty päätös.

18.09 Reijo Hongisto sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa. — Tässä puhuttiin poikkeusluvalla pyytämisestä, ja hallitusohjelmaan on kirjattu tämä sana ”norminpurku”. Kyllä täytyy sanoa, että joka kerta, kun jotakin tällaista naakanpoistamista varten pyydetään erikseen poikkeuslupa — oli se sitten viikoksi tai kolmeksi vuodeksi — niin se on ylimääräistä työtä. Hallituksen linja on se, että meidän pitää pyrkiä vähentämään tällaista ylimääräistä byrokratiaa, ja tässä on erinomaisen hyvä esimerkki siitä, että näillä keinoin se byrokratia vähenee.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Toisena otan kantaa tuohon, että ei ole erikseen korostettu sitä — tai ei mukamas olisi erikseen korostettu sitä — että naakkaa ei saa pesintäaikana metsästää eikä häiritä. Metsästäjä, vastuullinen metsästäjä, noudattaa metsästyslakia. Itse olen yli 40 vuotta metsästänyt ja minä tiedän sen, että ei naakkaa eikä mitään muitakaan nisäkkäitä tai lintuja saa pesintäaikana häiritä. Ei sitä tarvitse erikseen laissa korostaa. Se riittää, että metsästäjä noudattaa voimassa olevaa metsästyslakia ja metsästysasetusta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro edustaja Halmeenpää, ja sitten mennään puhujalistaan.

18.10 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt vähän kuulostaa siltä, että laitetaan Suomi kuntoon naakka kerrallaan. Minä vähän luulen, että tämä ei ole Suomen tulevaisuudelle niitä suurimpia uhkia. Naakka ei häviä poikkeusluvilla, eikä se häviä metsästämälläkään, ja tämän lakiesityksen tarkoituksena ei ole hävittää lintulajia. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] — Kommentoin tässä edustajakollegojen puheenvuoroja, arvoisa puhemies. — Juuri tästä syystä on tärkeää ymmärtää se näkökulma, mitä ympäristöministeriö korosti: ensisijaisen tärkeää on poikkeuslupamenettelyjen tai metsästyksen ohella korostaa myös muita häätötoimenpiteitä, kuten rakennusten verkotusta ja naakkojen häirintää poikkeusluvin. Itse olen katsonut, että kun poikkeuslupamenettelyjen on todettu toimivan ja niitä poikkeuslupia myönnetään monivuotisina, niin en näe syytä sille, että koko maassa laji siirretään metsästettävien joukkoon, kun vahingotkin ovat alueellisia ja paikallisia.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt mennään puhujalistaan.

18.11 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Naakan siirtäminen rauhoittamattomien lintujen luetteloon mahdollistaa naakkojen aiheuttamien vahinkojen ja haittojen rajoittamisen aiempaa joustavammin ja tehokkaammin.

Tässä ihmeteltiin sitä, miksi otetaan käyttöön näin järeitä toimenpiteitä. Yksinkertaisesti siitä syystä, että jos joku eläin- tai lintulajikanta kasvaa liian isoksi ja aiheuttaa järeitä vahinkoja, niin sitten otetaan järeitä toimenpiteitä käyttöön. Tässä mielessä haluan kyllä kiittää tästä esityksestä hallituspuolueitten edustajia ja hallitusta ja erityisesti myöskin maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajaa, joka on jämäkästi vienyt tätä asiaa eteenpäin.

Olen erittäin tyytyväinen siitä, että me maa- ja metsätalousvaliokunnassa uskalsimme tarttua myös toiseen ongelmaan. Tämäkin tuli puheenjohtajan esityksestä, kiitos siitä. Nimittäin niin kuin olemme tässä aikaisemmissakin puheenvuoroissa kuulleet, rannikkoalueiden merimetsokanta on päässyt kasvamaan liian isoksi ja se aiheuttaa paikallisesti haittaa sekä kalataloudelle että alueen virkistyskäytölle. Valiokunta lisäsi mietintötekstiin tällaisen kappaleen: ”Valiokunta katsoo, että valkoposkikhanhien ja merimetsojen suoja- metsästystä tulee voida harjoittaa luonnonsuojelulain piirissä, jolloin vahinkoja voidaan edelleen korvata.” Edelleen: ”Valiokunta pitää tarpeellisena tätä koskevan sääntelyn toteuttamista mahdollisimman pian.” Nyt katseeni kääntyy ministeriöön, nimittäin valiokunnan tekemä tekstilisäys velvoittaa. Odotamme pikaista sääntelymuutosta, jotta voimme puuttua kasvavaan merimetsa- ja valkoposkikhanhiongelmaan.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Ärade talman! Regeringen har genom den här propositionen föreslagit att jaktlagen ändras så att kaja kan fogas till förteckningen i jaktlagen över icke fredade fåglar. Det att kajan överförs till förteckningen över icke fredade fåglar gör det möjligt att smidigare och effektivare än tidigare begränsa de skador och olägenheter som kajorna orsakar.

Riksdagens jord- och skogsbruksutskott har i vårt betänkande till den här propositionen också tagit ställning till en annan fråga. Betänkandet stöder i sig regeringens förslag, men vi föreslog ytterligare att regeringen så snabbt som möjligt förbereder en reglering som underlättar dispensbeviljandet för skyddsjakt både när det gäller skarv och vitkindad gås. Detta texttillägg i betänkandet förpliktar den ansvariga ministern. Trots att en ändring av regleringen kanske inte bereds inom de närmaste veckorna så emotser vi ett förslag till reglering när det gäller skarven och den vitkindade gåsen. Liksom när det gäller vargen så ger vi oss inte i Österbotten före vi ser en lösning på skarvproblemet. [Mikaela Nylander: Inte i Nyland heller!] — Eikä myöskään Uudellamaalla.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä alleviivata sen, että aivan samalla tavalla kuin tämän suisiongelman kanssa, me emme luovuta ennen kuin me näemme muutosta muun muassa tässä merimetso-ongelmassa.

18.15 Reijo Hongisto sin: Arvoisa rouva puhemies! Esitin naakan täysrauhoituksen purkamista kirjallisessa kysymyksessäni jo vuonna 2011. Toistin esitykseni vuotta myöhemmin 2012, mutta silloin ei ensimmäisen kauden kansanedustajan ääntä kuultu saatikka kuunneltu, varsinkin kun olin oppositiossa ja asiasta vastuussa oleva ministeriö ei tiedostanut maaseudun naakkaongelmaa. [Keskustan ryhmästä: Ohhoh!] Ministerinä oli muistamani mukaan silloin Ville Niinistö.

Viimeisen naakkoja koskevan kirjallisen kysymykseni jätin vuonna 2015. Silloin tarkastelin naakkaongelmaa pelastuslaitosten ja nuohoustoimen näkökulmasta. Naakka esiintyy suuressa osassa läntistä Euraasiaa ja myös Pohjois-Afrikassa. Suomen naakkakannat ovat vahvimpia maamme etelä-, länsi- ja itäosissa, mutta naakan on viime vuosina havaittu pesivän Rovaniemellä ja Kemijärvellä saakka. Arvioidaan, että Suomessa pesii noin 110 000–130 000 naakkaa. Kanta on varsin runsas ja voimistuu koko ajan. Ilmastonmuutoksen seurauksena naakat ovat yleistyneet, niin kuin on monessa puheenvuorossa tässä todettu. Kaupunkilinnusta on tullut lokkeihin verrattava taajamien ja maaseutujen lintu. Naakkojen aiheuttamia tuhoja korvataan vuosittain kymmenillä tuhansilla euroilla. Korvausvaatimukset ovat moninkertaiset.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mielestä naakkavahinkojen vähentäminen edellyttää naakkakannan vähentämistä. Kuten on tänään kuultu useissa puheenvuoroissa, karkotuskeinot eivät ole riittäviä eivätkä ne enää toimi. Ajattelen niin, että vahinkojen aiheuttajien määrä on suoraan verrannollinen vahinkojen määrään. Jos vahinkoja halutaan vähentää, minun ymmärrykseni mukaan meidän täytyy vähentää silloin vahinkojen aiheuttajia, puhutaan sitten naakasta tai muista, vaikkapa maasuurpedoista.

EU:n lintudirektiivin 7 artikla mahdollistaa naakan ympärivuotisen rauhoituksen purkamisen, joten naakka voidaan siirtää rauhoittamattomien lintujen joukkoon. Naakkojen vähentäminen on näin ollen mahdollista metsästyslain säädöksiä noudattaen.

Arvoisa puhemies! Äskeiseen keskusteluun viitaten huomautan, että kaikki linnut ovat pesimäaikana rauhoitettuja, kaikki linnut, naakka muiden mukana. Rauhoitusajana pyydystämiseen tarvitaan Suomen riistakeskuksen myöntämä poikkeuslupa tai metsästyslais-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

sa säädetty ilmoitusmenettely — näin siis silloin, jos lintua halutaan pyytää taikka häiritä rauhoitusaikana tai pesintäaikana. Pesintäajan ulkopuolella tällaista menettelyä ei sitten enää tarvitse, jos ja toivottavasti kun tämä laki menee läpi. Korostan, että naakat aiheuttavat vahinkoja ympäri vuoden mutta suurimmat vahingot ajoittuvat pesimäajan ulkopuolelle. Lainmuutoksen jälkeen naakkojen aiheuttamia vahinkoja ei enää korvata.

Tätä naakka-asiaa käsiteltiin valiokunnassa perinpohjaisesti ja lähes yksituumaisesti. Vain vihreiden edustaja vastusti naakan täysrauhoituksen purkamista, niin kuin on tässä salissa useaan otteeseen kuultu, ja hän jätti valiokunnan mietintöön eriävän mielipiteensä. Valiokunta otti tämän naakan rauhoituksen purkamisen esille omana asianaan. Minä kiitän erityisesti jämäkästi toiminutta valiokunnan puheenjohtajaa ja kaikkia asiassa myötävaikuttaneita edustajia. Erityisen tunnustuksen minä annan niille opposition edustajille, jotka näkivät tämän lain merkityksen ja tarkoituksen ja seisovat tämän meidän lakimuutoksemme takana.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen valiokunnan päätökseen, sillä nyt viimein ja vihdoinkin voidaan naakkoja vähentää ilman poikkeuslupia viljelyksiltä, viljasiiloista ja savuhormeista. Näin me puramme byrokratiaa. — Kiitoksia.

18.21 Joakim Strand r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Tässä on ollut monta hyvää puheenvuoroa.

Tack för många goda talturer. De enda talturerna man lite förundrar sig över har kommit från grönt håll här i dag. Det är alltså mycket bra att jord- och skogsbruksutskottet i sitt betänkande även lyfter fram att man anser att skyddsjakt på vitkindad gås, och i synnerhet skarv bör kunna bedrivas inom ramen för naturvårdslagen och att reglering gällande detta behöver genomföras snarast möjligt.

Oli hienoa huomata, että myös kollega, edustaja Hongisto jo tänään paikallismediassa ja juuri äskenkin totesi, että seuraavaksi käännetään katseet merimetsoihin ja että selvitetään niiden täysrauhoituksen purkamista. Toivon, että tavoiteaikataulu tämän suhteen on erittäin kunnianhimoinen ja ripeä.

Jag hoppas verkligen att man möjligast snabbt skrider till åtgärder så att fridlysningsbestämmelserna beträffande skarv kan upphävas. Senast i måndags diskuterade vi här i salen skarven i samband med att vi diskuterade bland annat laxkvoter, och man kan inte nog betona de problem som dessa fåglar, och även bland annat säl innebär för såväl yrkesfiskare som befolkningen längs bland annat Österbottens kust.

Rannikko siis on osa Unescon maailmanperintöaluetta, kuten edustaja Hautala hyvin totesi. Pohjanmaan vientirannikon edustajana oli hieno huomata jo toissa päivänä ja myös tänään, kuinka moni muukin hyvä kollega eri puolilta Suomea ja yli puoluerajojen nosti tämän merimetsä-ongelman esille.

Sist och slutligen handlar ärendet om, precis som ledamot Nylander fint konstaterade, såväl om god förvaltningssed som förtroendet för våra myndigheter.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Nyt on korkea aika, että erityisesti merimetso-ongelman osalta ryhdytään ripeästi kunnon toimenpiteisiin kaikilla tasoilla.

18.23 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskustellaan äärimmäisen hyvästä hallituksen esityksestä ja hyvästä valiokunnan mietinnöstä. Kun tämä naakka-asia on nyt tämän hallituksen aikana käsittelyssä meillä täällä eduskunnassa, niin se on kyllä viimeinen hetki ottaa tämä iso haitta nyt oikeasti myöskin käsittelyyn.

Kuuleminen tuolla valiokunnassa on myöskin noussut esille nyt täällä tässä keskustelussa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari mietinnönesittelypuheenvuorossaan toi esille kuulemisen laajuuden ja yksimielisyyden, ja nyt edustaja Mikkonen täällä kyseenalaisti sitä, miksei Varsinais-Suomen elyä oltu kuultu kuulemisten yhteydessä. Ei kuultu myöskään yhtäkään niistä poikkeuslupan saaneista viljelijöistä, jotka olivat tätä haittaa poikkeuslupan turvin vuosien mittaan hoitaneet, saatikka ei kuultu ketään niistä viljelijöistä tai elintarvikeketjun toimijoista, jotka eivät ole kertaakaan hakeneet poikkeuslupaa tai jotka ovat jollakin tavalla siinä poikkeuslupaprosessissa kokeneet sellaista toimintaa, etteivät ole siihen lähteneet mukaan. No, tietysti kuulemisen päättäminen oli yksimielinen päätös, totta kai, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja täällä totesi, ja jos näitä kahta osapuolta olisi kuultu, niin en minä usko, että valiokunnan enemmistön kanta olisi siitä miksikään muuttunut. Vaikka edustaja Halmeenpää ja edustaja Mikkonenkin täällä kyllä todistivat äsken sitä, että nämä ovat saaneet poikkeuslupia ja nämä ovat pitkiä poikkeuslupia, niin minun käsitykseni mukaan ne ovat kuitenkin lukumääräisiä lupia, eli ne eivät ne ole sillä tavalla vapaita haittanpoistamislupia. Kyllä siinä sillä tavalla myöskin kontrolloidaan sitä, kuinka paljon lukumääräisesti sinä aikana niitä hävitetään.

Mutta sitten kun mennään tähän aikaan ennen kuin tämä laki tulee voimaan, niin kyllä hän se on selvä asia, että näihin karkotusmenettelyihin on erilaisia toimintamalleja ollut, ja kun karkotetaan esimerkiksi näillä paukkuputkilla — on sitten minkälaisista elintarviketuista tahansa kyse — niin siinä vaan tulee käymään niin, että naakat hetkeksi aikaa häipyvät ja sitten ne tulevat melkein putken päähän istumaan ja katselemaan, koska paukahtaa seuraavan kerran. Eli naakka on niin viisas eläin, ettei se pelkällä häirinnällä tule häviämään sieltä haitta-alueelta. Aistin vähän sitä, että täällä kyseenalaistetaan sitä, onko tämä haitta nyt kuinka laaja.

Arvoisa puhemies! Meitä on täällä ympäri Suomen edustajia, ja meihin otetaan erilaisista asioista yhteyttä. Kyllä minulla on ainakin sellainen yhteydenottoverkosto ollut, että minulle on tullut vähän pitkin Suomea näistä naakoista tässä vuosien mittaan yhteydenottoja. Ja uskon, että siellä edustaja Halmeenpäänkin maakunnassa näitä haittoja on kyllä melko paljon ollut ja olette varmaan myöskin saanut niistä yhteydenottoja. Otetaan esimerkiksi vaikka ne viljelijät, jotka tästä haitasta ovat kärsineet hyvin paljon, ja mietitään, mitä kaikkea he ovat olleet valmiita tekemään tähän mennessä: he ovat karkottaneet niitä, he ovat peittäneet niitä, he ovat tehneet pelättimiä, he ovat tehneet rakennuksen suojaamisia, he ovat käyneet niitä iltasella hätystelemässä. Eli se on äärimmäisen kova työ ollut, ja jos nyt ajatellaan sitä, että meille tulee tällainen mahdollisuus hävittää myöskin ampumalla eli lopettaa näitä naakkoja, niin ei tämä missään määrin tarkoita sitä, että tätä koko lintulajia ollaan poistamassa meidän luonnostamme. Sillä on turha pelotella ja kertoa, että tällä nyt sitten tapetaan koko naakkakanta sukupuuttoon. Ei missään määrin.

Mutta haluan, arvoisa puhemies, kyllä kollegoiden nyt kiinnostavan huomion siihen, että tässä puhutaan haitasta, joka on sitä siis koko meidän elintarvikeketjulle, puhutaan minkä-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

laisesta elintarviketuotannosta tahansa: alkutuottajasta, viljelijästä, siellä maitotilalla. Sitteen on erilaisia siemenpakkaamoita ja kalanjalostamoja, missä nämä ovat haittana. On kaikenlaista, mitä tähän elintarvikeketjuun kuuluu, ja se saaste, mitä siitä tulee, ja se, kun ne rikkovat niitä pakkauksia ynnä muita, on sellainen tautiriski, että onneksi me emme tässä ole joutuneet kuitenkaan minkäänlaisiin isompiin ongelmiin vielä, mutta joka päivä tietysti se riski kasvaa.

Käytin myöskin valiokunnassa esimerkkinä sitä, ettei teidän tarvitse kuin mennä juhanusaattona oman kylänne torille ja katsoa, kuinka paljon naakat häiritsevät siellä meidän elintarvikemyyntiä torilla, toritapahtumissa, tahrivat kaupungin kattoja, jotka ovat ihan tosi epäeettisen näköisiä. Elikkä kyllä näistä naakoista on monenlaista haittaa ollut. Kun palaan vielä sinne maatilahaittoihin, niin en voi olla rinnastamatta näitä osin myöskin siihen, että kun oikeasti sitä isoa parvea siellä koetetaan hävittää, tuhota, niin se on vähän samanlaista kuin rottataistelu. Kun tulee jyrksijöitä jonnekin kotieläinrakennukseen, niin se on vähän samantyyppistä: rupeaa tuntumaan toivottomalta jossain vaiheessa, mutta ne on pakko saada pois, jotta se oma tuotanto voi jatkua myöskin elintarviketurvallisuuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Tämä on äärimmäisen hyvä hallituksen esitys, ja on äärimmäisen hyvä tämä mietintö, joka valiokunnassa tehtiin hyvin nopeasti, kun tämä meille sinne tuli. Tämä on täysin kannatettava asia.

18.30 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! ”Varmistin pois ja liikkuvat taa”, sanotaan jossakin laulussa. Täytyy sanoa, että lähtökohtaisesti edustaja Halmeenpää nosti esille ne kolme pointtia, joilla hän sitten perusteli omaa kriittistä näkemystään tietyiltä osin tästä, ja olen täysin samaa mieltä. On aivan selkeä asia, että naakat aiheuttavat vahinkoa ja ovat osaltaan haittaeläimiä ja niitten torjunnalla on pystyttävä reagoimaan, mutta toivoisin, että edustaja Halmeenpään esille nostamia asioita poikkeuslupamenettelystä ja pesimäkaudesta ja niin edelleen valiokunnan kansanedustajat eivät tuomitsisi epäasiallisina taikka vailla perusteita olevina näkemyksinä. Ne ovat faktaan perustuvia totuuksia.

Itse kannatan tätä mietintöä. Olen melkoisen varma, että eduskuntaryhmäni todennäköisesti jakautuu tässä, eikä se minulta ole pois. Käsittely oli nopeaa, ja meillä oli hyvät kuulemiset, mutta varmasti edustaja Mikkosen huomio siitä, että olisimme voineet kuulla enemmän, oli kyllä osuva, koska silloin olisimme voineet todentaa sen, mikä valiokunnassa kylläkin tuli aika hyvin todettua, että lupia on myönnetty. Niitten valitusprosentteista en kyllä saanut aivan selkeyttä, vaikka valiokunnan puheenjohtaja tuossa viittasi, että niistä on valiteltu. Mutta esimerkiksi BirdLife Finlandin mukaan he eivät ole tehneet ainoatakaan valitusta poikkeuslupamenettelyistä. Se, mitä sitten muut ovat tehneet, on toinen asia.

On valitettavaa, että emme pystyneet toimimaan siten, että tämä olisi mennyt ilmoitusmenettelyllä. Se nyt ei vain ollut sitten mahdollista. Me joudumme olemaan sen poikkeuslupamenettelyn piirissä edelleen, kun puhutaan pesimäaikaaisesta ongelmasta, ja se on fakta. Tämä ei poista mitään muuta kuin sen, että ehkä tämä poikkeuslupien hakemista helpottaa, kun tämä tulee Riistakeskukselle, jolloin lupien hakeminen ely-keskuksen veloittamasta 150 eurosta tulee 70 euron hintaiseksi. Se oletettavasti on se polku, mikä sitten elinkeinonharjoittajan kynnystä madaltaa siihen, että voidaan hakea poikkeuslupaa, kun kustannukset ja hallinnollinen byrokratia... No hallinnon byrokratia ei tästä hälvä, mutta hinnat tulevat ehkä lähemmäksi. Olisin ollut kyllä henkilökohtaisesti tämmöisen ilmoitus-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

menettelyn kannalla. Se olisi ollut sujuvampi ja vielä helpompi byrokratian kannalta ja olisi ollut suotavaa tuoda tähän ongelmaan.

Meidän on pakko myöntää, että nämä vahingot ovat osaltaan merkittäviä, ja silloin pitää pystyä katsomaan niin sanotusti totuutta silmiin. Täällä edustaja Hongisto ei käyttänyt rohkeasti susi-sanaa, mutta nyt tässä sitten puran sen, mitä edustaja Hongistolta jäi sanomatta. Hän tarkoitti varmasti myös sitä, että meidän pitää pystyä reagoimaan myös sillä sektorilla.

Harmillista tässä on, että tämä ei enää mahdollista korvausten hakemista, ja tämä on osaltaan semmoinen riski, että ne tuottajat, joilla ei ole omia mahdollisuuksia tai ei ole yhteistyömahdollisuuksia metsästysluvan omaavien henkilöiden kanssa, ovat vähän ulkona nyt tästä sitten, että heille ei tulekaan sitä mahdollisuutta hakea edes korvauksia, ja se on tässä tuottajan kannalta semmoinen huono asia. Toki niitä on haettu vähän, mutta uskoisin, että se johtuu monesti juuri byrokratiasta ja aika kalliista 150 euron hakemusmaksusta.

Arvoisa rouva puhemies! Kun valiokunta tätä asiaa lähti käsittelemään, olimme hyvin yksiniittisiä siitä, että meidän pitää pystyä naakkojen aiheuttamiin vahinkoihin tekemään joku ratkaisu, mutta pikkusen olen kuitenkin surullinen siitä, että vielä sitten sotkimme sinne merimetsot ja valkoposkihanhet. No, meillä satakuntalaisilla enää sitä ongelmaa ei olekaan, vaan olemme siirtäneet sen tuonne pohjoisemmalle rannikolle, Meillä on ollut hyviä kokemuksia siitä, mitä häättämällä voidaan tehdä. Merikarvialta pystyttiin koko merimetsopopulaatio siirtämään sinne ruotsinkieliselle alueelle. [Naurua] Tämä ei ole huumoria, mutta merimetsotyöryhmän, jonka ministeri Tiilikainen perusti, puheenjohtajana toimi edustaja Henriksson, joka sai sitten huomenlahjana merimetsot sinne omaan vaalipiiriinsä. Pitää pohtia näitä erilaisia järjestelyjä. Luontokappaleitten osalta tappaminen ei aina ole paras vaihtoehto, ja sen hyväksyttävyyden kannalta, mitä täällä eduskunnassa tehdään sen osalta, että vahinkoja estetään, varmasti nämä muut keinot ovat ehkä parempia.

Kun merimetsan pesimäaikana munaa ei saa rei'ittää, koska se ely-keskuksen arvion mukaan tuottaa inhimillistä tuskaa, niin täytyy sanoa, että kun aamuisin syön kananmunia, tulee pikkusen huono omatunto tuon tulkinnan perusteella.

18.38 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Me ihmiset vaikutamme luontoon erittäin paljon. Me vaikutamme siihen, mikä on kasvitilanne, mikä on eläintilanne, mikä on ilmaston tilanne. Meidän on kannettava myös vastuu tästä kaikesta, ja vastuu on se, että esimerkiksi tämä naakka-asia on nytten tässä käsittelyssä. Kiitos siitä, että se asia on otettu täällä nytten tosissaan ja sitä asiaa viedään eteenpäin.

Minähän en koko lintua tunne, sitä ei meillä Itä-Lapissa onneksi ole, mutta meillä taas siellä Itä-Lapissa on mahdottomasti semmoisia eläimiä ja ongelmia olemassa, mitä ei muualla ole. Olen todella kiitollinen siitä, että myös niihin täällä puututaan, vaikka ne eivät ole tämän perän ongelmia ollenkaan. Mikä on meidän tilanteemme sitten eri puolilla? Meillä on omat ongelmamme, meillä ovat monet petoeläimet todellakin ongelmana, ja on mukavaa, että niihin on todella pystytty puuttumaan täällä eduskunnassa.

Tämä vahinkojen korvausasia, mistä on nytten tänään myös keskusteltu: Kukaan meistä ei halua elää korvausvaroilla. Ne korvaukset ovat vihoviimeinen asia. Aina ensin on mietittävä ja pyrittävä siihen, miten ne vahingot pystyttäisiin estämään. Se estäminen on ykkösasia, ja nyt onneksi tässä naakka-asiassakin on lähdetty siihen tilanteeseen, että todellakin pyritään oikealla lailla estämään ne vahingot, ja sitten pitäisi miettiä, jos ne kuitenkin jollekin vielä tulevat, mitä sen jälkeen aletaan tässä hommassa tekemään.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Vahinkojen korvausmäärärahat on käytetty kokonaisuudessaan, mitä EU:n hyväksynnällä Suomessa pystytään maksamaan. Se on todella huolestuttava asia. Meille porotalouspuolen ihmisille se on siinä hankalaa, että moniltakin on nyt jouduttu leikkaamaan niitä korvauksia, mitä ihmisten olisi pitänyt saada. Poromiehet olisivat ehdottomasti mieluummin halunneet pitää poronsa kuin alkanee niitä syöttämään petoeläimille. Petojen määrä on koko ajan lisääntynyt ja lisääntynyt, ja se ei ole kenenkään toive. Ei ainakaan minulle ole kukaan tullut kertomaan, että he oikeasti haluavat sen lisääntymisen tapahtuvan.

Karhu on pahin vahinkojen aiheuttaja. Se on pahin vahinkojen aiheuttaja sen takia, että nyt kesäaikaankin, kun se poron tai lampaan tai minkä muun tahansa eläimen tappaa, kahden päivän päästä siitä ei ole enää mitään jäljellä. Niitä vahinkoja ei pysty mitenkään toteamaan. Karhujen määrä on lisääntynyt Suomessa erittäin paljon. Niiden lupiakin nyten kyllä on vähäsen lisätty mutta ei todellakaan niin paljoa kuin niitä pitäisi olla. Siihen, miten niitä saataisiin poistettua enemmän, meidän pitää pystyä kiinnittämään huomiota.

Sen takia minä ymmärrän naakka-asiat todella hyvin, kun minä tiedän, että meillä on itsellämme omat ongelmat, ja nämä ovat ihmisten aiheuttamia ongelmia. Eläinten määrät lisääntyvät tietyissä asioissa paljon, kun me emme ole saaneet ajoissa hoidettua kuntoon näitä asioita.

Tänään on keskusteltu myös merimetsosta. Olen itse Kalatalouden Keskusliiton puheenjohtaja, ja siellä on tuotu näitä hylje- ja merimetsosioita todella paljon esille. Vaikka niitä merimetsoja ei ole meillä näkynyt kuin yksi lintu kerran ja sekin aiheutti aivan älyttömät vahingot, me ymmärrämme merimetsotilanteen nyten todella hyvin. Se, että vain häädettään ongelma naapurille, ei todellakaan ole kenenkään etu, vaan koko merimetsosia pitää pystyä Suomessa ratkaisemaan järkevästi. Olen nyt saanut tutustua merimetsotilanteeseen eri puolilla Suomea rannikkoalueella paljon ja nähnyt sen, minkälainen peto se on. Siihen tilanteeseen on pakko puuttua jollakin tavalla. Suomessa on tilanne se, että jos me kerran eläimistä olemme huolissamme, niin olemme huolissamme myöskin rannikkojen kalamäärästä ja olemme myöskin huolissamme näistä rannikkokalastajista ja siitä, että me emme saa syödä kotimaista kalaa, koska kaikki menevät merimetsojen ja hylkeitten suihin.

Hylje on myös minun silmissäni peto ihan samalla tavalla kuin nuo maasuorpedotkin ovat. Hylkeitten määrä niin kuin merimetsojenkin määrä on nyten kymmenessä vuodessa eksponentiaalisesti kasvanut, aivan mielettömästi. Meillä on vastuu luonnon tilanteesta, ja meidän pitää todellakin puuttua niiden eläinten määrään. Se ei ole kenenkään etu, että tietyt eläimet hävittävät sitten toisia eläimiä niin paljon, että siellä luonnon tasapaino eli biodiversiteetti kärsii tästä todella paljon. Meidän on kannettava vastuu tästä kokonaisuudesta.

Nyt kun metsästyslakiin on tiettyjä muutoksia tehty, onneksi, useammankin kerran tämän vaalikauden aikana, niin minä itse toivon, että yksi esitys ainakin saataisiin nyten vielä lähiaikoina tehtyä, ja se muutos on näihin maalintujen metsästyslupiin. Maalintujen metsästyslupia ei tällä hetkellä pysty hoitamaan ollenkaan matkailuyrityksistä, ja olisi todella tärkeää, että erityisesti Lapissa niiden maalintujen metsästyslupia voisivat myydä paikalliset matkailuyritykset, jolloin ne varmistaisivat omat ohjelmapalvelu- ja muut matkailutuotteensa ja elinkeinonsa.

18.43 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Naakkojen rauhoituksen poistoa esitetään pikaisesti. Mielestäni tämä on hyvä uutinen. Hallitus esittää naakan siirtämistä metsästyslain rauhoittamattomien lintujen luetteloon ja on antanut asiasta esityksen

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

eduskunnalle. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1. elokuuta 2018 alkaen. Kauan odotettu päätös on nyt siis astumassa viimein voimaan. Toivon laille ripeää käsittelyä ja voimaantuloa.

Voimakkaasti viime vuosina kasvanut naakkakanta on aiheuttanut vahinkoa niin maaseudulla kuin kaupungeissakin. Naakat aiheuttavat satovahinkoja, rikkovat säilörehupaa-leja, pesivät rakennusten savupiippuihin, sotkevat varastotiloja, aiheuttavat kaikenlaista epäsiisteyttä ulosteillaan parveutumisalueiden ympäristössä.

Nykyään naakkojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi on saanut hakea ely-keskuksilta avustuksia. Korvaushakemukset ja maksetut avustukset ovat lisääntyneet 2000-luvulla, mikä on osoitus siitä, että naakkakanta ja myös sen aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet tuntuvasti. Esimerkkinä: vuosina 2012–2016 avustusta on maksettu yhteensä yli 400 000 euroa. Jatkossa lakimuutoksen jälkeen naakkojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi ei enää maksettaisi avustusta. Naakkojen pyydystäminen ja tappaminen tapahtuisi jatkossa metsästyslain säännösten rajaamissa puitteissa naakkojen pesimäajan ulkopuolella. Kaikkien lintujen pesimäaika on rauhoitettu, joten myös naakalle säädettäisiin asetuksella pesimäajan kattava rauhoitus aika. Pesimäaikana lintuja ei saa tappaa ilman poikkeuslupaa, ei siis myöskään naakkoja.

Minulla sinällänsä ei ole mitään lintuja vastaan eikä naakkojakaan, mutta jos niiden määrä kasvaa kohtuuttomaksi, niin sitä pitää pystyä rajoittamaan. Tämä periaate voitaisiin ulottaa koskemaan myös valkoposkikihanhia ja merimetsoja. Niiden metsästystä luonnon-suojelulain piirissä on toki mahdollista jatkaa. Tässä asiassa on tietenkin se myönteinen puoli, että kun se tapahtuu sen lain piirissä, niin on myös mahdollisuus hakea vahingonkorvausta. Valkoposkikihanhien ja merimetsot aiheuttavat paljon haittaa ja epäsiisteyttä täällä Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, mutta myös viljelymailla ympäri Etelä-Suomea. Tältäkin osin toivon, että eduskunta saa toimenpiteitä aikaiseksi ripeään tahtiin. Poikkeusluvilla näitä asioita ei mielestäni pysty hoitamaan riittävän tehokkaasti, koska, niin kuin täällä keskustelussa on ilmennyt, naakka on todellakin oppivainen lintu. Se oppii temput ja oppii myös väistämään ne.

Taajamassa, missä itse asun, naakkojen haitat ovat esteettisiä mutta myös aiheuttavat paljon epäsiisteyttä. Valtavat naakkaparvien määrät ovat lisääntyneet ihan silmiinpistävästi, ja täällä on esitetty naakkojen kokonaismääräksi lukuja. Itse pitäisin, että ne ovat varmasti aika alakanttiin, koska jo oma silmämääräinen havaintokin on merkittävä siinä mielessä, että naakkamäärät ovat lisääntyneet.

Ei siis naakkoja hävitetä, mutta ongelmat, mitä naakat aiheuttavat, hävitetään ja poistetaan. Siksi tämä lakiesitys on erittäin hyvä ja kannatettava, ja toivon, että se saa nopean käsittelyn ja astuu voimaan tosiaankin elokuun alussa. — Kiitos.

18.48 Juha Pylväs kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys, erittäin hyvä hallituksen lakiesitys, esittää muun muassa, että naakka siirretään rauhoittamattomien lintujen luetteloon, jolloin mahdollistetaan naakkojen aiheuttamien vahinkojen ja haittojen rajoittaminen aiempaa joustavammin ja tehokkaammin, ja oleellisinta tässä ovat nämä sanat ”joustavammin ja tehokkaammin”, niin kuin täällä on jo illan aikana monta kertaa asiasta keskusteltu. Pesimäaikana lintu on edelleen rauhoitettu, niin kuin kaikki muutkin linnut.

Naakkojen vahinkojen ennaltaehkäisystä valiokunnassa kuultiin hyvin paljon asiaa, mutta varsinkin kenttäpalautteena viljelijöiltä on tullut viestiä, että menetelmä on erittäin työläs, ja se turhauttaa hyvinkin monia, koska naakka oppivaisena eläimenä aika nopeasti

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

tulee niihin pelättimiin ja muihin vastaaviin istumaan päälle jonkun ajan kuluttua elikkä se pelottelu ei toimi hyvinkään pitkään. Toisaalta, niin kuin täällä aiemmin kuultiin, tämä hätistely aiheuttaa sen, että se ongelma vain siirtyy johonkin toiseen paikkaan, elikkä se ongelma ei poistu, ja tällä esityksellä on nyt se tavoite, että sillä poistetaan ongelmaa.

Jatkossa pitäisi tarkastella myös muiden vahinkoja aiheuttavien lajien kannan säännöstelyä. Valiokunta nosti esille valkoposkihanhet ja merimetsot, mutta myös muut lajit aiheuttavat varsin paljon näitä ongelmia. Viljelijöille suurimpia ongelmia ovat aiheuttaneet kurjet ja joutsenet varsinkin syksyllä. Ne syövät valtavia alueita viljapeltoja. Korvaukset ovat niistäkin hyvin marginaaliset, ja nämä hätistelytoimet ovat erittäin hankalia toteuttaa. Näihinkin asioihin pitäisi puuttua kiihkoilematta.

18.50 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Esitys on varmasti tarpeellinen ja perusteltu. Joskus viihdytän itseäni miettimällä sitä, että jos tätä istuntoa kuuntelisi joku henkilö, jolla on vielä maalaisjärki tallella, niin mitä hän ajattelisi. Olettaisin, että hän ihmettelisi, miksi tällaisesta asiasta ylipäänsä on tarpeen keskustella. Jos kerran on joku lintulaji tai muu eläinlaji, jonka kanta on riittävän suuri aiheuttamaan merkittäviä haittoja ja kestää metsästyksen, niin miksi ei saisi metsästää? Tämä on outoa puhuttaessa linnuista. Erityisen outoa tämä on puhuttaessa vaarallisista suurpedoista.

Olemmeko todellakin näin vieraantuneita luonnosta ja sen kiertokulusta? Todellisuudessa asia on valitettavasti mutkikas erityisesti EU:n takia — se on tässäkin ongelma. Mutta jos oikein ymmärsin, niin eihän EU ole meitä kieltänyt sallimasta naakan metsästystä kansallisella tasolla. Me emme vain itse ole päättäneet sitä sallia.

Yleisemminkin suojelun purku tuntuu olevan hämmästyttävän paljon vaikeampaa kuin suojelupäätöksen tekeminen, ja onkin hyvä, että valiokunta on ottanut kantaa valtavaa vahinkoa aiheuttavan merimetsan metsästämisestä mahdollistamiseen. Nythän on niin, että Ahvenanmaalla merimetsan metsästyksellä on jo mahdollista heidän paikallisella päätöksellään, joten emmehän halua täällä mannermaalla jäädä huonommiksi.

18.51 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Minusta tämä naakkakeskustelu on aiheellinen käydä myös täällä. Me näemme nyt, mihinkä tilanteeseen on menty.

Jos mietitään naakan olintilaa ja olinpaikkoja, missä kaikkialla se on ollut Suomessa, niin eihän se lintu ole Itä-Suomeen koskaan kuulunutkaan. Kun mietitään Varkautta ja Varkauden paikkaa teollisuusalueena, niin meillä naakkoja on todella valtavasti ja ne ovat levinneet sinne tehtaalle. Etenkin talviaikana, kun edellisessä työelämässäni olin ulkotöissä, oli hyvä seurata, kun ne pakkastalviöinä muuttivat kaatopaikalle. Se oli kello 9 aamulla, kun ne lähtivät kulkemaan sinne, ja kello 14:n jälkeen ne tulivat takaisin tehtaalle lämmittelemään pakkasaamujen jälkeen, eli olivat saaneet ruokaa sieltä kaatopaikalta.

Siihen nähden minulle on tullut semmoinen kuva, että naakasta on muodostunut semmoinen lintu, mikä on taudinlevittäjä. Minun mielestäni naakan hävittäminen, tai tämän lain muoto, on ihan oikeutettu tässä tilanteessa ottaa käyttöön. Ne levittävät tauteja myös pihoihin, ne tulevat meidän kaikkien pihoihin. Niitä liikkuu erittäin paljon, ja ne käyvät syömässä lintulaudoilta. Se saattaa aiheuttaa muille, näille tavallisille linnuille, semmoisia tauteja, joita ne eivät enää kestä.

Mutta mitä sitten tulee tähän hanhikuvioon, niin minusta me Suomessa suojellemme hanhia erittäin hyvin. Meidän metsästysaikamme ovat erittäin rajalliset, ja kun miettii tätä muuttohanhien tilannetta, niin ne laumat ovat erittäin upeita, kun ne lentävät keväällä ja

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

syksyllä, mutta kun ne menevät Keski-Eurooppaan EU-maitten alueelle, esimerkiksi vaikka Hollantiin, ja laskeutuvat sinne pellolle, niin niitä pyydetään verkoilla sieltä pois. Syynä on se, että ne likaavat peltoja ja sitä rehua, mitä karjat syövät, ja aiheuttavat näin tavallaan sen, että maitotuotanto saastuu ja lihatuotanto saastuu ulosteen takia. Se on se perustelu, miksi siellä saadaan pyytää niitä. Minun mielestäni näissäkin puitteissa, kun puhutaan valkoposkihanhiin tilanteesta, ei tässä nyt liiallisuuksiin vielä ole menty.

Merimetso: Minä ymmärrän sen merimetsotilanteen. Meillä Itä-Suomessa se on harvinainen eläin. Sitä ei ole oikein näkynyt pahemmin siellä, ehkä joku pieni havainto saattaa olla, mutta minä ymmärrän, että siellä, missä se on ollut harmillinen, niitä halutaan vähentää.

Täytyy sanoa, että suomalainen luonto muuttaa aika paljon näitä elinolosuhteita, kun tällainen kuin meriharakkakin on meillä sisävesialueilla Varkaudessa tavattu. Sitä pidetään erittäin harvinaisena lintuna, mutta meillä se on tullut jo sillekin alueelle, eli linnut liikkuvat ilmeisesti sään lämpiämisen myötä ja muitten tällaisien ilmastomuutosten takia laajemmille alueille. Me olemme nyt siinä tilanteessa, että tällaisia uusia eläinlajeja tulee ja niihin pitää sitten sopeutua. Jos niitä on liikaa, niin sitten niitä pitää poistaa.

18.55 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa on hyvin käynyt ilmi, me kaikki jaamme kyllä sen yhteisen tilannekuvan siitä, että naakka on lisääntynyt, naakkakanta on runsastunut ja se on myös levinnyt laajemmalle alueelle kuin aiemmin ja se aiheuttaa myös erilaisia vahinkoja. Ja kukaanhan ei ole sanonut, että se, että nyt tämä rauhoitus purettaisiin, johtaisi jotenkin siihen, että naakka häviäisi lajina, ei. Minusta edustaja Myllykoski hyvin pohdiskeli tuossa omassa puheenvuorossaan sitä, mitä ovat nämä ongelmat, mihin tämä naakkakannan kasvaminen on johtanut, ja miten niihin voidaan puuttua ja miten niitä voitaisiin estää. Omasta mielestäni kyllä tämä naakan rauhoituksen purkaminen on hyvin ja liiankin järeä keino puuttua paikallisiin ja pistemäisiin ongelmiin. Mutta ongelmia toden totta on, ja sen takia meillä on tämä poikkeuslupakäytäntö nyt ollut olemassa, ja näkisin, että se jatkossakin olisi se kanava, mitä tulisi käyttää.

Täällä useampikin edustaja totesi, että poikkeusluvalla ei voida poistaa ongelmaa, mutta kun minä olen ymmärtänyt, että tällä poikkeusluvalla nimenomaan on nyt haettu sitä lupaa metsästä, ja samalla tavallahan se ongelma jää, vaikka nyt sitten metsästättäisiin lintua ilman poikkeuslupaa vapaasti pesimäajan ulkopuolella. Sen takia on äärimmäisen tärkeää löytää myös muita keinoja siihen, miten me saamme naakkakannan pysymään kurissa ja miten me saamme varmistettua sen, että ne eivät aiheuta niitä vahinkoja, joita ne eittämättä aiheuttavat. Vaikka me kuvittelemme ehkä, että nyt kun rauhoitus puretaan ja voidaan vapaasti metsästä, se olisi sitten se ratkaisu tähän ongelmaan, niin mielestäni todennäköisesti se ei ole, vaan edelleen vahinkoja naakka aiheuttaa maataloudessa, ja sen takia pitäisi ennen kaikkea miettiä niitä muita keinoja.

Tässä on moneen kertaan tullut esille myös se, että tämä statuksen muuttaminen johtaa myös siihen, että vahingonkorvauksia ei jatkossa pysty hakemaan naakan aiheuttamille vahingoille, ja tämä on mielestäni huono asia näiden tuottajien tai muiden kannalta, jotka näitä korvauksia ovat saaneet, sillä vaikka metsästäystä nyt lisättäisiin, niin en usko, että joka kohdassa pystytään hävittämään ne linnut ennen kuin niitä vahinkoja on aiheutunut.

Todella ehkä nyt niin kuin yhteenvetona se, että todellakin meidän täytyy pyrkiä vahinkoja ehkäisemään, mutta nyt käytetään kyllä liian järeää keinoa.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

18.58 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo monesti illan aikana todettu, erittäin voimakkaasti kasvanut naakkakanta aiheuttaa merkittävästi taloudellisia vahinkoja, ylimääräistä työtä ja kustannuksia niin asumiselle kuin yrittämisellekin sekä etenkin maataloudessa ja elintarviketeollisuudessa myös merkittävän hygieniariskin. Siksi naakan rauhoittamista nyt puretaan.

Valiokunnassa oli asiasta napakka, asiantunteva ja lähes yksimielinen kuuleminen, jonka johtopäätöksenä mietinnöstä on luettavissa maa- ja metsätalousvaliokunnan myönteinen kanta naakkojen ympärivuotisen rauhoituksen purkamiseen ja lainmuutoksen pikaiseen voimaan saattamiseen. Naakasta ei tällä muutoksella tule lainsuojaton, kuten täällä on jo moneen kertaan todettu, mutta rauhoituksen rajaaminen vain pesimäaikaan auttaa naakkojen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemisessä ja torjumisessa tehokkaasti, koska pääosa naakkojen aiheuttamista vahingoista on tapahtunut nimenomaan tulevan pesimäaikaisen rauhoitusajan ulkopuolella. Jos karkotuskeinot ja torjuntatoimet eivät tehoa tarpeeksi, pesimäaikaanakin naakkoja voidaan jatkossa pyytää Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla tai metsästyslaissa säädetyn ilmoitusmenettelyn nojalla, ja hyvin näin.

Haluankin kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa tämän asian esille nostamisesta ja eteenpäin ajamisesta ja ministeri Leppää asian reipastahtisesta käsittelystä. Kannatettavaa on myös valiokunnan mietintöön liittämä kannanotto siitä, että merimetsojen ja valkoposkikihanhien suojametsästystä tulisi voida harjoittaa luonnonsuojelulain piirissä.

19.00 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän hyvistä keskustelusta ja haluan vielä korjata yhden ehkä hieman väärinkäsityksen siitä, voiko ilmoitusmenettelyä nyt jatkossa tehdä naakalle. Kyllä voi, koska nyt se on siirtynyt metsästettäväksi lajiksi ja nythän päätökset poikkeusluvista tekee riistahallinto ja sen jälkeen, kun kerran tämä päätös on tehty, voidaan siirtyä ilmoitusmenettelyyn. Jos joku taho sattuisi innostumaan valittamisesta, vaikka viranomaiset ovat erittäin suuren harkinnan jälkeen päätöksen tehneet ja vain vahinkoperusteisesti, ja jos joku sattuisi valittamaan näistä asioista, niin ilmoitusmenettelyä sitten tämä valittaminen ei enää koske.

Minulle on kahden viimeisen tunnin aikana kerrottu esimerkiksi siitä, miten lupapäätös on saatu kohtuullisen pitkän prosessin jälkeen ja esimerkiksi tuhannen naakan parveen saatiin kymmenen naaraan ja kymmenen koiraan lupa ja se kesti tosiaan parisen kuukautta ja maksoi 160 euroa. Kohtuuttoman kallista, ja joka kerta tämä on täytynyt erikseen hakea. Jos nyt sitten ajatellaan esimerkiksi elintarviketiloja, joissa ongelma on kesäaikaan, tai muitakin tapauksia, joissa ongelma on kesäaikaan, niin näihin ongelmiin voidaan päästä käsiksi silloin, kun se on ajankohtaista, eikä sitten, kun esimerkiksi marjasato on jo tuhattu.

19.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomainen asia, että tämä metsästyslain muutos on saatu aikaiseksi, ja maa- ja metsätalousvaliokunta on tehnyt erinomaisen mietinnön. Tällaista lakimuutosta tervahdin suurella tyydytyksellä, koska olen omassa kotipiirissänikin nähnyt siinä lähialueella, miten naakat ovat terrorisoineet sitä ympäristöä. Niitä on aivan valtavasti siellä, minne ne sattuvat. Kotipihallani sattuu nimitäin olemaan semmoinen erittäin hyvä metsäreuna-alue, missä on paljon oravia, ja niitä on mielenkiintoista talvella seurata, mutta jostain syystä nämä oravat ovat hävinneet, ja syy on tämä naakka. Se on terrorisoinut, pistänyt hengiltä, syönyt ilmeisesti suihin nämä oravat ja aiheuttaa totta kai tällaista kosmeettista haittaa, kun niitä pyörii siinä jatkuvasti. Mutta se

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

ulostemäärä, minkä ne siihen lähialueelle kylvävät, on aivan mahdoton. Olkoon, että se on yksittäinen ilmiö luonnossa, ymmärrän sen — se on tärkeä luontokappale naakkakin, se on pakko myöntää — mutta pitäisihän joku mittasuhte näissä keskusteluissa olla, kun näiden luontokappaleiden kantoja sitten kuitenkin meidän pitää säädellä. Muutenhan tilanne karkaa käsistä.

Hyvä esimerkki on tämä valkoposkihanhi. Meillä Suomessahan luonnonsuojelulain nojalla ja erilaisilla rauhoitusmääräyksillä käytännössä vaikutetaan hyvin vahvasti elinkeinoihin. Keski-Karjalan alueella, Rääkkylä—Kitee—Tohmajärvi -alueella, kävin tutustumassa viime keväänä valkoposkihanhiin tekemiin vahinkoihin — aivan valtavia vahinkoja. Tässä salissa en usko, että kukaan uskoisi, jos lähtisin kuvailemaan, mitä siellä niillä pelloilla tapahtui: kun hanhiparvi laskeutuu pellolle, niin 10 hehtaarin pelto on yhdessä yössä syöty, koko sato tuhoutunut, ja kun maanviljelijä ei tietenkään mistään saa korvaavaa ravintoa hyötyeläimille eli lehmille ja vasikoille ja muulle karjalle, mitä hän välttämättä elinkeinossaan tarvitsee, niin peli on menetetty.

Sitä paitsi ne kyseiset linnut levittävät erilaisia tauteja. Kaikkia en edes tiedä, mitä ne levittävät. Tässä on parempia asiantuntijoita, jotka tietävät, mitä tauteja niiden lintujen mukana tulee. Mutta minkä tautta sitten Virossa ja Ruotsissa asia on hoidettu? Ei siellä ole mitään ongelmaa, asiat osataan hoitaa. Tästähan voi ihan suoran johtopäätöksen vetää, että meillä käydään näillä luonnonsuojeluasioilla ihan puhtaasti maaseutuihmisten kimppuun ja tehdään elinkeinopolitiikkaa haittaavaa toimintaa.

Sama koskee merimetsoa. Ruotsissa se asia on hoidettu, samoin Virossa ja Baltian maissa se on hoidettu tyylikkäästi pois, ei se siellä ole mikään ongelma. Tämä todistaa väijäämättä sen, että Suomessa näillä erilaisilla luonnonsuojeluhankkeilla estetään järkevää elinkeinotoimintaa, mikä ikävä kyllä kohdistuu suurimmaksi osaksi maaseudulle, kun eihän niitä maanviljelijöiden pelloja kaupungeissa juurikaan ole. Ja kun nämä pienillä katteilla toimivat maatilat törmäävät tällaisiin esteisiin, joita keinotekoisesti tehdään luonnonsuojelun nimissä, niin pienikin sadon menetys vie sen tilan tuloksen miinukselle, ja sen jälkeen sitten ollaan todella vaikeiden asioiden edessä. Toivoisin, että Suomen eduskunnassa jonnain päivänä löytyisi sydämensivistystä sen verran, että tunnustettaisiin tosiasiat ja lopetettaisiin ihmisten elinkeinojen haittaaminen näillä luonnonsuojeluasioilla. Kaikille näille eläimille on tässä maassa tilaa, mutta järki pitää siinäkin hommassa pitää.

19.05 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskosella oli erinomainen puheenvuoro.

Mitä näihin naakkoihin tulee, niin mitenkähän vihreät suhtautuvat rottiiin? Nämä ovat samanlaisia taudinlevittäjiä ja syövät viljat ja elinkeinon kaikilta ihmisiltä. Jos rottia tulee vihreitten alueelle, vaikka tänne kaupunkiin, niin silloin niitä ruvetaan hävittämään. Ei siinä kysytä keiltäkään luonnonsuojelijoilta mitään. Mutta nyt tällä hetkellä luonnonsuojeluohjelmat antavat yksipuolisen kuvan. Minä katsoin muun muassa naakoista ohjelman, kuinka tarpeellinen lintu tämä on. Kuitenkin palaute, mikä tulee tuolta maaseudulta, on toisenlainen.

Sama merimetsossa: sillä alueella, missä niitä on, pitää kanta säännöstellä semmoiseksi, että niitten kanssa tullaan toimeen. Joutsenet: Jos esimerkiksi meillä päin joutsenia useampikin pari tulee pienelle alueelle, ne häätävät muut pois sieltä, vesilinnut ja kaikki. Se on hyvin vihainen elukka, ja nyt se on ryöstäytynyt käsistä. Sama näillä valkoposkihanhilla: ei muuta kuin kattilaan kaikki ylimääräiset. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

19.07 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys metsästyslain muutokseksi on hyvä ja tervetullut ja maa- ja metsätalousvaliokunnan linjaukset siihen oivallisia. Erityisen hyvä on naakan rauhoituksen purku ja se, että naakan aiheuttamiin ongelmiin voidaan jatkossa puuttua kätevämmiin ja jouhevampiin. Meillä on esimerkkejä ollut siitä, millaista rumbaa ja byrokratiaa on aiheuttanut tämä naakkojen metsästys, ja nyt tämä ongelma siis ratkeaa helpommin.

En usko, että naakkakanta tästä erityisesti kärsii, ja jos niin hassusti kävisi, että se alkaa olla jälleen uhanalainen laji, niin silloin voi lainsäätäjä jälleen tähän asiaan puuttua.

Mielestäni edustaja Hoskonen otti erinomaisen tärkeän asian esille puhumalla valkoposkikihanhista, niiden aiheuttamista ongelmista. Ne jäljet, mitä täällä pääkaupunkiseudulla voi puistoissa nähdä, ovat tosiaan vähäisiä verrattuna niihin tuhoihin, mitä nämä linnut parvittain saavat aikaan muualla Suomessa. Valitettavasti tässä yhteydessä maa- ja metsätalousvaliokunta ei voinut tätä valkoposkikihanhiasiaa ratkaista, mutta toivottavasti eduskunta lähitulevaisuudessa tähän asiaan puuttuu ja hoitaa asian siten, että myös valkoposkikihanhien aiheuttamat tuhot voidaan torjua.

19.08 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Tässä meinasi käydä itselleni melkein kuin tuhoa tekeväälle naakalle — huonosti — kun oli puheenvuoro varattuna ja tietoa ei tullut siitä, että lista eteni nopeammin. Mutta oli hienoa, että tämä mahdollisuus tuli puhua, kun joskus tuntuu, että liikaa ei tule sellaisia mukavia, arkeen osuvia päätöksiä meillä tehtyä. Joskus tuntuu, että ne hyvät päätökset, joita teemme, näkyvät vasta sitten vuosien päästä ihmisten arjessa, mutta tämä on sellainen hallituksen esitys ja tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on kyllä sellainen, että se on todella miellyttävä monelle maaseudun ihmiselle ja erityisesti monelle maataloustuottajalle. Ainakin meillä Etelä-Pohjanmaalla, omalla alueellani, on todella pahoja ongelmia ollut naakkojen kanssa, ja tämä on ollut sellainen asia, mistä itse olen saanut paljon palautetta.

Pidän tätä sellaisena esityksenä ja tekona, joka vähentää tarpeetonta byrokratiaa. Se on osa hallituksen sääntelyn sujuvoittamista, ja se on myös semmoista käytännön arjen helpottamista. Haluankin tässä lausua kiitokset siitä, että ministeri Jari Leppä on tätä työntänyt eteenpäin, ja haluan myös osoittaa omat kiitokseni Anne Kalmarin johtamalle maa- ja metsätalousvaliokunnalle, joka erittäin laajapohjaisesti on tätä vienyt eteenpäin. Tämä ei ole ollut hallitus—oppositio-kysymys. Aivan erinomainen, hyvä esitys.

Täällä aikaisemmatkin puhujat ovat todenneet myös monen muun rauhoitetun lajin aiheuttamista ongelmista, ja jaan sen huolen. Merimetsojen aiheuttamat tuhot ovat aivan hirveitä. Se on ekokatastrofi, ja se on luonnon tuhoamista, jota tällä hetkellä ne elukat, ne linnut, aiheuttavat tuolla rannikolla. Myöskin minusta kyllä meidän vain täytyy tähän susikysymykseen löytää järkeviä ratkaisuja. Kaatolupia nyt vain on saatava. Ei susi kuulu ihmisten pihuille. Ei ole normaalia, että Kirkkonummella ja Espoossakin jo sudet pyörivät ihmisten piholla.

Muutenkin, arvoisa puhemies, meillä on vähän haastetta siinä, että kun laji rauhoitetaan, niin totta kai sen kannat lisääntyvät, ja silloin on inhimillistä se, että niitä voi olla haitallisenkin paljon. Jotenkin nopeammin pitäisi reagoida tähän kantojen lisääntymiseen.

19.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tervehdin ilolla tätä maa- ja metsävaliokunnan tekemää hyvää mietintöä. Muutama sana vielä näistä luonnon-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

suojelulain nojalla tehdyistä erilaisista haitallisista toimenpiteistä, jotka nimenomaan kohdistuvat maaseudun ihmisiin.

Tämä naakkahomma nyt on aika hyvällä mallilla, merimetso samoin, samoin valkoposkikihanhien aiheuttama haitta maanviljelijöille. Katsoin juuri edustaja Torniaisen kanssa valokuvaa, viime keväänä otettua, 2017 toukokuussa. Pellon pinta-ala näkemäni silmähävainnon mukaan, arvioni mukaan, noin 15 hehtaaria. Suurempikin se voi olla, mutta vähintään 15 hehtaaria. Yön aikana, kun siihen laskeutui valkoposkikihanhien lauma, koko sato oli koko pellolta menetetty. Maanviljelijä oli epätoivoinen. Hän sanoi suoraan, että kyllä hän korvauksia hakee mutta kun se ei mihinkään riitä, koska sitten, kun tulee pulaa karjan ravinnosta, totta kai myyjäkin tietää sen, että hinta nousee, ja se raha, minkä korvauksena saa, vähäinen vahingonkorvaus sieltä, on niin pieni, että sillä ei saa mitään. Tilan kannattavuus on käytännössä siltä vuodelta mennyt. No, jos se olisi yksi vuosi, arvoisat suuret luonnonsuojelun ystävät, jos se olisi vain yhden vuoden korvaus, maanviljelijä varmaan selviäisi siitä, mutta kun menossa on viides vuosi, mitä te teette, arvoisat Vihreän liiton edustajat? Menettekö te sille ihmiselle apuun ja sanotte, että kyllä me maksamme nämä laskut, maksetaan polttoainelaskut, karjanrehulaskut, eläinlääkäreiden palkkiot, verot, vakuutukset ja tällaiset? Ette varmasti mene.

Toinen esimerkki Kuhmosta viime syksyltä. Se ei liity naakkaan, mutta se on kuitenkin luonnonsuojelulakiin liittyvä: susiasia. Luonnonvarakeskuksen julkisti juuri susikanta-arvionsa, 200 yksilöä noin suurin piirtein Suomessa. Viime syksynä, kun hirvenmetsästys alkoi Kuhmon kaupungin alueella, Kuhmon Riistanhoitoyhdistys suoritti susikantalaskennan, kun sattui niin onnellisesti, että oli kova lumisade, ja kuten tiedämme, niin susihan ei liiku lumisateen jälkeen. Se on hyvin paikallinen eläin, se pysyy paikallaan muutaman päivän ennen kuin lähtee liikkeelle. Kuhmon alueelta laskettiin siinä laskennassa 33 sutta, Luonnonvarakeskuksen arvio samaiselle alueelle 5 sutta. En väitä, että Kuhmon Riistanhoitoyhdistyksen miesten laskema luku on millilleen oikein, mutta ihan varmaa on, että se on 20 prosentin tarkkuudella oikein, sen uskallan luvata. Elikkä 25—40, siihen väliin se sattuu. Virallisen kanta-arvion mukaan Kuhmossa on 5 sutta ja todellinen luku yli 30. Mitä te luulette, hyvät ystävät, kun sielläkin talossa, missä kävin, on kaksi pientä poikaa ja heillä on tilanne elämässään sellainen, että lapsilla on ulkonaliikkumiskielto yksinään, eivät saa mennä pihalle, jos isä ja äiti, maanviljelijöinä kun ovat, eivät jouda lapsia vahtimaan ulkona ja suojaamaan heidän leikkiaikaansa, niin kuka sen sitten tekee? Onko tämä oikein?

Kun täällä Etelä-Suomessa nähdään susi tai joku muu vastaava, karhu, niin kyllä ovat Ilmavoimat liikkeellä, Merivoimat, rajavartiot, poliisit ja vaikka mitkä. Jos tällä tavalla meneteltäisiin vaikka Kuhmossa tai Ilomantsissa, meillä olisi jatkuva poikkeustila, aivan jatkuva. Poliisit olisivat jatkuvasti vahtimassa ihmisten turvallisuutta ja armeija varmaan turvaamassa lasten koulutietä.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä puheellani halusin todistaa, että kyllä Luonnonvarakeskuksen toiminnassa on jotakin pahasti vialla, eihän tällaisia arvioita voi tehdä, kun paikallisten ihmisten toimesta lasketaan syntyneet vahingot ja nähdään, mitä esimerkiksi suurpe tokanta on. Tai nyt käsillä oleva naakka-asia, joka on kiitettävän hyvällä mallilla: kiitoksia vain maa- ja metsävaliokunnalle, erinomaiselle puheenjohtajalle ja koko valiokunnalle, siitä, että tämä homma on hoidettu kuntoon. Tämä ennakkoluulottomuus meidän pitäisi ottaa.

Sellainen kirkasotsainen suojeluvimma, mitä tässä maassa on: Katsokaapa muuten noita merialueita. Siellä itämerennorppa ja harmaahylje syövät kaikilta kalastajilta elinkeinot pois. Sitten meidän ainoaksi vaihtoehdoksemme, hyvät ystävät, jää syödä ulkomaista ka-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

laa, ja saadaan siitä dioksiinia ja muita hyviä lisäaineita kehoomme. Onhan siinä tietysti se hyvä puoli, että kun dioksiinia saa riittävän paljon, ei tämä maallinen tomumaja happane ja madot ihmettelevät tuolla haudassa, että mikäs tällä kaverilla on, kun tähän ei mikään pure. Tämä on vakava juttu, mutta toivon, että te, arvoisat Vihreän liiton edustajat, jonain päivänä laskeutuisitte sieltä norsunluutornista oikeaan elämään, kävisitte siellä maatilalla näkemässä, mitä maanviljelijät tänä päivänä esimerkiksi näiden hanhien takia näkevät. Tai suurpedot: pitääkö niiden kahden pienen pojan illalla olla sisällä sen tautta, että isä ja äiti eivät jouda niitä valvomaan pihalla tai ukki ei jouda tai mummi on jossakin muualla?

Arvoisat edustajakollegat ja Luonnonvarakeskuksen johto siellä, jos satutte kuulemaan — en ole vielä nähnyt sellaista Luonnonvarakeskuksen johtajaa, joka olisi aidosti tullut kuuntelemaan, kyllä he ovat kuulevinaan mutta eivät kuuntele — missä teidän moraalinne on, kun tällaista teette? Kyllä minä pikkuisen peräänkuulutan sitä virkamiehille kuuluvaa, laissa edellytettävää rehellisyyttä ja virkamieslaissa olevaa edellytystä, että pitää vaalia yhteistä hyvää ja toimia rehellisesti ja avoimesti. Tässä asiassa sitä ei ole tehty, ja siitä olen hyvin pahoillani.

19.16 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vertauksenne siitä, että vihreät ovat norsunluutornissa, oli kyllä niin ontuva, että en pysty sitä allekirjoittamaan, ja pidän hieman hämmäntävänä sitä, että käytätte tällaista vertausta.

19.17 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Palatakseni nyt tässä käsitellyssä olevaan varsinaiseen asiaan, esitykseen metsästyslain muuttamisesta, Suomen Metsästäjäliitto lausunnossaan ja moni muukin asiantuntijataho lausunnossaan toteaa: ”Naakka on älykäs lintu, joka oppii nopeasti välttämään vahinkokohteita, joilla niitä ammutaan.” Näinhän tämä asia on, ja juuri tästä syystä nyt käytössä olleet poikkeuslupamenettelyt ovat tehonneet poikkeuslupia myöntävän tahon mukaan hyvin. Kyse ei ole siis siitä, ettemmekö me ymmärtäisi, että naakkakanta on runsastunut niin, että sitä pitää häätötoimenpiteitten ja rakennusten verkottamisen ohella ampumallakin metsästää, vaan kysyisin niinpäin, että ettekö te ymmärrä, että se ampuminen ei ole lopullinen ratkaisu ongelmaan eikä tässä sellaista byrokratian purkuilmiötäkään tapahdu, jota perusteluna käytätte, koska edelleenkin pesimäaikana poikkeuslupamenettelyt ovat voimassa. Se, että poikkeuslupia on myönnetty nyt kaksi- ja jopa kolmevuotisiksi, on mielestäni aika joustava käytäntö, ja hyvä niin. Mutta siitä olen eri mieltä nykykäytännön suhteen, että kun hinta on 150 euroa, niin mielestäni se on aika korkea ja silloin sitä voitaisiin kyllä joustavoittaa laskemalla sitä hintaa.

Valiokunta on todella käsitellyt asian hyvin ripeästi, niin ripeästi, että ennen kuin itsekin ehdin ymmärtää, niin asiantuntijakuuleminen oli jo päätetty eikä siinä kuultu sen enempää viljelijöitä kuin poikkeuslupia myöntävää tahoakaan eikä esimerkiksi Eviraa. Missään asiantuntijalausunnossa ei ole tullut ilmi sellaista, että naakasta olisi muodostunut lintu, joka on taudin levittäjä, ja tässä erityisen hygieniariskin vuoksi oltaisiin naakkaa metsästyksen piiriin siirtämässä. Hyvät ystävät, jos teillä on kotinne pihalla lintulauta, niin siellä on vakavia tauteja. Suosittelen pesemään kädet joka kerta, kun lintulaudalla asioitte. Mutta sellaista tietoa ei ainakaan valiokunnalle ole saatettu, että naakka olisi nyt jotenkin erityinen taudin levittäjä ja siitä olisi tässä lakiesityksessä kyse. Tauteja on kaikkien lintujen ulosteissa. Naakka ei ole siitä poikkeus parempaan eikä huonompaan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Arvoisa puhemies! Totean vielä sen, että luonnonvaraiset eläimet eivät harjoita terrorismia. Pidän tämäntyyppisiä luontovihamielisyyden ilmauksia tässä salissa melko asiattomina.

19.19 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin täytyy todeta mielihyvällä se, että tämä on ripeästi viety eteenpäin. Toivon tietenkin, että tuo valkoposkihanhiin ja merimetsoihin kohdistuva asia, sääntely, menisi myöskin pian eteenpäin.

Mutta sitten kun edustaja Hoskonen otti esiin petojen aiheuttamat vahingot, niin kyllä hän asettelussa elinkeino vastaan suojellut eläimet joskus tuntuu, että elinkeinonharjoittaja on siinä alakynnessä. Otan esimerkiksi poroelinkeinolle petojen aiheuttamat vahingot. Korvaus tulee, mutta se ei missään tapauksessa kata sitä kaikkea työtä ja tuskaa, mikä niistä tulee.

Mutta monesti olen miettinyt tätä, miten kankea on tämä systeemi siinä vaiheessa, kun tätä rauhoitusta pitäisi purkaa. Edustaja Kurvinen viittasi tähän. Eikö tässä voisi olla tällainen systeemi, että kun populaatio kasvaa todellakin yli sen kestävä tason, niin jollain tavalla pitäisi olla helpompaa se, että raukeaisivat nämä rauhoitukset? Se tietenkin tarkoittaisi sitä, että pitäisi laskentajärjestelmien olla sitten hyvin tarkkoja, joten se voi siihen kaataa. Mutta toivoisin, että ei aina olisi tällainen vastakkainasettelu sitten, kun näitä asioita yritetään uudelleen ratkoa.

19.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kysyn vielä erilaisista petokannoista, kun naakka-asia nyt on kiitettävästi hoidettu tällä kuntoon — ja näin pitää toimia merimetsojen ja näin pitää toimia valkoposkihanhiin ja muidenkin kanssa — sen perään, kun Luonnonvarakeskus suurpetoarvioita tekee. Muistan sen ajan, kun Alexander Stubb ollessaan pääministerinä joutui kerran muutamasta varomattomasta prosenttiarviostaan — sanoiko hän sen väärinpäin, vai muistiko hän sen väärinpäin — tilanteeseen, että heti oli välikysymyksen teko. Välittömästi kyseinen herra, pääministeri, joutui suuren epäilyksen alle siinä, puhuiko hän totuuden vierestä. En sano sitä sanaa, kun se tässä talossa kuulemma on kielletty, mutta häntä syytettiin siitä. Mutta entäs sitten, kun Luonnonvarakeskuksen johtajat vääristelevät näitä petokantoja? Eikö heillä ole mitään vastuuta? Virkamieslaki ja myös Suomen laki edellyttävät, että heidän pitää virassaan toimia huolella ja edistää yhteistä hyvää. Jos Kuhmon alueella on 35 sutta laskennassa laskettu ja virallinen kanta on 5 ja samaan aikaan Luonnonvarakeskuksen työmies siellä harjoittaa susien ruokintaa ja valokuvausta valtion rahalla, työaikana, valtion kalustoa käyttäen, niin siinä herää mieleen kyllä kysymys, että onko tämä oikein. Ja uskallan seisoa omilla jaloillani, sillä niin kuin sainoin, olen siellä itse paikan päällä käynyt ja nähnyt ne valokuvat. Minä vain kysyn teiltä, arvoisat kansanedustajakollegat, onko tämä oikein, että virkamies tekee tätä. Minä olen tästä niin pahoillani, että ne ihmiset vaarantavat siellä rajaseutukunnissa joka päivä henkensä, ei vain Kuhmossa, myös Ilomantsissa, Ylä-Savossa, Vieremällä ja niin edelleen.

Tässä huoneessa tällä hetkellä on monta äitiä. Kuinka moni teistä laskisi oman lapsen pihalle leikkimään, kun tietää, että susi on syönyt edellisenä päivänä naapurin koiran ja käynyt laitumella olevien lehmien kimppuun? Minä olen ihan varma, että tässä salissa suuresti tietävät Vihreän liiton edustajat muina miehinä katselevat muualle ja ovat ikään kuin eivät tietäisi mitään. Nämä lapset elävät siellä jokapäiväisen uhkan kanssa joka ainoa päivä. Joka ainoa päivä, kun koulureppu pannaan selkään ja lähdetään tien varteen, se uhka on edessä. Jos isä tai äiti ei jouda viemään taksille sinne tien varteen, niin kuka heitä suojelee? Iltaru-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

kous, aamurukous toivon mukaan — mutta siitä ei ole apua, jos hukkalauma sattuu kohdalle.

Täällä me seisomme ja puhumme kauniita, hyvä näin. Mutta peräänkuulutan virkamies-ten asennetta tähän. Kyllä pitää valtion virkamiehen noudattaa lakia ja pysyä totuudessa, ja sitä tässä asiassa ikävä kyllä ei ole ollut.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Valiokunnan puheenjohtaja Kalmari.

19.23 Anne Kalmari kesk: Rouva puhemies! Edustaja Halmeenpää kysyi, eikö keskusta ymmärrä sitä, että poikkeusluvilla olisi voinut selvitä. Poikkeusluvilla ei ole voinut kaikissa tapauksissa selvitä, ja ilmoitusmenettelyä ei ole voinut käyttää niin kauan kuin naakka on ollut luonnonsuojelulain piirissä. Nyt kun se on metsästettävä laji, ilmoitusmenettelyyn voidaan siirtyä, enkä usko, että riistahallinnon ihmiset lähtevät rengastamaan lintuja silloin, kun pitäisi myöntää poikkeuslupa, vaan he käsittelevät poikkeusluvun asianmukaisesti ajassa, ja sen jälkeen, kun se on käsitelty, voidaan siirtyä ilmoitusmenettelyyn. Kukaan ei halua Suomesta tappaa naakkaa sukupuuttoon. Naakka kuuluu suomalaisen lajistoon, ja siellä se tulee pysymään, mutta saamme torjuttua haittoja ja saamme parannettua elintarviketurvallisuutta.

Ja vielä mitä merimetsoon ja valkoposkikihanteen tulee, meidän tulisi kiihkottomasti pystyä arvioimaan silloin, kun joku laji runsastuu niin, että se aiheuttaa luontoon kohtuutonta haittaa, miten voimme näitä luonnolle ja ihmisille koituvia haittoja vähentää.

19.25 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Olen aivan samaa mieltä, kuten valiokunnan puheenjohtaja tässä päätti, että meidän todellakin pitäisi pystyä kiihkottomasti näitä asioita käsittelemään. Mutta valitettavasti nyt tässäkään keskustelussa tämä ei ihan toteutunut. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 83/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maantielain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 45/2018 vp
Toimenpidealoite TPA 63/2017 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 15/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 15/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Keskustelu

19.26 Markku Pakkanen kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys 45 koskee maantielakia, ja tässä pieni esittelypuheenvuoro siitä, mitä se sisältää ja miten asiaa on valiokunnassa käsitelty.

Maantielain muuttamista koskeva hallituksen esitys liittyy keskeisesti maakuntauudistukseen. Koska esitykseen sisältyy tähän uudistukseen liittymättömiä, aikataulullisesti kiireellisiä ehdotuksia, liikenne- ja viestintäministeriö on ehdottanut valiokunnalle, että esityksestä poistetaan tässä vaiheessa kaikki maakuntauudistukseen liittyvät säännökset. Ministeriön antaman selvityksen mukaan maakuntauudistukseen liittyvät ehdotukset tuotaisiin uudelleen valiokunnan käsittelyyn erillisellä hallituksen esityksellä syksyn 2018 aikana.

Esitettyjen muutosten myötä maanteiden luokittelua ja runkoverkkoa, tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa, kunnossapitoa sekä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevat säännökset voisivat tulla voimaan mahdollisimman pian. Valiokunta pitää hyvänä, että liikenneverkon rahoitusta pohtineen parlamentaarisen työryhmän ehdotuksia pitkäjänteisestä liikennejärjestelmäsuunnittelusta ja rahoituksesta saadaan tätä kautta vietyä eteenpäin. Esityksen keskeisenä tavoitteena on tienpidon laadun varmistaminen suunnittelua tehostamalla, maanteiden palvelutason ja kunnossapidon tason määrittelyllä sekä valvontaa tehostamalla.

Valiokunta pitää hyvänä, että esityksen perusteella valtioneuvoston päätöksellä määriteltäisiin valtakunnallisesti merkittävä liikenteen runkoverkko. Valiokunta toteaa mietinnössään, että runkoverkon määrittely ei saa johtaa siihen, että muiden väylien rahoitustaso jää liian matalaksi niille säädetyn palvelutason toteuttamiseksi. Esityksen mukaan tavoitteena on, että korjausvelka ei kasva runkoverkolla tai muilla valta- tai kantateillä ja että se pysyy hallinnassa myös seutu- ja yhdysteillä. Valiokunta toteaa, että selkeänä tavoitteena tulee olla, että korjausvelkaa saadaan pidemmällä aikavälillä pienennettyä.

Valiokunta pitää parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioineen työryhmän esitystä vähimmäistasona, josta rahoitusta tulee kehittää tulevaisuudessa ylöspäin. Saadun selvityksen mukaan esityksessä asetettava palvelutaso ja kunnossapidon taso vaativat jatkossa lisärahoitusta vähintään tällä hallituskaudella perusväylänpitoon osoitettujen lisäpanosten verran. Lisärahoitustarve vastaa parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioineen työryhmän yksimielisesti loppuraportissaan esittämää 300 miljoonan euron lisärahoitustarvetta perusväylänpidolle.

Valiokunta pitää hyvänä ehdotusta valtakunnallisen ja pitkäjänteisen, 12 vuoden aikajänteiden, kaikki liikennemuodot kattavan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta. Valiokunta on pykälämuutoksella lisännyt maakunnan liitot niiden kuultavien joukkoon, joilta valtakunnallisesta suunnitelmasta tulee pyytää lausunto. Valiokunta pitää tärkeänä myös, että liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja suunnitelmissa otetaan huomioon myös yksityistiet keskeisenä osana liikennejärjestelmää.

Esityksessä säädetään myös tienvarsimainonnasta ja -ilmoittelusta. Valiokunta on lisännyt pykälän 4 momenttiin säännöksen siitä, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen rajoittavan tai kieltävän päätöksen antamista tehtävä yhteistyötä ilmoituksen tekijän ja asianomaisen kunnan kanssa. Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteistyön kautta pyritään löytämään tienvarsimainontaan tai -ilmoitteluun liittyvän toiminnan kannalta kuskakin tilanteessa toimiva ratkaisu. Sääntelyä pyritään uudistamaan nykyisten ongelmien

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

välttämiseksi siten, että monenlaiselle paikalliselle toiminnalle käytännössä elintärkeää tienvarsimainontaa ja -ilmoittelua voidaan hyödyntää asianmukaisesti ja valtakunnallisesti yhtenäisesti.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on käsitellyt teiden talvikunnossapitoa koskevaa toimenpidealoitetta maantielain käsittelyn yhteydessä. Saadun selvityksen mukaan aloitteessa ehdotetut toimenpiteet ovat hyvin pitkälle käynnissä, ja näin ollen valiokunta ehdottaa, että toimenpidealoite hylätään.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan mainita, että tämä mietintö on yksimielinen.

19.31 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valiokunnan varapuheenjohtaja Pakkaselle erittäin selkeästä esittelypuheenvuorosta.

Itse tästä lain sisällöstä voisi sanoa sen, että kun kaikki maakuntauudistukseen liittyvä poistettiin, niin muutokset koskevat maanteiden luokittelua ja runkoverkkoa, tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa, kunnossapitoa sekä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua. Nämä kaikki ovat pitkälti niitä asioita, joita myös parlamentaarisessa työssä on käsitelty: pitkäjänteisyys liikennesektorin tekemisessä, 12-vuotiset suunnitelmat teiden ja ratojen kunnostamiseen ja näiden kautta paremmat mahdollisuudet myös EU-rahoituksen saantiin.

Yleisesti voisi todeta, että valiokuntakuulemisissa tuli esiin, että tämä laki on sujuvasti kirjoitettu ja valmisteltu aidosti vuorovaikutteisesti. Haluan myös täällä salityössä erikseen todeta sen, että kun ministeriö päätti poistaa esityksestä kaikki maakuntauudistukseen sisältyvät säännökset, mikä sinällään oli ainut oikea vaihtoehto, niin valiokunta kiinnitti yksimielisesti vakavaa huomiota siihen, että on poikkeuksellista, että näin suurimittaisia muutoksia toteutetaan hallituksen esitykseen ilman hallituksen täydentävän esityksen tekemistä. Tästä yksimielisestä vakavasta huomiosta ja hyvästä valiokuntayhteistyöstä on hyvä myös täällä salissa kiittää hallituspuolueiden kollegoita.

Mitä sitten tapahtuu käytännössä? Jotta lain tavoite toteutuu, keskeisintä tulee olemaan rahoituksen riittävyys, uudet investoinnit ja tiestön korjausvelka kun lähes huutavat uusia, erilaisia rahoitusvaihtoehtoja budjettirahoituksen lisäksi. Syytä on myös huomioida, että parhaillaan on vireillä äärettömän monta liikenteeseen liittyvää isoa uudistusta. Saumaton yhteistyö ja kokonaisuuksien hallinta vaativat tiukkaa seurantaa, jotta nämä yhteiset tavoitteemme tulevat tulevaisuudessa toteutumaan.

19.34 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Heti alkuun on paikallaan kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa hyvästä mietinnöstä ja toki myös venymisestä poikkeuksellisessa tilanteessa. Ymmärrän valiokunnan esittämän kritiikin sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun venymisestä aiheutuneista poikkeustoimista, mutta samalla olen kiitollinen siitä, että sote-uudistukseen liittymättömien kiireellisten liikennepoliittisten hankkeiden osalta päästään vihdoinkin eteenpäin. Näitä ovat erityisesti maanteiden luokittelua ja runkoverkkoa, tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa, kunnossapitoa sekä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevat säännökset.

Näistä erityisen hyvä muutos on liikennejärjestelmäsuunnittelussa siirtyminen 12 vuoden valtakunnallisen aikajänteen hyödyntämiseen. Muun muassa Ruotsissa tällaisesta useamman vaalikauden kattavasta suunnittelusta on saatu hyviä kokemuksia. Pitkäjänteisellä suunnittelulla on monia isojakin hankkeita voitu toteuttaa kustannustehokkaasti. Tarvettahan tällaiselle meillä riittäisi. Runsas kolme kuukautta sitten me juhlistimme Suomen

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

pisimmän ja vanhimman moottoritiehankkeen Turku—Vaalimaa valmistumista 62 vuoden jälkeen. Vastaavasti me Keski-Suomessa saimme odottaa Kirri—Tikkakoski-välin valtatie 4:llä siirtyvää toteutusta yli 30 vuotta.

Toisaalta, arvoisa puhemies, kuten valiokunta mietinnössään toteaa, lain toimeenpanon ja tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeistä tulee olemaan rahoituksen riittävyys. Tässä hyvä tavoite on parlamentaarisen työryhmän suosittama taso. Jos rahoitusta puolestaan halutaan viedä ylöspäin, silloin keskusteluun pitää ottaa vaihtoehdot, joissa voitaisiin julkisen rahoituksen rinnalla hyödyntää yksityisen puolen tarjoamia mahdollisuuksia isojen ja kiireellisten liikenneinfrastrukturihankkeiden toteuttamiseksi.

19.36 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksellä saadaan väyläpolitiikkaan kauan kaivattua pitkäjänteisyyttä ja ryhtiä esimerkiksi valtakunnallisen liikennejärjestelmän suunnitteluun. Siitä tulee lakisäateistä. Lainmuutos edistää myös parlamentaarisen väylätyöryhmän helmikuussa 2018 yksimielisesti tekemien linjausten toimeenpanoa, kun niistä tehdään nyt lakisäateisiä. Maantielain muutos ei poista tosiasiallista perusongelmaa elikkä sitä, ettei ole riittävää väylärahoituksen tasoa, eikä väylärahoituksen budjettipainotteisuutta. Siksi tätä työtä väylärahoituksen uudistamiseksi on jatkettava siinä parlamentarisessa työryhmässä.

Mikä tässä sitten käytännössä muuttuu nyt? Jatkossa laissa säädetään maanteiden luokitteluun ja runkoverkkoon, tienpidon yleisiin vaatimuksiin, palvelutasoon, kunnossapitoon sekä valtakunnallisen liikennejärjestelmän suunnitteluun liittyvistä asioista. Käytännössä esimerkiksi 12-vuotinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tulee lakisäateiseksi. Erittäin hyvä asia. Näin saadaan pitkäjänteisyyttä myöskin väyläpolitiikkaan, niin ettei se aina vaihdu, kun hallitus ja eduskunta vaihtuvat. Esityksen tavoitteena on, että korjausvelka ei kasva runkoverkolla tai muilla valta- ja kantateilla ja että se ainakin pysyy hallinnassa myös seutu- ja yhdysteillä. On myöskin erittäin tärkeää, että koko liikenneverkkoa käsitellään kokonaisuutena.

Edustaja Pakkanen liikenne- ja viestintävaliokunnan varapuheenjohtajana esitteli valiokunnan mietinnön erittäin hyvin ja otti myöskin esille tämän tienvarsimainonnan ja -ilmoittelun, joka nostettiin valiokunnan käsittelyssä hyvin esille, yksimielisesti, nimenomaan kaikkien valiokunnan jäsenten taholta. Haluttiin selvennystä nimenomaan siihen, että kunnissa voidaan myöskin päättää, mitä asioita siellä halutaan tuoda esille, ja tuoda niitä kaikille tiedoksi, että opasteet ovat kunnossa.

Edustaja Taimela kiinnitti omassa puheenvuorossaan huomiota siihen, että liikenneministeriö toi vastineella hyvinkin muutetun hallituksen esityksen, joka oli alkuperäisestä esityksestä paljon poikkeava. Sieltä oli karsittu kaikki maakuntauudistukseen liittyvät asiat. Omasta mielestäni on erittäin hyvä, että näin voitiin menetellä. Näin saadaan myöskin liikennejärjestelmäsuunnittelua nopeasti lakisäateiseksi ja hyviä asioita nopeasti eteenpäin.

19.39 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys maantielaiksi on valiokunnassa huolella käsitelty, ja siitä on paljon lausuttavaa löytynyt. Poikkeuksellista tässä lakiesityksen käsittelyssä oli se, että se ei tosiaanakaan tullut valiokunnasta ulos alkuunkaan sellaisena kuin se sisään silloin tuli. Siitä poistettiin nämä viittaukset maakuntiin ja korvattiin ely-keskuksilla.

Pari kolme nostoa haluaisin tehdä tästä valiokunnan pohdinnasta ja tämän lakiesityksen hyvistä puolista:

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Ensimmäinen on tämä siirtyminen 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun. Se on erittäin tervetullut muutos ja jäntevöittää ja tuo pitkäjänteisyyttä maamme liikennejärjestelmäsuunnittelutyöhön. Täytyy huomioda, että tätä 12-vuotista suunnittelua tehdään siis alueellisella, jatkossa maakunnan tasolla ja myös sitten valtiollisella tasolla. Tämän lisäksi meillä on vielä parlamentaarinen 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnittelutyöryhmä, joka rullaavasti tekee tätä suunnittelua. Uskon, että kun tämä menettely saadaan pyörimään ja käyntiin, Suomessa pääsemme laadukkaampaan ja parempaan suunnitteluun ja saamme parempia tuloksia ja parempia hankkeita. Kannattaa huomioda myöskin se, että vielä ei olla luotu sitä käytäntöä, miten tämä 12-vuotinen suunnittelu toimii käytännössä, ja siinä varmasti on syytä eduskunnankin pitää silmällä, miten tätä aletaan sitten soveltaa sekä virastossa, ministeriössä että sitten tässä parlamentarisessa työryhmässä.

No, edelleen erityisen ilahtunut voi olla siitä, että valiokunta suhtautui yksimielisesti tähän 300 miljoonan euron lisärahoitustarpeeseen perusväylänpitoon. Tämähän on sen ensimmäisen parlamentaarisen liikennejärjestelmän rahoitusta pohtineen työryhmän suositus, ja tämä parlamentaarinen suositus päättyi siis sellaisenaan tänne mukaan, ja se on minusta erittäin hyvä asia ja osoittaa sen, että meillä parlamentarismi täällä eduskunnassa toimii.

Edelleen olen hyvin iloinen ja kiitollinen valiokunnan hyvälle hengelle ja yhteistyölle ja yksimielisyydelle siitä, että tätä maantielain 52 §:ää saatiin muutettua. Se siis käsittelee näitä opaste- ja mainoskylttejä. Olemme varmaan jokainen liikenneasioiden kanssa tekemisissä ollut kansanedustaja saaneet kuulla eri puolilta Suomea tarinoita siitä, kuinka hankalaa erityyppisten opastekylttien asettaminen on sellaisiinkin paikkoihin, joihin talonpoikaisjärkeä noudattaen niitä tarvittaisiin: kulttuurikohteisiin ja merkittäviin kauppakeskitymiin ja niin edelleen. Valiokunta nyt tällä omalla kannanotollaan haluaa täsmentää tätä asiaa ja luoda sellaiset olosuhteet, että vastaisuudessa näiden opastekylttien ja mainoskylttien asettaminen olisi helpompaa ja jouhevampaa. Osaltaan tämä toteuttaa myös hallituksen norminpurkutavoitteita.

19.42 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tätä esitystä olin itsekkin käsittelemässä, ja olen pääosin tyytyväinen tuohon mietintöön, toki mainituin huomioin siitä, miten tämä maakuntien poisretusointi kesken lain käsittelyn oli varsin tavatonta.

Mitä tulee tuohon 52 §:ään ja kylttibyrokratian purkamiseen, joka on tullut useissa puheenvuoroissa esille, niin totta kai se on hyvä, että sitä asiaa saatiin tässä esityksessä korjattua hieman parempaan suuntaan, mutta korjaantuuko se aidosti, sen suhteen itse en ole täysin vakuuttunut, koska se sanamuoto, joka lopulta sinne pykälään saatiin, vaikuttaa hieman vesittyneeltä. Siellä puhutaan yhteistyöstä. Mitä se sitten käytännössä tarkoittaakaan, se jää nähtäväksi.

Tässä tuntuu tulevan laajemmaltakin esille sellainen tuntuma, että missä ely, siellä ongelma. Nyt jos maakuntauudistus ei toteutuisi, niin kyllä minun mielestäni elyjen mielivalalle täytyy jotain pystyä tekemään.

19.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että maantielaki saadaan uudistettua ja ennen kaikkea, nyt kun maakuntauudistus on tulossa, saamme lainsäädännön ajan tasalle. On hyvä, että runkoverkot määritellään entistä tarkemmin ja ennen kaikkea kiinnitetään vakavaa huomiota teiden kunnossapitoon ja sen laatuun. On aivan selvä asia, että tämän päivän talouselämä vaatii sen, että yhteysverkot ovat kunnossa. Tämä

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

tarkoittaa tietenkin rataverkkoa, maantieverkkoa. Vesiliikennekin tähän kuuluu, koska jos pystymme jonain päivänä vesitieliikennettä kehittämään niin, että raskaita kuljetuksia siirretään vesiteille, niin se helpottaa välittömästi maanteiden rasitusta ja myös rataverkolle antaa lisää pelivaraa.

Yksi huolestuttava piirre tässä maantieverkon suunnittelussa kuitenkin on, ja pidän sitä, tuota Itä-Suomen kohtaloa, huolestuttavana. Toinen on Kuutostie ja toinen Helsingistä lähtevä junarata, joka kiertää kohti Lappeenrantaa, Imatraa ja sieltä Joensuuhun ja siitä pohjoiseen. Tämä junarataverkko on jäänyt tavallaan lapsipuolen asemaan. Kesän 44 jälkeen, rauhansopimusten jälkeen, yhteydet Viipuriin ja sitä kautta niin sanotusti suurempaan maailmaan meiltä katkesivat sattuneesta syystä, ja sen jälkeen näiden liikenneverkkojen kehittäminen on ollut vähän vitkaista suoraan sanoen, joskus tuskastuttavan hidasta suorastaan.

Tässä asiassa, arvoisa rouva puhemies, toivon, että kun nyt uusi liikennejärjestelmäsuunnittelu on menossa ja tässä on paikalla liikennevaliokunnan jäseniä ja varapuheenjohtajakin arvokkaasti paikalla, niin tämä viesti menee nyt perille, että Kuutostie ja myös tämä itärajan pinnan junarataliikenne varmistetaan niin, että se merkitään ihan runkoverkoksi ja sitä kautta saadaan sen kunnostus oikealle tasolle. Kyllä Joensuukin ja Itä-Suomi tarvitsevat nopean junaradan ja hyväkuntoisen Kuutostien, ja Kuutostiehän jatkuu kohti pohjoista. Se on aivan oikein, että länsirannikolla systeemit pelaavat ja niin edelleen, mutta aivan yhtä tärkeitä ovat itärajalla Kuutostie ja junarata, joten toivon, että tähän asiaan liikennevaliokunta paneutuu. Uskon, että se viesti menee nyt näin ollen perille ja ministeri Berner ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin.

19.46 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen käytti hyvän Kuutostie-puheenvuoron, ja voin vakuuttaa, että merkittävä määrä valiokunnan jäsenistä asuu sen tien varrella, joten uskon, että se tulee kyllä huomioiduksi.

Edustaja Mäkelä kiinnitti huomiota ely-keskukseen. Itse koen niin, että nykypäivän ely-keskuksen kanssa on hyvä toimia hyvässä yhteistyössä ja neuvotteluyhteydet ovat ainakin Kaakkois-Suomessa hyvät. Tänäpäin meillä oli erinomainen keskustelu myös heidän kanssaan. Kaikki edustajat olivat sinne kutsuttuina, ja uskon, että tämän pykälän 4 momenttiin ja siinä tämä mainokseen liittyvä asia on tärkeä ja tällä saadaan hyviä ja joustavia ratkaisuja tässä.

Vielä haluan erityisesti kiittää edustaja Taimelaa, joka kiinnitti huomiota tähän, mihinkä valiokunta yksimielisesti kiinnitti huomiota, tähän poikkeukselliseen menetelmään, että näitä poistettiin kiireellisesti näitä asioita, mutta se on todellakin näin, että kun tämä maakuntaudistuspäätös ei ole vielä valmis, niin on hyvä saada nämä muut liikenneasiat ja lakimuutokset etenemään, jotta aikataulussa pysytään. Sitten voidaan palata maakuntaudistuksen valmistumisen jälkeen näihin kohtiin. Tämä oli tärkeä huomio edustaja Taimelalta, että aikataulusyistä otettiin tämä asia käsittelyyn.

19.47 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Näin liikennevaliokunnan jäsenenä ymmärtää käsimerkkejä, joita antavat poliisit ja hyvät kollegat salista. Lyhennän siksi huomattavasti puheenvuoroani.

Ensimmäisenä haluan kiittää edustaja Taimelaa, joka hyvin kuvasi... Minä en halua sanoa, että opposition kansanedustajat, vaan valiokunnan kansanedustajat olivat yhtä mieltä viedessään tätä asiaa eteenpäin, ja se oli minun mielestäni lohdullista. Ja vaikka oli se oi-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

kein kriittinen kanta siihen, kuinka ministeriö heittää niin sanotusti kaluamattoman luun valiokunnalle ja me joudumme sen pureskelemaan, kunnioitan ja annan arvostuksen osoitukseni meidän valiokunnan neuvoksille, jotka pystyivät siinä paineessa ja siinä kiireessä tekemään tämän mahdolliseksi, että hallituksen toive toteutui ja tämä laki on nyt tässä vaiheessa.

On toki todettava, että varapuheenjohtaja Pakkanen käytti kyllä hyvän puheenvuoron esitellessään tätä mietintöä. Tästä tulee enemmän kuin papukaijamerkki. Se oli hyvä, ja siinä oli nostettu oikeat asiat esille.

Sitten haluan täältä niin sanotusti pöntöstä kiittää edustaja Kopraa, joka nosti esille oli ko nyt 54 §:n [Jukka Kopra: 52!] — 52 §:n — joka oli vähän luiskahtaa ohitse. Nimenomaan kun tässä mennään mainokset edellä, niin minun mielestäni oli tärkeätä, että ainakin siinä vaiheessa valiokunnassa edustaja Kopra toi opasteet esille. Se oli hyvä. Siihen oli valiokunnan helppo yhtyä. Me olimme kaikki yksimielisiä siitä, että meidän pitää saada päätöksentekoa niin, että elinkeinoelämä ja kunnille tärkeät matkailukohteet on mahdollista opastaa niin, että ely-keskus... Emme nyt saaneet kuntaa mukaan päätöksentekoon, mutta heille annettiin kuitenkin mahdollisuus kertoa mielipiteensä. Sitä me edellytimme perusteluissa, ja sekin on jo ensi askel siihen suuntaan, koska jossain vaiheessa kyllä yrittäjät eri alueilla ovat kokeneet, voisiko sanoa, aika syrjivääkin kohtelua sikäli, että heidän oma elinkeinonharjoittamisessa estyy sillä, että ei saada opasteita. Ei meidän pidäkään tieturvallisuuden takia tehdä värikarttaa meidän moottori- tai valtateistä tai paikallisteistä, vaan pitää kuitenkin katsoa kohtuullisesti, mutta näkisin, että meille kaikille on tärkeätä niin matkailullisesti kuin elinkeinonharjoittajien osalta, että saamme riittävän hyvän opastuksen sinne, missä sellainen kuuluu ollakin.

Arvoisa rouva puhemies! Kaksitoistavuotinen suunnittelu, jonka suhteen parlamentaarisen työryhmän kantaan me tässä mietinnössä olemme yhtyneet, on ollut erittäin hyvä suunta, ja siitä meidän tulee pitää kiinni. Täällä on kuultu tänään juuri niitä järkeviä puheenvuoroja, että tämä ei saa olla poliittisesta puoluekannasta kiinni, siitä, kuka on hallituksessa, vaan pitää tehdä uskaliaasti ratkaisuja, joilla tämä mahdollistetaan. Mutta täytyy myöntää, että tämän hallituksenkaan hyvä 600 miljoonan euron rahoitus ei kuitenkaan pysäyttänyt korjausvelkaa. Se on mielestäni hyvä mittasuhte pohtia sitä, kuinka vähän valtiovalta lopulta laittaa rahoitusta siihen, että meidän infra toimii ja mahdollistaa työmatka-pondelöinnin ja opiskeluitten ja elinkeinoelämän mahdollisuudet toimia tässä maassa sujuvasti.

19.52 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Totta kai on niin, että jokaisella maakunnalla on omat liikennehankkeensa, mutta tahdon silti tukea edustaja Hoskosen näkemystä Kuutostien sekä Lappeenrannan ja Joensuun suunnan radan tärkeydestä. Paljonhan sen Kuutostien suhteen on tapahtunutkin. Kyllä sinne on tullut suurta muutosta, kun sitä on kaksikaistaiseksi saatu, nyt viimeisimpänä Luumäen kohdan pätkä, jota pitkin tänäänkin ajoin tänne talolle. Se on nopeuttanut matkaa oleellisesti, mutta kuitenkin on niin, että ei läheskään koko matkaa pysty Helsinkiin asti ajamaan kaksikaistaista tietä pitkin, vaan kyllä siellä on vielä pienenkin nopeusrajoituksen alueita, 70—80 kilometriä tunnissa. Eli siinä olisi parantamisen varaa, että olisi poikittainen tie koko matkalta kaksikaistaisena. Se olisi ainakin tavoiteltava.

Mitä tulee tähän kaksoisraiteeseen, joka on itse asiassa muuttunut joksikin muuksi kuin kaksoisraiteeksi rahoituksen tiputtua alle puoleen, sekin olisi sellainen hanke, johon tarvit-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

taisiin lisää rahaa. Ei sinne kahta raidetta tule koko matkalle tällä rahalla. Ja nyt tilanne on vielä sellainenkin, että valtio yrittää ilman mitään laillisia perusteita niistää kunnilta rahaa miljoonatolkulla sen radan melusuojauksesta. En usko, että valtio tätä asiaa ilkeyttään tekee. Siinä on kysymys vain siitä, että hankkeessa ei ole tarpeeksi rahaa, eli rahoitus olisi kiipeästi tarpeen sielläkin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 45/2018 vp sisältyvien 1. ja 13. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 45/2018 vp sisältyvien 2.-12. ja 14.-21. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 180/2017 vp
Lakialoite LA 24/2015 vp, 46/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 13, 32/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 16/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.54 **Markku Pakkanen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys uudeksi tieliikennelaiksi, jossa kootaan yhteen liikenteessä käyttäytymistä koskevat säännökset. Uuden tieliikennelain tarkoituksena on saada tien käyttäjät toimimaan mahdollisimman yhdenmukaisesti ja ennakoivasti. Valiokunta pitää liikenteen turvallisuutta ensiarvoisen tärkeänä. Sääntöjen muuttuessa, erityisesti alkuvaiheessa, muiden liikkujien huomioimisen merkitys korostuu liikenteessä, koska uusien sääntöjen omaksuminen vie väistämättä oman aikansa. Valiokunta pitää erityisen hyvänä, että lakiehdotuksessa on otettu huomioon ajoneuvojen ja liikenteen automaation käyttöönotto ja kehittyminen.

Muutamia nostoja haluan tässä ottaa esille.

Jalankulkijan heijastin ja pyöräilijän kypärä: valiokunta pitää hyvänä, että heijastimen käyttöä ja pyöräilykypärää koskeva sääntely säilyy tieliikennelaissa selkeänä viestinä niiden käyttämisen tarpeellisuudesta ja tärkeydestä.

Talvirengas- ja nastarengasasiat puhuttivat valiokuntaa paljon: valiokunta pitää periaatteissa hyvänä, että rengassääntelyyn tuodaan joustavuutta. Itse autoilijoiden vastuuta korostetaan monessa eri yhteydessä. Talvirenkaiden käyttöä koskevat ehdotukset ovat asiantuntijakuulemisessa kuitenkin saaneet osakseen myös kritiikkiä ja huolia ehdotuksen vaikutuksesta liikenneturvallisuuteen. Tämä oli asia, mikä montaa valiokunnan jäsentä kyllä

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

huolestutti ja puhutti. Sääntelyn vaikutuksia ja sen noudattamista tuleekin seurata erittäin tiiviisti ja tarvittaviin toimenpiteisiin pitää ryhtyä viipymättä, jos niin katsotaan.

Liikenne- ja viestintävaliokuntaa monessa yhteydessä leikkisästi kutsutaan myös ”liikennemerkkivaliokunnaksi”. Tässä tapauksessa oltiin myös aidosti liikennemerkkien käsittelyssä — päästiin miettimään montaa uutta merkkiä, väriä ja näiden tarkoitusta.

Eräistä uusista tieliikennesäännöistä muutama esimerkki: Esityksessä on useita sellaisia ehdotuksia, joiden liikenneturvallisuutta koskevista vaikutuksista on asian käsittelyn aikana tuotu esille myös negatiivisia arvioita. Esityksen mukaan ajoneuvoille annettaisiin mahdollisuus poistua risteyksestä sopivinta ajokaistaa käyttäen muuta liikennettä vaarantamatta ja haittaamatta, jos risteävällä ajoradalla on kaksi tai useampi kaista. Lisäksi ajoneuvon pysäköinti kulkusuunnassa myös vasemmalle puolelle tietä sallittaisiin, jos se tapahtuisi muita tien käyttäjiä vaarantamatta ja haittamaatta. Näiden vaikutuksia erityisesti turvallisuudelle tulee seurata huolella. Tässä vain muutama esimerkki, mutta niin kuin sanoin, niin valiokunta katsoi aina erityisesti turvallisuuden kannalta näitä uudistuksia.

Seuraamusjärjestelmää koskeva uudistus: Esityksessä ehdotetaan tieliikenteen vähäisiä rikkomuksia koskevaa seuraamusjärjestelmää uudistettavaksi ottamalla käyttöön uusi hallinnollinen seuraamus, liikennevirhemaksu. Valiokunta viittaa seuraamusjärjestelmän osalta lakivaliokunnan asiasta antamaan perusteelliseen lausuntoon, jonka pohjalta liikenne- ja viestintävaliokunta on tehnyt esitykseen useita muutoksia.

Automaattisen nopeusvalvonnan kehittäminen: Siinä tuntui valiokunnan jäsenissä olevan monta asiantuntijaa. Itse kuulun niihin kyllä, monta valokuvaa on poliisi minullekin tieltä laittanut. Valiokunta korostaa, että joko kunkin automaattikameran yhteydessä tai sen välittömässä läheisyydessä tulee olla nopeusrajoituksen ilmaiseva merkki. Samalla tulee arvioida, voidaanko kameroiden huomioimista edistää jollakin keinolla ennalta ehkäisevän vaikutuksen vahvistamiseksi. Tällä on myös liikenneturvallisuutta parantava vaikutus. Kameroiden tehokkuus nopeusvalvonnassa on kiistaton.

Myös lasten turvalaitteet puhuttivat valiokuntaa paljon. Valiokunta pitää lasten turvalaitteiden käyttöä ensisijaisen tärkeänä. Käytännön syistä valiokunta on kuitenkin lisännyt pykälään näitä turvalaitteita koskevan poikkeuksen, jonka mukaan ehdoton velvollisuus ei koske taksiliikenteessä alle 135 senttimetriä pitkän ja vähintään 3-vuotiaan lapsen kuljettamista. Alle 3-vuotiaasta lasta ei kuitenkaan saa koskaan kuljettaa myöskään taksiliikenteessä ilman turvalaitetta.

Arvoisa puhemies! Tähän sisältyy pari lausumaa, ja haluan ne myös tässä lukea. Valiokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kaksi lausumaa, joista ensimmäinen kuuluu näin:

”Eduskunta edellyttää, että uuden tieliikennelain uudistuksista tiedotetaan tiellä liikkujaa tehokkaasti ja kattavasti, ja että lain vaikutuksia seurataan ja arvioidaan erityisesti liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden osalta.”

Toinen lausumaehdotus:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa yhtenäisen ratkaisun kotihoidon ja vastaavien kotiin tarjottavien palveluiden työntekijöiden pysäköinnin helpottamiseksi ja valmistelee viipymättä asiassa tarvittavat säännösmuutokset.”

Ja myös tästä valiokunnan mietinnöstä haluan mainita, että sekin oli yksimielinen. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

20.01 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Koska edustajakollega, valiokunnan varapuheenjohtaja Pakkanen piti jälleen kerran tästä laista äärettömän hyvän esittelypuheenpuheen, aion hieman lyhentää omaa sanomaani.

Elikkä tämä käsittelyssä oleva tieliikennepaketti on mietintölaajuudessaan todellakin 250-sivuinen, ja jo se kertoo sen, että tämäkään laki ei ole päästännyt meitä liikenne- ja viestintävaliokuntaa sammaloitumaan tämän kevään aikana. Lain tarkoitus on vähentää säännösten määrää ja yksinkertaistaa hallinnon taakkaa, ja laki tulee kyllä myös lisäämään vastuuta meille tienkäyttäjille liikenteen sujuvuudesta ja liikenneturvallisuudesta. Niin kuin edustajakollega Pakkanenkin jo kertoi, valiokunnassa puhuttivat muun muassa pysäköintiongelmien, ajoneuvojen hetkittävät pysäyttämiset jalkakäytävillä ja pyöriteille, lasten turvalaitteet, pyöräilykypärän tarpeellisuus, keltaisen sulkuviivan muuttuminen valkoiseksi ja erityisesti tämä talvirengasmääräysten muuttuminen, niiden kohdalla kun on tarkoitus joustavoittaa sääntelyä vastaamaan paremmin Suomen vaihtuvia keliolosuhteita.

Tämä paketti on varsin laaja, ja siitä syystä nostan esiin vielä vain valiokunnan kahden lausuman hengen: Näin laajasta uudistuksesta on tiedotettava erittäin kattavasti eri tienkäyttäjiä ja myös seurattava mahdollisia negatiivisia ilmiöitä liikenneturvallisuuksia ajatellen — tämä on yhden lausuman henki. Toinen lausuma koskee kaikkialta eri maakunnista tulevaa palautetta, joka liittyy kotihoidon henkilökunnan pysäköintiongelmiin. Käyntiajat ovat jo muutoinkin liian lyhyitä, ja siitä ajasta ei voi käyttää yhtään turhaa aikaa pysäköintipaikan etsimiseen, ja niinpä edellytimme lausuman muodossa, että valtioneuvosto valmistelee yhteistyössä kuntien kanssa yhtenäisen ratkaisun pysäköinnin helpottamiseksi.

Nämä kaksi lausumaa, kuten myös koko tämä mietintö, joka valiokunnassa työstettiin, tehtiin erittäin hyvässä yhteishengessä, vaikkakin kuuleminen oli varsin laaja ja siellä oli semmoisia kimuranttejakin kohtia käsittelyn aikana. Valiokunnalle kiitos hyvästä käsittelystä.

20.03 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vain lyhyesti kiittää sekä hallitusta että liikenne- ja viestintävaliokuntaa erinomaisesta työstä tieliikennelain, tai kuten tämän asian lähetekeskustelussa todettiin, kansanlain päivittämisestä tähän päivään. Erityisesti kolmessa kokonaisuudessa otetaan hyviä loikkia parempaan suuntaan.

Ensinnäkin on hyvä, että liikenteen käyttäytymiseen liittyvät säädökset kootaan vihdoin yhteen paikkaan ja tästä johtuva byrokratia vähenee. Me kaikki tienkäyttäjät tiedämme, millaisia tilanteita nykyinen tieliikennelaki on pahimmillaan tuottanut. Kansalaisten aikaa ja rahaa on kulunut tulkintojen hakemisessa yksittäisten liikenneriikkomusten osalta.

Toiseksi on hyvä, että tässä uudistuksessa annetaan enemmän vastuuta yksittäiselle tienkäyttäjälle. Vaikka meidän päättäjien tehtävänä on tässä talossa liikenteen yleisten pelisääntöjen määrittely, niin jokainen meistä tienkäyttäjistä vastaa lopulta siitä, kuinka turvallista meidän tieliikenteemme on. Kun nämä säännöt ovat tämän muutoksen myötä entistä helpommin ymmärrettäviä ja ne on koottu usean erillisen säädöksen sijaan yhteen paikkaan, on tämä tavoite helpompi saavuttaa.

Kolmas hyvä muutos tässä esityksessä on sen varautuminen tulevaisuuden liikkumisen tarpeisiin. Robottiautot ja automatisoitu liikenne ovat arkipäivää muutaman vuoden sisällä myös meillä Suomessa. Tässä näkyvin muutos nykytilaan on se, että tienkäyttäjänä pidettäisiin jatkossa myös henkilöä, joka ohjaa autoa muualta kuin auton sisältä, ja ettei ajoneuvo saa pysäköinnin jälkeen lähteä liikenteeseen hallitsemattomasti esimerkiksi etäohjauksessa.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Arvoisa puhemies! Valiokunta on mietinnössään tehnyt monia järkeviä muutoksia. Niistä nostan esille valiokunnan linjaukset teknisten laitteiden käyttämisestä ajon aikana sekä nopeusrajoituksista taajamissa. Lisäksi kotiin tuotavien palveluiden pysäköintiongelmat ovat mietinnössä saaneet asianmukaisen lausumaehdotuksen. Toki jatkopohdittavaakin jää, ja tässä yksi tärkeimmistä on tämä talvirengassääntely. Itse olisin mielelläni nähnyt, että nastarenkaiden käytölle olisi asetettu selkeämpi päättymispäivä keväisin, varsinkin kun Suomi on asettanut poliittiseksi liikenneturvallisuustavoitteeksi tieliikennekuolemien määrän puolittamisen vuoden 2010 tasosta vuoteen 2020 mennessä.

20.06 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Turvallisuus on ehdottomasti tärkein asia. Meillä valiokunnassa keskusteltiin hyvin paljon tästä laista ja sitten hyvin usein tulivat esille kaikki nämä turvallisuusasiat. Puhuimme paljon suojakypäristä, renkaista, heijastimen käytöstä, liikennemerkeistä, tiemaalauksista, turvaistuinten käytöstä, kamera-valvonnasta, hyvin monesta liikenteeseen liittyvästä asiasta, ja kaikissa asioissa oli ensimmäisenä lähtökohtana se, miten ne vaikuttavat turvallisuuteen. Me kuulumme valiokunnassa paljon asiantuntijoita, ja se oli meille kaikille varmaan semmoinen läheinen asia, koska tähän koskettaa meitä kaikkia. Me kaikki liikumme tuolla liikenteessä, ja kaikille on tärkeää se, että siellä säästytäisiin kaikilta onnettomuuksilta mahdollisimman paljon. Kun me kuulumme asiantuntijoita, niin sen mukaisesti myöskin tähän lakiin tehtiin useita pieniä korjauksia ihan sen mukaan, mitä asiantuntijat sanoivat ja mitä me keskustelimme tästä asiasta.

Otan nyt sitten esille yhden olennaisen muutoksen. Se on monien mielestä ihan pikkuihin sivuseikkoihin, ja laissakin se on pieni, mutta meille lappilaisille ja maaseudun ihmisille ja porotalousihmisille se on todella iso ja tärkeä ja todella merkittävä asia. Kyse on siitä, että henkilöille, jotka käyttävät moottorikelkkaa töissä, työtehtävissä, tämä on iso juttu, nimittäin kyse on suojakypärän käyttämisestä ja hätäkatkaisijan käyttämisestä työtehtävien aikana. Minä pidän todella tärkeänä sitä, että kun moottorikelkalla ajetaan vapaa-ajan vietoissa, niin silloin kypärää käytetään ehdottomasti, siitä ei saa livistää ollenkaan. Olen nähnyt ja kuullut läheltä niin paljon onnettomuuksia, kun kypärää ei ole käytetty näissä vapaa-ajan kelkkailuissa. Silloin kypärän käyttö on aivan ehdottoman tärkeää. Mutta nyt sitten, kun puhutaan työtehtävistä, kyse on kokonaan eri kelkkailusta, eli silloinhan on kyse hyvin hitaasti ajettavasta, rauhallisesta kelkkailusta. Alun perin hallituksen esityksessä oli, että kaikkien tulee käyttää turvallisuussyistä moottorikelkalla ja mönkijällä ajaessa suojakypärää ja että hätäkatkaisijan tulee olla kytkettynä aina ennen kuin moottorikelkka käynnistetään. Tämä on tärkeä asia, ja näistä minä haluan pitää kiinni. Mutta porotalous- ja metsätaloustyöt ovat asioita, joissa moottorikelkoilla ajetaan hyvin rauhallisella vauhdilla. Ja silloin kun porometsässäkin ajetaan kelkalla — itse siinä mukana olleena tiedän kyllä, mitä se on — vauhti on hyvin hidas, 10–15 kilometriä tunnissa, kierretään puitten välistä, lumet tulevat välillä naamalle ja hiki on päässä ja aina vähän väliä joutuu hyppäämään kelkan kyydistä pois ja liikkumaan paljon, pitää havainnoida, missä porot kulkevat ja missä muut hakuporukat ovat liikkeellä.

Nyt sitten onneksi me kuulumme näitä asiantuntijoita, ja kun asiantuntijoita kuultiin, niin sen jälkeen ne henkilöt, jotka eivät ole ikinä ennen kuulleet tällaisesta elinkeinotoiminnasta, saivat ymmärtää, että kyse onkin ihan kokonaan eri asiasta, kyse ei ole vapaa-ajan kelkkailusta, jossa onnettomuuksia on tapahtunut. Tärkeä tieto meidän valiokunnallemme tässäkin asiassa oli se, että onnettomuuksia ei työtehtävissä ole sattunut juuri ollenkaan.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Sitten asiantuntijat sanoivat vielä niin päin, että jos näissä tilanteissa pitäisi käyttää näitä turvavälineitä, niin se olisi turvariski, elikkä tässä kävisi justiinsa toisin päin. Ja sen jälkeen onneksi me saimme tehtyä muutokset.

Kun olin tuolla poroparlamentissa pari viikkoa sitten, niin eipä siellä juuri kukaan puhunut muusta kuin siitä, että onko juuri tosi, että meidän pitää alkaa käyttämään työtehtävissä kypärää, kun se ei kerta kaikkiaan onnistu. Sitten me valiokunnassa saimme laitettua tämänmoisen poikkeuksen 93 §:ään siitä, että ”suojakypärän käyttövelvollisuus ei koske poronhoito- tai metsänhoitotöissä taikka energiansiirto- tai televerkostotöissä olevaa moottorikelkan tai ohjaustangolla ja satulamallisella istuimella varustetun maastoajoneuvon ja traktorin kuljettajaa ja matkustajaa”. Ja sama tuli sitten hätäkatkaisijan käyttöön näissä työtehtävissä moottorikelkan osalta.

Kiitän vieläkin valiokuntaa siitä, että kaikissa asioissa koko ajan otettiin huomioon turvallisuus, mutta myöskin tietyt poikkeusasiat otettiin huomioon, koska pitäähän meidän pystyä myöskin tekemään töitä monissa asioissa. Tämä oli niitä päiviä töissä, kun minä huomasin, kuinka tärkeää on se, että meitä kansanedustajia on kaikkialta Suomesta ja eri alojen kanssa tekemisissä olevia ihmisiä. Nyt minä pystyn tämän lain kanssa myöskin menemään kotiin, kun tällaiset muutokset tähän saatiin aikaiseksi. Kiitos koko valiokunnalle. Oli mahtavaa käydä sitä keskustelua, mitä käytiin kaikesta siitä, kuinka tärkeää on turvallisuus.

20.12 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo edellä edustaja Taimela kehui valiokunnan varapuheenjohtajan esittelyä, niin minä myös. Koetan omalta osaltani pitäytyä lyhyemmässä ja kommentoin nyt vain tietyiltä osin edustaja Maijalan käyttämää puheenvuoroa.

Toivon, että tämä laintulkinta, mitä me teimme tässä kypäräasiassa, ei kuitenkaan estä esimerkiksi voimayhtiöiden työmaalla työskenteleviä henkilöitä, jos yritys edellyttää omien työturvallisuuteen liittyvien sertifikaattien kautta käytettäviä suojavarusteita, niin että olisimme ristiriidassa yrityksen kanssa siinä, kuinka he haluavat omaa henkilöstöään suojata. Tämä on tavallaan semmoinen seurantapaikka, kuinka me haluamme toimia.

Minulle perusteita kypärän käytön osalta tuli enemmän kuin edustaja Maijala sanoi, jolloin minäkin valaistuin. Täytyy sanoa, että minä uskon, että meidän valiokunnassamme kaikki tietävät, että meillä on porotaloutta Suomessa, [Naurua] eli niin ei voi olla, että edustaja Maijala käy tuolta pöntöstä sanomassa, että oli hyvä, että tässä kohtaa tuli valaistua myös niitä, jotka eivät tiedä, että meillä on Suomessa poroja. Nyt haluan sen käsityksen kyllä oikaista, että näin ei ole. Kyllä kaikki valiokunnassa sen tietävät. [Markku Pakkanen: Joulupukki on olemassa!] — No joo, ei sotketa tähän joulupukkia, koska hänellä ei ole kypärää kuitenkaan.

On tärkeätä huomioda se, mistä minulle tuli viestiä: valiokunta päätyi tähän järkevään ratkaisuun, että kypärän käyttö maasto-olosuhteissa vaikkapa 8 taikka 12 tuntia päivässä on niskalle erittäin rasittavaa ja aiheuttaa kulumia eikä sitten toisekseen suojaa niskaa niin kuin karvalakki suojaa, eli on monta käytännöllistä syytä, jotka liittyvät työterveyteen, eli oli hyvä tämä meidän ratkaisumme. Toivotaan, että joku kypäränvalmistaja jossakin vaiheessa huomioi nämäkin, jotta me sitten voimme tuoda kevyempiä malleja, jotka kuitenkin pystyvät ehkäisemään vammoja ja jotka eivät ole mitään vanhanaikaisia moottoripyöräkypäriä. Tänä päivänä teknologia on edistynyt hiilikuidun avulla niin paljon, että turva-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

välineen raskas paino ei olekaan enää rasite vaan se on lippalakkia muistuttava kuorma siellä päässä.

Mutta sinällään, vaikka jotakin voisi kritisoida, jätän sen tekemättä, koska olemme kuitenkin olleet tässä yksimielisinä viemässä tätä eteenpäin.

20.15 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä tieliikennelain uudistus on kokonaisuudessaan erittäin iso kokonaisuus, ja haluan vielä painottaa sitä, että koska nyt on näin isosta kokonaisuudesta ja uudistuksesta kyse, niin tässä on tämän jälkeen, kun tämä saadaan täällä eduskunnassa päätettyä, myöskin syytä antaa ja jakaa tietoa tämän lain sisällöstä, jotta liikenneturvallisuus säilyy tulevaisuudessakin. Tässä on niin isoja muutoksia.

Tämän uudistuksen tavoitteena on varmistaa kaikille tienkäyttäjille sujuva ja turvallinen sekä kestävä liikenneympäristö. Laki on pyritty tekemään mahdollisimman yksiselitteiseksi ja ymmärrettäväksi muun muassa poistamalla lainsäädäntöä rasittavaa tulkinnanvaraisuutta ja puutteellisuuksia. Tässä laissa huomioidaan myös automaattisten ajoneuvojen ja liikenteen automaation käyttöönotto ja kehittyminen tulevaisuudessa. Huomionarvoista on, että tässä hallituksen esityksessä lisätään jossain määrin myöskin jokaisen tienkäyttäjän omaa vastuullisuutta liikennekäyttämisessä ja liikenneturvallisuudessa sekä liikenteen sujuvuudessa. Tässä myöskin annetaan tienpitäjille, esimerkiksi kunnille, uusia työkaluja tehdä liikennejärjestelyjä alueelliset olosuhteet ja tarpeet huomioivalla tavalla.

Tässä liikennesäännöt kootaan isoiksi kokonaisuuksiksi, luodaan edellytyksiä teknologisen kehityksen hyödyntämiselle, ja uudistus sisältää uusia liikennesääntöjä ja liikennemerkkejä erittäin paljon. Huomionarvoista on myöskin, että tienpitäjä päättää edelleen tiekohtaisista nopeusrajoituksista ja ajoneuvoikohtaisiin nopeusrajoituksiin saattaa tulla muutoksia.

Se on omasta mielestäni huomionarvoista, niin kuin tässä on jo edellisissä puheenvuoroissa tullut esille, että tämä on iso kokonaisuus ja tämä liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö saatiin yksimieliseksi. Kiitos siitä kaikille. Jos olisi käyty lävitse jokaista liikennemerkkiä tai jotakin liikennesääntöä — voin sanoa, että siellä varmaan myöskin oli erilaisia näkemyksiä valiokunnassa, niin kuin itsellenikin oli, ja on edelleenkin siellä joitain sellaisia, joista olen hieman eri mieltä, mutta tämä on niin iso kokonaisuus, ettei niitä kannata käydä läpi yksi liikennemerkki kerrallaan.

Semmoisia asioita, joista paljon keskusteltiin, oli tämä, että rikesakot poistuvat ja liikennevirhemaksu tulee tilalle tässä seuraamusjärjestelmässä. Talvirengassäännöstä myöskin keskusteltiin, ja siitä voi olla monenlaista mieltä, ja myöskin tästä, että kun maanteillä sulkuviivan väri muuttuu keltaisesta valkoiseksi, onko se just Suomessa oikein. Paljon keskusteltiin myöskin jalankulkijan heijastimen ja pyöräilijän pyöräilykypärän [Puhemies ko-puttaa] käytöstä, ja niissä säilyy myöskin nykyinen käytäntö edelleen. Se on hyvä asia.

20.18 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Noista moottorikelkoista ja kypäristä puhuttaessa muistan sen, kun tämä asiantuntija kävi meille näistä asioista kertomassa, joka omaasi asiasta ilmeisesti niinkin omakohtaista kokemusta, että sai meidät liikennevaliokunnassa ymmärtämään, mikä siinä kypärän käytössä on ongelma siellä porotaloutta tehdessä. Seuraavana päivänä lehdessä oli uutinen, jonka mukaan meillä ei käy asiantuntijoita Lapis-ta. Se oli mielestäni hieman hämmäntävä uutinen, ja jouduinkin siihen kommentoimaan, että kyllä ainakin liikennevaliokunnassa on käynyt.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Yleensäkin tämä käsittely oli hyvähentkinen ja järki voitti monessa asiassa, kuten tässä mainitussa kypäräkysymyksessä, ja siihen täytyy olla tyytyväinen. Esitys oli paksu, teetti töitä ja oli laajavaikutteinen ja suurelta osin mielestäni hyväksyttävä. Aiemmat puhujat ovat jo kertoneet oleellisia asioita sen käsittelystä.

Tuon esiin muutaman oman huomioni, jotka matkan varrella herättävät epäilyksiä ja ovat ehkä vieläkin pienimuotoisia epäkohtia, joita tarvitsee tulevaisuudessa miettiä. Ensinnäkin tämä alkuperäinen esitys liikennevirhemaksusta oli hämmentävä. Se herätti melkoisen julkisen kohunkin. Siinä oli epäilyksiä siitä, minkälainen on oikeusturva tämän käänteisen todistustaakan kanssa, mutta nyt sitten lakivaliokunnan lausunnon läpikäytyään se asia hioutui oleellisesti ja lienee nyt hyväksyttävässä muodossa, ei tarvitse muutosehdotuksia tehdä.

Talvirengaspakon muuttaminen ja lakiin kirjaaminen: Esitettiin painokkaitakin asiantuntijanäkemyksiä, että tämä säätelyn muunnos ei lisää turvallisuutta vaan suorastaan heikentää sitä, saattaa jopa aiheuttaa kuolemia sen myötä, kun lähdetään liikenteeseen kesärenkailla, vaikka pitäisi olla talvirenkaat. Vaikea sanoa, ovatko he oikeassa vai väärässä. Se tullaan näkemään tulevaisuudessa tämän säätelyn voimaan tullessa. Ainakin omasta mielestäni oli jopa varsin epätydyttäviä asiantuntijalausuntoja liittyen vakuutus oikeudellisiin kysymyksiin ja vastuukysymyksiin siinä, kuka on syyllinen siihen, jos näitä onnettomuuksia tapahtuu tämän uuden talvirengaspakon voimassa ollessa, ja miten sitten ne korvaukset menevät. Sekin jää nähtäväksi.

Tämä valkoinen sulkuviiva tuskin lisää turvallisuutta ainakaan keltaiseen verrattuna parempaan suuntaan, mutta se nyt tuolla laissa on. Automaattisesta liikennevalvonnasta eli peltipoliiseista kylläkin tehtiin huomioita ja todettiin ongelmia, mutta varsinaiset toimenpiteet ja pykäläkirjaukset sen suhteen ovat vähän ontoja nyt vielä tässä lakiesityksessä ja mietinnössä. Tähän pitäisi mielestäni tulevaisuudessa kiinnittää huomiota, koska eihän tuo mekaaninen nopeusvalvonta yksinään mitään liikenneturvallisuutta tuo, vaan kysymys on liikenteen kokonaisuudesta ja myöskin poliisiviranomaisen läsnäolosta siellä elävässä liikenteessä.

20.21 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Aluksi ensin kiitoksia, sitten pikkuisen ei moitteita vaan hämmästelyjä. Haluan myöskin kiittää tästä, että olette ottaneet valiokunnassa huomioon juuri moottorikelkkaa työssään käyttävät ryhmät. Itse olen poronhoitoalueelta kotoisin, ja tämä on varmasti heille erittäin hyvä päätös. Edustaja Maijala kuvasi jo tämän työn luonteen hyvin tarkkaan, joten siihen ei tarvitse enää mennä. Mutta on todellakin hyvä asia, että te olette ymmärtäneet tämän asian eikä edelleenkaan ole pakko sitten maastossa heidän käyttää kypärää.

Mutta sitten toinen asia: Te olisitte voineet hiukan helpottaa kyllä alakoulujen liikennevalistus- ja opetustyötä. Nimittäin tuo pyöräilykypärän käyttöön liittyvä määrittely ”on ajon aikana yleensä käytettävä suojakypärää” on kyllä sellainen asia, että minä olen käynyt eri-ikäisten koululaisten kanssa monta erillistä keskustelua siitä, mitä tarkoittaa se, että ”on yleensä käytettävä”. Jos minä sitten sanon, että siellä seuraavassa pykälässä sanotaan, että sairaus- tai terveydellisistä syistä ei tarvitse käyttää, niin siihen löytyy monta erilaista selitystä kyllä lapsilta. Se olisi ollut hyvä, että se olisi tullut täsmälliseksi, se ”yleensä” olisi poistunut ja olisi tullut vaikka ikäraja, jonka alla on sitä käytettävä. Nimittäin koulujen tehtävänä on huolehtia koulumatkan turvallisuudesta, vaikka lapsi sitä kulkisi ilman kouluvä-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

keä. Siinä tulee keskusteluun aina se, kun tulet kouluun pyörällä, onko sinulla kypärä päässä. Tämän olisin toivonut helpottuvan kyllä koulujen näkökulmasta.

20.23 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys tieliikennelaiksi oli laaja kokonaisuus, ja valiokunta paneutui siihen huolella ja käytti runsaasti aikaa sen selvittämiseen ja parantamiseen ja kuuli laajasti asiantuntijoita. Merkitte pantavia seikkoja tässä esityksessä on muun muassa tämä turvallisuuspuoli, ja haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että paljon suosittu ylinopeusvalvonta ei suinkaan ole se ensisijainen keino, jolla liikenneturvallisuutta edistetään, vaan toivottaisiin poliisin parempaa läsnäoloa ja näkyvyyttä liikenteessä. Ymmärrämme kyllä, että tämä on myös resurssikysymys. Ehkä se jäi vähän vähemmälle huomiolle ja mietintöön kirjaimatta mutta tuli esiin asiantuntijoiden kuulemisessa, että kuljettajan ajokunnolla on erittäin suuri merkitys tänä päivänä tapahtuvissa onnettomuuksissa, ja siihen varmasti kannattaisi kiinnittää huomiota.

Kun lakiesitys annettiin eduskunnalle, paljon polemiikkia herätti tämä sakotuskäytännön muuttuminen pienissä virheissä eli rikesakkojen puolella. Puhuttiin, että jatkossa kilometrinkin ylinopeudesta sakotettaisiin. No, näin ei tule olemaan, vaan käytännössä nykyinen toleranssi säilyy, ja poliisilla on myös mahdollisuus harkita tien päällä rikkeen sattuessa, annetaanko sakko vai ei, mutta pääsääntöisesti pienistä ylinopeuksista ei anneta. Rikesakkojärjestelmän tilalle tulee tämä liikennevirhemaksu, joka on siis hallinnollinen maksu, ei enää rikoksesta aiheutuva rangaistus, ja se on hyvä, sillä moni ylinopeus- ja tämmöinen pieni rikkomus todellakin on rikkomus eikä rikos, ja on hyvä, ettei kansalaisia näin sitten rankaista rikosoikeusjärjestelmän periaatteiden mukaisesti tällaisista pienistä virheistä. Tästä seuraa myös se, että jatkossa näistä liikennevirhemaksuilla tuomitusta rikkeistä ei kolmen rikkeen jälkeen seuraa ajokortin menetystä, kuten nyt tällä hetkellä vielä voimassa olevassa järjestelmässä, ja tämä on hyvä asia, sillä monen ihmisen leipä ja elantokin on kiinni siitä, että kortti säilyy ja on voitava ajaa, vaikka joskus niitä pieniä rikkeitä ja virheitä sattuu. Niitähän sattuu meille jokaiselle aina välillä, kun liikenteessä liikumme.

Edelleen valiokunta keskusteli paljon kameravalvonnasta ja kameravalvontatolpista ja esitti näkemyksensä sen, että nämä valvontatolpat on jatkossa syytä merkitä siten, että valvottava nopeusrajoitus on välittömästi tässä tolpassa tai sen läheisyydessä, jotta tiellä liikkujat tietävät, millä nopeudella tolpan ohi on ajettava. Asiantuntijalausunnoista kävi ilmi, että tien päällä on monesti epätietoisuutta siitä, mikä on se oikea nopeus, ja tästä on seurannut sitten yllättäviä tilanteita, kun on jarruteltu varmuuden vuoksi alhaiseen nopeuteen.

Jos puhemies sallii vielä yhden lauseen: Edustaja Taimela ensimmäisenä kiinnitti huomiota tähän tiedottamisen tarpeeseen. Tämä on iso muutos, ja tiedottamiseen on todellakin syytä kiinnittää huomiota.

20.26 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kyllähän se niin on, että poromiehet puhuvat poroista ja taksimiehet liikenteestä. Siitä puhutaan, minkä kokee omaksi asiakseen, ja minä nyt satun joskus puhumaan poroista.

Suojavarusteista sitten, niiden käyttämisestä, pitää lisätä se, että kyllähän poromiehetkin, monet meistä, käytämme kypäriä silloin, kun ajetaan esimerkiksi jälle pilkille tai muuta vastaavaa — koko porukalle kypärät päähän. Se on eri asia, silloin ei olla työtehtävissä, kypärät päähän siinä tilanteessa.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Mutta sitten sähkölinja-asiasta, pitäisikö sielläkin olla suojakypärä, kun rakennusmiehiläkinhän pitää olla kypärä päässä. Kypäriäkin on hirveän monenlaisia olemassa, ja on varmasti hyvä, että esimerkiksi näissä sähkölinjatilanteissa, jos siellä on korjaamassa, on joku semmoinen kypärä päässä, joka estää sen, että jos sieltä putoaa jotakin päähän, niin ei satu sitten vahinkoa. Eli ehdottomasti tilanteitten mukaan nämä kypäräasiat.

Sitten olihan meillä monia mielenkiintoisia keskusteluja siellä valiokunnassa näistä asioista, esimerkiksi se, pitääkö kypärää käyttää, kun vanhalla hytittömällä traktorilla ajetaan vaikka perunoita maahan. No, nyt onneksi saatiin laki laitettua, että ehkä silloin ei kypärää tarvita. Tosin mietin, että mihin silloin, kun oikein hitaasti ajetaan sillä hytittömällä traktorilla siellä pellolla, siellä kypärää olisi tarvittu. Ehkä siihen, että minä nakkaan potulla isäntää päähän, että nyt ajat väärällä tavalla.

Mutta sitten vielä edustaja Parviainen otti esille tämän pyöräilykypärän käyttöasian: olisiko hyvä ollut ihan lainsäädännössä velvoittaa käyttämään pyöräilykypärää. Me tulimme siihen ratkaisuun, että laitamme tämmöisellä muodolla, että on ”yleensä” käytettävä kypärää, ”yleensä” käytettävä heijastinta, koska sitä ei pysty varsinaisesti laittamaan niin, että ”pitää käyttää”, koska siellä on monta semmoista asiaa: se on vaikeasti valvottava asia ynnä muuta. Se teksti, millä tavalla me laitoimme tuohon lakiin sen, ei ole välttämättä hyvää lainsäädäntöä, koska se ei ole selkeästi semmoinen kielto. Mutta se on kuitenkin tämmöinen merkittävä, tärkeä ja turvallisuutta lisäävä ja ohjaava toimenpide, että me otimme tämmöisen heikkouden tähän matkaan, ja yritimme laittaa parhaalla mahdollisella tavalla tämän tekstin siihen.

20.28 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä nostaa tässä esille sen, mitä edustaja Kopra toi esille juuri tästä seikasta, kuinka virhemaksuista tai pienistä sakoista viedään kortti pois ja niin sanotusti viedään elinkeino. Tämä oli erityisen hyvä, ja täytyy kiittää valiokuntaa, että oli ymmärrystä nähdä se, että tämä on ammatinharjoittajille ja palkkatyöntekijöille erityisen tärkeä asia, koska tällä hetkellä, jos sinulta otetaan ajo-oikeus kolmeksi kuukaudeksi pois, se tarkoittaa, että sinä et saa työstäsi rahaa, koska työnantaja lomauttaa siksi ajaksi. Se tarkoittaa myös sitä, että kun sinulla palkansaanti on kiinni siitä, että se on ollut omasta syystä johtuva virhe, niin et myöskään tule saamaan ansiosidonnaista päivärahaa. Eli kaksinkertainen rangaistus yhdestä virheestä, joka voi olla myös kuljettajasta riippumaton syy, esimerkiksi se, että perävaunussa ei ole jarruja ja se on se kolmas kerta, joka tulee tähän mukaan. Monella maaseudun taksiyrityksellä näitä kokemuksia on, että leipä lähtee. Kun kolmeksi kuukaudeksi se kielto pistetään, niin koulukyydit loppuvat siihen hetkeen. Tämä on erittäin hyvä ja antaa mahdollisuuden, että joustavotetaan sitä, ettei elinkeinon harjoittaminen tai työtehtävissä tapahtuva pieni virhe aiheuta sellaista, että joudumme menemään toimeentuloluukulle, josta sitten ehkä mahdollisesti saa niin sanotusti lainaa, kunnes seuraavat palkat tulevat.

Sulkuviiva, heijastin, kypärät, keltainen tai valkoinen viiva ja talvirenkaat: on varmasti niin, että valiokunnassa oli aika laillakin erimielisiä näkemyksiä siitä, mikä oli valtioneuvoston eli hallituksen esitys. Itse en ymmärtänyt sitä keltaisen viivan asiaa, koska kyllä se talviolosuhteissa kuitenkin näkyy paremmin kuin se valkoinen viiva, kun ollaan lumisella seudulla, enkä sitä, että automatiikka, niin kuin minullakin omassa autossa on, aistii näitä viivoja. Ei se väri ole se ratkaiseva asia, ei se tunnista sitä väriä, vaan meidän olisi pitänyt pystyä tässä näkemään, mutta asiat etenevät. Kun saatiin se yksimielisesti, niin se oli parempi asia kuin se, että se olisi tästä jätetty. Tässä oli hallituspuolueittenkin kansanedusta-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

jienkin kanssa yhteinen näkemys siitä, että tämä oli turhaa yleiseurooppalaiseen järjestelmään menemistä.

Puhemies! Jos saan 15 sekuntia, niin en tule pönttöön. — Vielä sen verran, että tämä seuranta, mikä mietinnössä on, on tärkeä. Meidän tulee seurata talvirenkaiden tilannetta, ja toivoisin, että siellä ministeriössä ja Liikennevirastossa keskitytään siihen, että talvirenkaista johtuvissa onnettomuuksissa seurataan sitä, mikä ryhmä on se, joka näihin onnettomuuksiin joutuu, koska itse pelkään eniten, että ne, joilla ei ole varallisuutta ostaa talvirenkaita, ajavat sitten ehkä vähän varomattomammin niillä kesärenkailla.

20.32 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ulla Parviainen nosti erittäin tärkeän asian ja huomion esille, nimenomaan pyöräilykypärän käytön: käytetäänkö sitä ja tuleeko sen olla pakollinen vaiko vain suositus. Liikenne- ja viestintävaliokunta päätyi omassa mietinnössään toteamaan, että valiokunta pitää hyvänä, että heijastimen käyttöä ja pyöräilykypärää koskeva sääntely säilyy tieliikennelaissa selkeänä viestinä niiden käyttämisen tarpeellisuudesta ja tärkeydestä.

Kun valiokunnassa kuultiin asiantuntijoita nimenomaan tästä pyöräilykypärästä, niin täytyy todeta, että asiantuntijoiden näkemykset menivät erittäin hajalleen nimenomaan niin, että pyöräily- ja pyöräjärjestöt ovat sitä mieltä, että pyöräilykypärää ei tarvitse ollenkaan. Perusteena on muun muassa se, että esimerkiksi kaupunkipyörät, niin kuin täällä Helsingissäkin, ovat yleistyneet erittäin paljon eikä niissäkään ole sitten sitä kypärää ja jos se kypäräpakko tulisi, sen jälkeen varmaan kaupunkipyörien käyttö vähenisi. Nyt kun se on nykyisin muodossa, kaupunkipyörät ovat erittäin suosittuja ja niitä keltaisia pyöriä näkee hyvin paljon tuolla kaupungilla. Puolestaan Liikenneturva ja vastaavat järjestöt ovat sitä mieltä, että pyöräilykypärää tulisi käyttää entistä enemmän.

Sen takia me päädyimme siihen, että tämä nykyinen järjestelmä on hyvä ja oikea ja että suositellaan pyöräilykypärän käyttöä. Ja sitten kouluissa se yleensä jää sinne koulujen kehotuksiin, miten oppilaat käyttävät pyöräilykypärää. Itse toivon, että kaikki käyttäisivät pyöräilykypärää.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 180/2017 vp sisältyvien 1.-14. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 24/2015 vp ja LA 46/2017 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 73/2018 vp
Lisätalousarvioaloite LTA 1-41/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Puhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 25.6.2018 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Edustajan, joka aikoo ehdottaa muutoksia valtiovarainvaliokunnan mietintöön, on jätettävä muutosehdotuksensa keskuskansliaan. Muutosehdotukset on jätettävä keskuskansliaan viimeistään torstaina 21.6.2017 kello 10.

Asian käsittely alkaa maanantaina 25.6.2018 klo 12 pidettävässä täysistunnossa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi puhemies voi myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja, 1 tai 2 minuuttia.

Asian yksityiskohtainen käsittely on keskiviikkona 27.6.2018 klo 14 pidettävässä täysistunnossa. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tehdään ensin kaikki muutosehdotukset ja sitten niistä äänestetään. Siltä osin kuin lisätalousarvioehdotukseen ei ole ehdotettu muutoksia, se katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin pöydälle 25.6.2018 pidettävään täysistuntoon.

10. Ilmoituksia

10.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 20.6.2018 antanut hallituksen esityksen HE 90/2018 vp, joka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain II osan 3 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

20.37 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Nykyisessä voimassa olevassa laissa matkailuyrityksille on myönnetty poikkeuslupa tarjota kuljetusta osana matkailupalvelukokonaisuutta ilman taksilupaa.

Olemme käsitelleet tässä salissa tällä vaalikaudella lain liikenteen palveluista ykkös- ja kakkospaketin. Ensimmäiseen me sosiaalidemokraatit teimme useamman pykälämuutosesityksen liittyen taksilainsäädäntöön ja toiseen pakettiin jätimme hylyn sisältävän vastalauseen.

On syytä muistuttaa, miksi olemme tässä tilanteessa, että viikkoa ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa sitä jo korjataan ja täydennetään. Ensimmäisen paketin yhteydessä kehoitimme valiokunnassa siis koko liikenne- ja viestintävaliokuntana palaamaan lain kakkosvaiheeseen siihen, tulisiko lupavaatimukseen lisätä jonkinlainen rajanpito sellaista toi-

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

mintaa varten, jossa henkilöiden kuljettaminen on vain hyvin pieni osa jotain kokonaan muuta palvelukokonaisuutta. Miten sitten kävi? Kakkosvaiheessa lopulliseen hallituksen esitykseen poikkeusten palautus ei päätynyt, sillä se ei saanut poliittista hyväksyntää hallituspuolueissa kokonaisuudessaan.

Nyt ollaan sitten tilanteessa, että ministeriö on reagoinut kiireesti matkailualan toimijoiden yhteydenottojen jälkeen — hyvä niin, mutta ei hyvää lainsäädäntöä. Taksiliikenteen kohdalla on suuresti huolta tulevasta lainsäädännöstä, joka tulee voimaan nyt heinäkuun alusta. Tällä viikolla, kun ministeri tuli esiin tiedotteella, jossa tuli esiin, että matkailupalvelu yritykset osana palvelukokonaisuutta eivät tarvitse jatkossakaan taksinkuljettajan ajolupaa, sain useamman yhteydenoton. Luulenpa, etten ollut ainut kansanedustaja, joka sai näitä yhteydenottoja, joissa selkeästi oltiin jo sitä mieltä, että nyt sitten jatkossa enemmänkin pystytään lakia muuttamaan vielä laajemmin liittyen muun muassa päivystysvelvoitteen poistoon, asemapaikkaan ja niin edelleen. Useat matkailupalvelu yritykset toimivat tuhansien kausityöntekijöiden varassa, ja näiden koulutus taksinkuljettajiksi liittyen jo pelkästään kielellisiin haasteisiin on, etten sanoisi, täysin mahdotonta ja myös kustannuksia aiheuttavaa.

Olemme saaneet tänään tämän hallituksen esityksen niin, että se on ollut luettavana meillä 14.25 ja nyt lähetekeskustelussa. Huomenna valiokunnassa kuulemme asiantuntijat, minkä jälkeen välittömästi on valmistavan keskustelun aika — poikkeuksellista. Kun täällä on tänään vielä salissa tällä hetkellä paljon liikenne- ja viestintävaliokunnan jäseniä paikalla, toivon myös, että kun tämä on poikkeuksellista, tämä myös poikkeuksena säilyy.

20.40 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, ministeriön virkamiehille, kollegoille ja kaikille eri tahoille siitä, että on pystytty toimimaan tällä hyvin nopealla aikataululla. Minun muistini mukaan ei koskaan mitään lakia ole alettu tekemään ja työstämään näin nopealla vauhdilla, mutta kun huomattiin, että nyt on todellakin hätätilanne kädessä, niin päätettiin korjata tämä tilanne.

Vain tekeväälle sattuu. Meillä on valtavasti ollut tällä vaalikaudella varsinkin liikenne- ja viestintävaliokunnan puolella meidän ministeriön asioita työn alla, todella paljon, ja yllättävän vähän on tähän mennessä tullut tilanteita vastaan, että on jouduttu tällaisia korjausliikkeitä tekemään. [Jari Myllykoski: Mitä?] Eli tekeväälle sattuu. Tietenkään ei pitäisi mitään selittää, mutta kyllä minä tunnustan sen, että on tapahtunut tämä asia, mutta nyt sitten olemme onneksi korjaamassa, ja me pystymme korjaamaan tämän niin, ettei mitään olennaista, isoa vahinkoa pääse tässä tapahtumaan.

Tilannehan oli se, että kun me ykkös vaiheen tästä laista liikenteen palveluista käsitelimme, niin siinä vaiheessa me kirjoitimme mietintöön, että valiokunta kehottaa mietinnössään tarkastelemaan lainsäädäntökokonaisuuden kakkosvaiheessa sitä, tulisiko lupavaatimukseen lisätä jonkinlainen rajanveto sellaista toimintaa varten, jossa henkilöiden kuljettaminen on vain hyvin pieni osa muuta kokonaisuutta. Itse lappilaisena toimijana pidin tärkeänä asiana tätä, että matkailutoiminta ei missään nimessä saa kärsiä tästä tilanteesta. Sitenhän meillä kakkosvaihe tuli esille, ja meillä on tuhansia, tuhansia sivuja ollut tässä laissa liikenteen palveluista käsittelyssä. Tuhansia sivuja ja monta kokkia on ollut tässä sopassa, ja niin siinä sitten kävi, että minä henkilökohtaisesti sanon, että kakkosvaiheen osalta minä en huomannut, että tällainen vaihe siinä meni ohi, ja olin itse, niin kuin moni muukin valiokunnan jäsen, siinä käsityksessä, että tämä asia tuli matkailuyrittäjien osalta hoidettua kuntoon.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Nyt kun kuitenkin on tilanne sellainen, että meidän olennaisimmat, isoimmat matkailu-yrityksemme ovat saaneet vasta 7.6. tämän tiedon siitä, mikä tämä tilanne käytännössä on, ja ovat alkaneet sen jälkeen reagoimaan tässä tilanteessa, on alettu tätä tilannetta sitten korjata. Tulihan se meille kaikille aikamoisena sokkina, mitä tämä laki olisi sitten tässä muodossaan vaikuttanut. Sehän olisi vaikuttanut niin, että eivät esimerkiksi työntekijät Lapland Safaris -yrityksessä, joka on Pohjoismaiden suurin ohjelmapalveluyritys, jossa on tuhansia kausiluontoisia työntekijöitä, joista huomattava osa on vielä ulkomaalaisia, olisi ikinä pystyneet taksikorttia suorittamaan, koska heidän äidinkieltä ei ole suomi tai ruotsi. Jos Suomessa suorittaa taksikortin, niin silloin pitäisi suorittaa se suomen tai ruotsin kielellä. Tämä olisi ollut valtava kustannustekijä ynnä muuta.

Nyt sitten kuitenkin onneksi — kiitos — saatiin tämä lakiesitys, ja tähän lakiesitykseen hän tuli nyt sitten vain yksi virke lisää. Eli ”kuljettajalla ei kuitenkaan tarvitse olla taksinkuljettajan ajolupaa, jos kuljetus on osa koti- tai matkailupalveluyrityksen tarjoamaa palvelukokonaisuutta ja tapahtuu palveluyrityksen hallinnassa olevalla ajoneuvolla”. Tämähän tarkoittaa sitä, että jatkossakin nämä yritykset hakevat taksiluvan, ja ministeriöstä on luvattu, että tämä taksilupien hoituminen onnistuu suhteellisen nopealla aikataululla. He hoitavat sitten kulkuneuvoihin vakuutukset elikkä toimivat samalla tavalla kuin taksiasioissa. Mutta sitten se riittää, että tämä taksirytyyslupa on ainoastaan tällä yrityksellä, ja tämä sitten on niin, että kaikki työntekijät voivat hoitaa näitä kuljetustoimintoja. Tämä on myöskin taksiryttäjille erittäin hyvä asia, että tämä meni näin päin, sillä jos kaikki matkailuyritysten työntekijät olisivat alkaneet suorittamaan taksinkuljettajan korttia, niin sen jälkeenhän meillä olisi näitä takseja ollut vaikka kuinka paljon, ja kuinka moni niistä olisi sitten milläkin tavalla toiminut? Kyllä tämä on varmaan myöskin taksialalle ehdottomasti parempi päätös, että tämmöinen ratkaisu saatiin tehtyä.

20.45 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Liikenteen palveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että koti- tai matkailupalveluihin liittyviä kuljetuksia suorittaessa kuljettaja ei tarvitsisi taksinkuljettajan ajolupaa. Edellytyksenä kuitenkin on, että kuljetus olisi osa yrityksen tarjoamaa palvelukokonaisuutta ja että ajoneuvo on palveluyrityksen hallinnassa.

Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on varmistaa matkailualan toimintaedellytykset. Hallituksen esitys helpottaa työvoiman saatavuutta ja vähentää sääntelystä aiheutuvia kustannuksia sekä pienentää yrityksen hallinnollista taakkaa. Erityisesti matkailualan yrittäjät ovat nostaneet tämän hallituksen esityksen tarpeellisuuden esille ja toivovat tälle myöskin pikaista täytäntöönpanoa.

Edustaja Taimela omassa puheenvuorossaan totesi, että tämä hallituksen esitys on tuotu tänne saliin käsittelyyn poikkeuksellisen nopeasti, ja se on myöskin aivan totta. Itse haluan kiittää liikenneministeriä ja hallitusta siitä, että hallituksen esitys on todellakin jo nyt meillä täällä käsittelyssä. Itse toivon, että tämä asia myöskin liikenne- ja viestintävaliokunnassa saa sujuvan käsittelyn ja hallituksen esitys etenee ripeästi eteenpäin ja saadaan laki voimaan. Sillä pystytään parantamaan matkailualan yrittäjien toimintaa tulevaisuudessakin.

20.46 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys todellakin tuli nopealla aikataululla tänne saliin, ja sitten huomispäivänä alkaa valiokunnassa kuuleminen tästä. Lain eteenpäinviemiseksi valiokunta tekee toki ripeästi töitä tuossa pyhien kahta

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

puolta. Tämä on todellakin poikkeus, niin kuin edustaja Taimela tuossa omassa puheen-vuorossaan sanoi, että näin nopealla aikataululla tällaisia esityksiä tulee.

Tässä on todellakin sellainen muutos, että taksinkuljettaja ei tarvitse sitä ajolupaa tällaisessa matkailupalvelu yrityksessä, kun hän suorittaa niitä yrityksen omia sisäisiä ajoja, mitkä kuuluvat kenties näille ohjelmapalvelu yrityksille. Uskon, että huomiossa kuulemisessa tämä rajausta tehdään niin, ettei tässä synny sitten väärinkäsityksiä. Sinällän-sähän tämä on nykytilassakin, tämänkin päivän lakitekstissä, ja sama kirjoitus on kirjattu samaan muotoon näille yrityksille. Nyt tässä uudessa lainsäädännössä on tietenkin vain la-veasti kerrottu, että taksinkuljettajalla täytyy olla ajolupa ja yrityksillä on se lupa ja yritys-kohtainen lupa. Se oli sen toisen lain henki silloin, kun sitä lakia valmisteltiin. Ei sinällän-sä siinä karannut keltään mitään tietoja tai asiaa.

Tärkeää tässä on tietenkin sitten se, että tällainen yritys, jolla on ohjelmapalvelua taikka kotipalvelua, ei sitten kuljeta Kela-kuljetuksia, sote-kuljetuksia, yhteiskunnan tar-joamia kuljetuksia, koska tämä on se rajapöytä, että sitten taas se kuljettajan ammattipä-tevyys täytyy olla ja sitten pitää olla kaikki muutkin sen henkiset taksitoimintaan liittyvät auton ominaisuudet mukana, että tulevat nämä tilausjärjestelmä- ja maksamisperiaatteet ja -yhteydet.

Tämä on nyt matkailupalvelu yrityksille tärkeä tarkennus tähän esitykseen, ja huomenna valiokunnassa tämän käsittely alkaa.

20.49 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! On hienoa, että tämä ongelma pyritään ratkaisemaan nyt näin nopealla aikataululla, ja uskon, että te valiokunnassa kyllä siihen ky-kenette. Nythän on kyse siitä, että kuljetus olisi osa sitä yrityksen tarjoamaa palvelukoko-naisuutta. Tuossa edustaja Maijala otti ison matkailu yrityksen näkökulman esille, mutta minä toisin vielä esimerkiksi tällaisen pienen luontovalokuvaus yrityksen, joka itse asiassa toimii vain ehkä kaksi kolme kuukautta vuodessa, kohdalla harkittavaksi, onko todellakin niin, että tarvitsee taksirytyksluvan tällainen yritys. Hieno on tämä asia, että kuljettaja ei tarvitse.

Siitä, miten taksin tilaus tapahtuu esimerkiksi meillä päin, otan esimerkkinä viestin, jon-ka sain tuolta pohjoisesta: ”Hakekaa kello 03 hotellilta kaksi ranskalaista ja viekää teeri-telttaan neljäksi tunniksi. Sitten käytkä katsomassa koskikaroja ja edelleen eilen löytynyttä hiiripöllöä. Puolen päivän nurkilla viette moottorikelkalla heidät Oulangan kotkakojuille ja sieltä tullessanne etsitte hirviä. Illallisen jälkeen voisitte ajella odottelemaan revontulia.” Eli selvää on, että tällaiseen palveluun ei nyt ihan sovi se ajatus, mikä on, ja nämä tosiaan-kin ovat kahden kolmen hengen ryhmiä, joita tämä luontomatka ilu opas kuljettaa omassa autossaan. Tarvitseeko tämä tällainen todellakin sitten taksirytyksluvan ?

Kiitos siitä, että nopealla aikataululla viedään tätä ja korjataan tämä ongelma, mikä nyt lakiin on tullut.

20.50 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kritisoin myös osaltani tätä, että hallitus kor-jaa puolirampoja lakeja kiireisillä lobbauksen perusteella tehdyillä esityksillä. Kun ei val-miiksikaan tiedetä, mitä tulee tämän taksilain muutoksen myötä tapahtumaan, niin sävel-letään sitten vielä vähän lisää.

Laki on lähtenyt aiemmin elinkeinonharjoittajien välisestä tasapuolisuudesta. Nyt sitä lähdetään peukaloimaan. Kuinka nyt huomioidaan turvallisuus matkustajien kannalta? Muillakin aloilla kesätyöntekijöiltä vaaditaan pätevyys tehtäviinsä: kortit, passit, liput ja

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

laput. Eivätkö hallitus ja ministeriö arvosta taksinkuljettajan ammattia, kun niiden mielestä työn voi hoitaa täysin pystymetsästä?

Mielestäni vähimmäisvaatimus tälle lainsäädännölle on se, että asian tasapainoa ei horjuteta nykytilasta. Se, mikä nyt on sallittua poikkeuksella matkailupalveluiden ohessa, voi olla vastakin. Laajennusta siten, että tulisi mitään hyväksikäytön paikkoja tai kiertämisen mahdollisuutta, ei voi hyväksyä. Tästä ei voi enää tulla uutta taksimiehen halpuutusta entisen päälle. On keskityttävä tarkasti ja tarkkarajaisesti matkailun erityistarpeisiin.

20.52 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Varsinaisessa laissa liikenteen palveluista tosiaan säädettiin siten, että nämä matkailupalveluyritykset joutuisivat jatkossa liikenneluvan ja kuljettajan ajoluvan hankkimaan, ja on nyt todettu, että se ei senkaltaisessa liiketoiminnassa ole järkevää. Mielestäni tämä edustaja Parviaisen esiin nostama esimerkki kuvasi varsin mainiosti ja hyvin sitä tilannetta, jossa ollaan. Nyt ministeriöltä on tullut tähän ei ehkä korjaussarja mutta korjauspultti, jolla oikaistaan tätä asiaa, ja valiokunnassa sitten nopealla aikataululla tätä käsittelemme.

Tuota esitystä tavatessa pisti kyllä silmään se, että siellä puhutaan koti- ja matkailupalveluista, mutta perusteluteksteissä puhutaan vain matkailupalveluista. Epäselväksi jää se, mitä näillä kotipalveluilla tässä nyt oikein tarkoitetaan, ja nyt kun meillä on lukuisia valiokunnan jäseniä täällä paikalla salissa tällä hetkellä, niin tässä toivon, että varmaan voimme varapuheenjohtajan johdolla huomenna tästä myös sitten keskustella ja selvittää, mistä tässä on kysymys.

20.53 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kopra otti esille juuri sen asian, mikä pisti omaankin silmään. Me emme saisi nyt sotkea tähän laajentamissektoria. Pidetään tämä tilanne ennallaan, koska tähän tarkoittaa sitä, että tähän tultaisiin kytkeään osa Kela-kyhydeistä, jos te kotipalveluasioita katsotte siten kuin kotipalveluita on. Ymmärrän kyllä, että koska yritystoiminnan kannalta lähipalveluita toimittavissa kotipalveluyrityksissä on tarpeita myös kuljettaa ihmisiä pissakokeisiin tai verikokeisiin, niin kotipalveluyritykset voivat hoitaa taksipalveluyrityksen kaltaista toimintaa. Ei sotketa nyt tätä asiaa tähän vaan pidetään tämä vain matkailun osalla.

Tulen ainakin valiokunnassa pontevasti edellyttämään, että nyt tehdään tämä matkailupalveluyritysten vaatimuksena oleva havainnointi, minkä ministeri ja hallitus ovat ottaneet esille. Korjataan se nyt, mutta ei sotketa tähän muuta sektoria. Pidetään tämä nyt vain matkailun puolella eikä sotketa tähän jotakin sellaista, mihinkä meillä ei ole kuulemisissa eikä käsittelyssä mitään mahdollisuuksia, jos me avaamme tämän paketin laajemmin kuin koskemaan vain matkailua.

Se murhe, että tämä koskisi — käsitykseni mukaan — myös vaikka yhden ihmisen yrityksiä, jotka pakettinomaisesti tarjoavat palveluja: minun mielestäni on erittäin hyvä, jos edustaja Maijala tai Parviainen keskustelelee täällä kahdenlaisista suuruuksista yritysten välillä, eli tässä ei pitäisi olla mitään ristiriitaa. Hallituksen esityksen mukaisesti nämä eivät ole poissulkevia toistensa kanssa vaan mahdollistavat sen, että yritys voi myydä paketin. Mutta se tarkoittaa juuri sitä, että yritys voi tuottaa henkilön lentokentältä palvelutoimipisteeseen ja siihen pakettiin kuuluu siirtyminen safarilta toiselle, matkailukohteesta toiseen, kun se on se kokonainen paketti, mutta kuljetuspalveluita henkilökohtaisesti ei saa kukaan muu kuin vain taksiluvan haltija tarjota. Minusta se on oikea linjaus, että pitäisi edellyttää, että jos sinä olet mennyt hotelliin ja haluat mennä toiseen hotelliin, niin se matka kuuluu

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

taksiyritykselle, ei enää sen matkailupalvelun yrittäjälle, jos ihmisen henkilökohtaisesta tarpeesta, siirtymisestä paikasta toiseen, on kysymys. Se pitää rajata.

Näiden pakettiin liittyvien matkojen pitää kuulua mahdollisuutena matkailupalvelutoimintoja harjoittavalle yritykselle.

20.56 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on kiinnitetty huomiota todella tärkeisiin kohtiin. Olennaista tässä koko lakiasiassa on se, että nykyisin on voimassa erittäin hyvin toimiva lainsäädäntö koti- ja matkailupalveluyritystoiminnoista näissä asioissa, ja kummastakaan ei ole tullut käytännössä valituksia. Elikkä tämä on toiminut. Minä olen kysellyt tästä asiasta kummaltakin sektorilta viime päivinä paljon, ja kumpikaan ei ole tuottanut ongelmia tällä hetkellä.

Ja nyt sitten tämä lakihan, mikä meillä on tässä käsittelyssä, verrattuna nykytilaan — voin kyllä sanoa sen tässä nytten taksimiehille ja näille, jotka ovat pelänneet tätä tilannetta — vaikeuttaa tilannetta joka tapauksessa heidän yritystensä osalta. Elikkä kaikkien koti- ja matkailupalveluyritysten tulee hakea taksilupa. Yrityksen on haettava lupa tähän toimintaan, ja se on maksullinen lupa. Ja myöskin kaikkiin näihin autoihin, joita käytetään siinä kuljetustoiminnassa, on oltava tietyt vakuutukset, jotka ovat erilaiset kuin henkilöautovakuutukset, ja tällä hetkellä yritykset käyvät vakuutusyhtiöitten kanssa neuvotteluita siitä, kuinka suuret ne vakuutukset ovat, ja kuten me tiedämme, taksien vakuutukset ovat ihan eri luokkaa kuin henkilöautojen vakuutukset. Nytten on erittäin todennäköistä, mitä nyt olen jo kuullut, että näiden autojen osalta, joita on tällä hetkellä käytetty sekä koti- että matkailupalveluyritystoimintoihin ja joita käytetään mahdollisesti henkilöitten kuljettamiseen, myöskin vakuutusmaksut tulevat nousemaan huomattavasti lisää, ja siinä on erilaisia kirjanpitovelvoitteita enemmän kuin aikaisemmin. Elikkä kyllä minä uskon, että nämä pelkotilat on nyt otettu huomioon jo tässä kokonaisuudessa ja tilanne tulee varmasti jopa parantumaan nykyhetkestä.

Minä otin esimerkkinä äsken ainoastaan yhden ison yrityksen. Olen myöskin keskustellut hyvin monien pienten, jopa yhden henkilön matkailupalveluyritysten kanssa, ja heillä on juuri samat ongelmat ja sama tilanne, elikkä on hätä siitä, mitä tämä tulee tarkoittamaan. Eli ihan laidasta laitaan yrityksistä eri puolilta Suomea — ei todellakaan vain Lapiasta, joka tässä oli eniten esillä, vaan ihan Nuuksion yrittäjistä lähtien — on oltu yhteydessä minuun.

Ja nyt vielä lopuksi sanon sen, että nyttenhän tämän lain liikenteen palveluista — eli liikennekaaren, mistä alun perin puhuttiin — kolmas vaihe tulee käsittelyyn vasta ensi talvena. Siitä on tällä hetkellä menossa lausuntokierros. Eli meillä joka tapauksessa tullaan vieläkin tätä kokonaisuutta käsittelemään, ja muun muassa pykälämerkinnät tulevat koko lakikokonaisuudessa muuttumaan. Elikkä meillä tulee olemaan vielä isoja muutoksia tässä lakipaketissa, älyttömän isossa paketissa.

20.59 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä esityksen valiokuntakäsittely huomenna alkaa, niin toivon, että siellä valiokunnan kuulemisen yhteydessä tarkennetaan nyt nämä kaikki kohdat, mitä täällä on esitetty. Niin kuin tuossa edustajat Kopra ja Myllykoski omissa puheenvuoroissaan tarkkaan sanoivat, kuunnellaan asiantuntijoiden mielipiteet ja sitten pyritään tietenkin siihen yksimieliseen lausuntoon, niin että tämä nopeasti etenisi nykytilasta, mikä nyt on, ja tuleva 1.7. jälkeen olisi sitten kaikille yrittäjille ja kuluttajille oikeudenmukainen tila. Siltä pohjalta itse en ainakaan nyt vielä tänä iltana

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

muuta kuin kuuntelen huomenna sen kuulemisen ja siltä pohjalta tehdään esitys, joka menee sitten toivon mukaan yksimielisenä eteenpäin ja saadaan tämä lakiesitys aikaiseksi. Mutta siellä pitää todellakin tarkentaa nämä, missä se raja kulkee ja ketkä ovat, koska siellä on velvoitteet ja vastuutkin yhtä lailla syntyvät ja on ne oikeudet. Mutta kuunnellaan rauhassa asiantuntijakuuleminen ensin ja sen perusteella sitten katsotaan se lopullinen tekstimuoto.

21.00 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä täsmennys siihen, mikä on tilanne nyt ja mikä se tulee olemaan 1.7. alkaen. — Eli jokainenhan ymmärtää, että nykyisen taksilupasääntelyn aikana ei voisi odottaa tällaisilta matkailuyrityksiltä sitä, että heillä olisi taksiluvvat määräsääntelyineen, päivystysvelvoitteineen ja asemapaikkavelvoitteineen. Sen jokainen ymmärtää, että nykyisen sääntelyn aikana tällainen poikkeus on välttämättömyys.

Nyt kuitenkin taksilakihan muuttuu. Lupasääntely vapautuu oleellisesti — onko tämä kohtuuttomuus enää niin suuri? Ja onko tämä vapautuksen tarve niin aito kuin aiemmin, ennen kaikkea, kenen vapautuksen ja missä määrin?

21.01 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edellä kuultiin varmasti painokkaita painoarvoja ja arvioita, mutta sanoisin kyllä, että lähden nyt tässä yritystoiminnan kärki edellä. Näin vasemmistolaisena kansanedustajana se tarkoittaa työpaikkoja. Me tässä olemme niin sanotusti yhteisellä asialla, mutta haluaisin nyt jo tässä omalla puheenvuorollani sitä käsittelemällä korostaa, että emme ottaisi tähän nyt sellaisia elementtejä, jotka eivät liity matkailuun. Nyt taas on, piru vieköön, niin sanotusti pakko kehua varapuheenjohtajaa, että jos saataisiin tämä huomenna hoidettua sillä tavoin maaliin, että ennen kuin puheenjohtaja Brysselistä tuleekaan, niin tämä asia on jo käsitelty. [Välihuuto] — Arvostamani valiokunnan puheenjohtaja Ari Jalonen, tarkoitan sitä. — Hänen erittäin suurta työtaakkaansa helpottaaksemme voisimme tehdä ja edetä nopeasti tässä asiassa. Jos me vain kuulemisten jälkeen voisimme olla yhtä mieltä siitä, ettei sotketa nyt kotipalveluja tähän, mennään nyt tämä matkailu edellä, koska minä pelkään aivan oikeasti, että jos me otamme tämän siihen mukaan, niin me joudumme keskusteluun siitä, miten tämä vaikuttaa yhteiskunnan maksamiin Kela-kyyteihin ja niin edelleen.

Kun me laajennamme tätä asiaa niihin kotipalveluyrityksiin: Minä tiedän, että jo tälläkin hetkellä kunnissa osaltaan ajetaan palokunnan vanhalla kalustolla eläkeläisiä uimaan ja niin edelleen. No, se on kunnallista toimintaa, jonka sinällään tarvitsisi olla niin, että siellä on liikennöinti ja taksiliikenteessä olevan kuljettajan lupamenettelyt kunnossa, mutta ne eivät ole. Pidettäisiin tämä tässä nyt, niin että me pystymme tähän hätään vastaamaan, niin ettei avata sitä yhtä asiaa. Kun me pystyimme ajokorttiuudistuksessa luomaan nopean menettelytavan liikenne- ja viestintävaliokunnassa siihen suuntaan, että ne kiinalaiset matkailijat pääsivät tänne ajamaan henkilöautoillaan jo tänä turistikautena, niin pidetään ryhti ja viedään tämä yksi asia nyt maaliin. Sitä minä toivon kovasti.

21.04 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että me huomenna valiokunnassa, tämä sama porukka, mikä nyt tässä on keskustelemassa, tulemme keskustelemaan. Me keskustelemme huomenna siellä tästä asiasta sitten tarkemmin.

On hyvä, että tämä kotipalveluasia tuli tässä nyt sitten myöskin esille. Sillä sektorillahan tilanne on sama kuin matkailupuolella, eli siellä on oletettu, että mitään olennaista muutosta ei ole tulossa nykytilaan, ja sielläkin on tarkoitus, että 1.7. elämää pitäisi jatkaa

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

eteenpäin. Heitä koskevat ihan samat asiat kuin matkailupuolessakin, eli tällä hetkellä heitä koskettaa tietty lainsäädäntö, ja nyt on tarkoitus, että lainsäädännöllä jatkettaisiin samalla tavalla eteenpäin kuin tälläkin hetkellä heitä nämä asiat koskevat.

Muistutan yhä siitä, että meillä on kolmas vaihe laissa liikenteen palveluista nyt sitten työn alla ja me voimme tarvittaessa tietyt asiat vielä tarkemmin laittaa siihen kuvioon matkaan, ja tärkeintä on se, että me saisimme nämä työpaikat säilytettyä, toiminnot vietyä eteenpäin, ettei mitään ongelmia aiheuteta, saataisiin tehtyä tämä korjauskuvio, mitä olisi kin tarvetta tehdä.

Sitten vielä edustaja Mäkelälle siitä, onko kohtuuttomuutta se, että pitäisi kaikilla olla nämä taksiajotulot suoritettuna: Se on kohtuuttomuutta, koska tällä hetkellä on tuhansia kausiluontoisia työpaikkoja, joista tässä nytten on kysymys, ja nytten tuhansien ihmisten pitäisi suorittaa tämä taksikortti. Tässä ovat kyseessä esimerkiksi matkailuopiskelijat, kyse on heidän harjoittelupaikoistaan. Ihan tämmöistä parin kuukauden työtehtävää vartenko pitäisi olla taksikortit suoritettuna? Ja sitten, niin kuin jo aikaisemmin tuossa mainitsin, suuri osa näistä avustavista työntekijöistä on ulkomaalaisia, ja heidän pitäisi sen jälkeen alkaa opiskelemaan suomen tai ruotsin kieltä, että he pystyisivät suorittamaan tämän kortin, koska suomalaista taksikorttia ei pysty suorittamaan millään muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä. Näistä tulisi valtavasti kustannuksia, ja me emme pystyisi kerta kaikkiaan työllistämään enää nuoria näihin kuvioihin näin nopealla aikataululla.

Eli työpaikat ehdottomasti tässä edellä, mutta yrittäjien vastuu on tässä todella kova, ja sitä vastuuta ei pystytä tässä millään tavalla kiertämään. Taksityrittäjien etu on ehdottomasti se, että meille ei tule valtavaa määrää niin sanotusti ylimääräisiä taksikuskeiksi koulutettuja henkilöitä, vaan ne, jotka on koulutettu taksikuskeiksi, myöskin ovat taksikuskeja eikä joka ikinen matkailuohjelmapalveluissa mukana oleva avustava henkilö ole sitten potentiaalinen taksikuski.

21.07 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Viimeisen kerran.

Puhemies Paula Risikko: Älkää mitään tuollaista luvanko.

No, en lupaakaan. [Naurua] Tuli nyt sanottua, niin että se pitääköön tälle päivälle kuitenkin paikkansa.

On äärimmäisen tärkeää, että edustaja Maijala toi sen esille. En ole tarkoittanut, etteivät nykyisillään kotipalvelussa toimivat yritykset voi harjoittaa sellaista toimintaa, mikä on henkilöliikennekuljettamista. Säilyköön se nykytilanteessaan. Mutta ei erikseen nosteta sitä keskustelun teemaksi vaan annetaan sen mennä niin kuin se nyt on. [Ari Torniainen viittilöi] — Juuri niin kuin edustaja Torniainen tuolla viittilöi.

Sitten täytyy sanoa, että erään ison, Pohjoismaissa aika merkittävän matkailuyrityksen osalta olen saanut tiedon, että näiden kausityöntekijöiden kouluttamiskustannukset olisivat kausityöntekijöiden osalta 600 000 euroa. Se on melkoinen potti, koska se tarkoittaa, että he ovat työsuhteessa ja kouluttautuvat sinä aikana työnantajansa kustannuksella. Silloin kyllä puhutaan siitä, kenellä on resursseja ja kenellä on mahdollisuuksia, ja niin me ehkä vääristämme pikkuisen kilpailuakin. Minun mielestäni on ollut oikein ilahduttavaa, että matkailuyrittäjät ovat heränneet tähän ja herättäneet meidät, niin minutkin, oikeastaan varmaan tukistamalla hallituspuolueiden kansanedustajat ja ministerit. Tämmöinen asia jäi vähän ruokottomasti hoidettavaksi, mutta nyt sitä onneksi hoidetaan.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Mutta kaiken kaikkiaan kyllä minun on pakko sanoa, että vaikka tätä asiaa kiiruullisesti hoidetaan, niin olen kyllä erittäin mielissäni, että tätä asiaa hoidetaan. Jos edustaja Maijala sanoo, että eihän nyt tämmöistä juuri tässä eduskunnassa olekaan tapahtunut, niin kyllä kai meillä liikenne- ja viestintävaliokunnassa on ollut, kun me olemme tänään juuri yhden mietinnön lukeneet, jossa koko valiokunta on ollut sitä mieltä, että on poikkeuksellista ja huonoa lainvalmistelua. No, ei tainnut olla ihan niillä sanoilla, mutta joka tapauksessa moitittiin sitä, kuinka valiokunta ja eduskunta joutuu tekemään sitä työtä. Niin tässäkin kohtaa jo etukäteen kiitan meidän neuvoksiamme siitä taipuvuudesta ja sitten toivotan heille myös hyvää juhannusta. [Naurua]

21.10 Jani Mäkelä ps: Puhemies! Vielä tähän loppuun kommentoin tuohon edustaja Maijalan puheenvuoroon — kyllähän tuo hieman dramatisoinnilta kuulosti. Onko nyt todella niin, että nämä kaikki tuhannet kausityöntekijät nyt ajavat niitä autoja? Jos näin todella on, niin onko se turvallista? Onko heillä osaaminen ja pätevyys siihen auton ajamiseen ja ihmisten kuljettamiseen? Ja nyt sitten, voivatko nämä kausityöntekijät vastaavasti tehdä myös ruokaa ilman hygieniapasseja, harjoittaa muita elinkeinoja ilman siihen vaadittavaa pätevyyttä tai lupia? Minkälainen villi länsi siellä oikein vallitseekaan?

21.10 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ei todellakaan villi länsi ole siellä, vaan siellä on erittäin tarkasti valvottua toimintaa näissä kaikissa. Kun nyt puhutaan siitä, ovatko kaikki sitten kuskeja tai näin poispäin, niin juuri tänään keskustelin erään yrittäjän kanssa, ja hän sanoi, että kysehän on siitä, että voi olla, että nämä kausityöntekijät siirtävät autoa esimerkiksi kilometrin. Elikkä jos he siirtävät kilometrin sitä asiakasta paikasta tuo paikkaan tuo, niin sitä kilometriä vartenkin pitäisi olla taksikortti suoritettuna, jos he menaavat lyhyitäkin pätkiä siirtää. Kun on ajokortti olemassa, pystyy siirtämään tämmöisiä ihan lyhyitä pätkiä. Suurin osa näistä siirtotehtävistä on todellakin ihan tämmöisiä pieniä siirtämisiä, ja siitä varmasti on kaikki ohjeistukset olemassa, ja kyllähän yrittäjillä on niin valtavat vastuut tällä hetkellä olemassa ja valvonnat päällä, ettei siellä kestä alkaa mitään tämmöisiä onnettomuuksia tekemään.

Kun puhutaan hygieniapasseista ja kaikista näistä, ne ovat lakisääteisiä asioita, ja tällä hetkellä meillä on niin kova terveydensuojelun valvonta, että näitä yrittäjiä todellakin valvotaan hyvin monessa asiassa. Sen takia nyt yrittäjillä olikin tämän osalta valtava hätä, että he eivät halua rikkoa myöskään tässä lakia, vaikka he eivät siirrä kuin vaikka kilometrin siellä metsässä sitä asiakasta eteenpäin. Kun lain mukaan pitää lupa-asoiden olla kunnossa, niin heidän pitää lakien mukaan toimia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 21.6.2018 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.12.

Pöytäkirja PTK 70/2018 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola